

VIIMSE AJA PÜHADE JEESUSE KRISTUSE KIRIK • OKTOOBER 2016

Liahonna

Neli viisi, kuidas
kogeda õppimisest
tulevat rõõmu, lk 10

Suitsiid: meeleheitlik
vaikne appihüüe, lk 18

Pereajaloo õppetund
Lehhilt, lk 26

Himu vastumürk, lk 30

„Ma tahan, et sa peaksid meeles, et sama palju, kui sa paned oma lootuse Jumalale, nimelt
niisama palju aidatakse sind välja sinu katsumustest ja sinu raskustest ja sinu kannatustest
ning sind tõstetakse üles viimisel päeval.”

Alma 38:5

SÕNUMID

- 4** **Esimese Presidentkonna sõnum: Kuulekuse õnnistused**
President Thomas S. Monson
- 7** **Külastusõpetuse sõnum: Perekond on Jumala seatud**

PÕHIARTIKLID

- 16** **Väikelapsed ja sakrament**
Aaron L. West
Sakramenti võttes võivad väikelapsed valmistuda sõlmima lepinguid.
- 18** **Enesetapu mõistmine: ohumärgid ja ennetamine**
Kenichi Shimokawa
Õppige, kuidas enesetappu ennetada ja asjaosalisi pereliikmeid aidata.

- 24** **Prohvetlikud sõnad ootamatust kohast**
Colette Lindahl
Korterisse jäetud Liahoona ajakirjad muutsid ühe mehe elu, aidates tal õppida tundma evangeeliumi.

- 26** **Pereajalugu: rahu, kaitse ja lubadused**
Vanem Bradley D. Foster
Kui kogume pereajaloo ülestähendusi ja viime oma esivanemate nimed templisse, siis meid ja meie järeltulijaid õnnistatakse.

- 30** **Armastus või himu**
Joshua J. Perkey
Kuidas saada võitu himust, mis sunnib püüdma omandada midagi, mis on Jumala tahte vastane?

- 36** **Teenimine teispoolel Jordanit**
R. Val Johnson ja Rachel Coleman
Humanitaarabi misjonäripaar oli õnnistuseks tuhandetele, kui nad teenisid kohas, kus Issand neid vajas.

ALAJAOTUSED

- 8** **Teenimine kirikus: Minu teenimisega täidetud pühapäevad**
Jeffery A. Hogge
- 9** **Meenutused: Melva viimane öhtusöömaaeg**
Cheryl Harward Wilcox
- 10** **Päästja viisil õpetamine: Rõõm õppimisest**
Tad R. Callister
- 40** **Viimse aja pühade hääled**
- 44** **Meie kodud, meie perekonnad: Paastumine ja palvetamine Emma eest**
Cecilie Norrung
- 80** **Jälleenagemiseni!: Issanda Kiriku jumalik geniaalsus**
President Gordon B. Hinckley

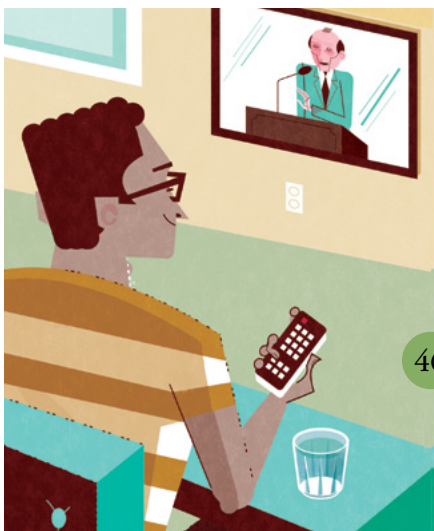

4

KAANEPIIDID

Esikülg: Leslie Nilssoni foto Esikaane pöördel: jamievanbuskirk/GettyImages foto. Esikaane pöördel: Ryan McVay ja Christopher Elwelli/Thinkstocki fotod.

46 Seiske kui tõeline millenniumi põlvkond

Juhataja Russell M. Nelson

Neli soovitus, kuidas seista kui tõeline millenniumi põlvkond.

Kas sa leiad üles sellesse väljaandesse peidetud Liahona?
Vihje: kas su naabritel on viljapuid?

54 Keskmise kuumuse ime

David A. Edwards

Kuidas aitab kannatlikkus praadida täiuslikke juustusaiu ja saada ühtlasi rohkem Jeesuse Kristuse sarnaseks?

57 Plakat: Kujuta end ette uuesti üles ehitatuna

58 Vägi vastu pidada

Jessica Turneri lugu, jutustatuna Lynne Crandallile

Lihtsate usku tugevdavate asjade tegemine aitas mul autoõnnetusest paraneda ja edasi minna.

61 Kiriku juhtidelt: Kuidas seada Kristus oma elus keskele kohale?

Vanem D. Todd Christofferson

62 Õppimise retsept

Rosemary Thackeray

Proovi järele neid nelja soovitus, kuidas muuta Jumala sõna oma hingele isuärataavaks.

64 Küsimused ja vastused

Mulle on öeldud, et mul peab olema sõpru, kes ei jaga minuga samu käitumisharjumusi, et ma võiksin enda käitumisharjumusi tugevdada. Kas see on tõsi?

54

76

66 Kala püüdmas

Julia Ventura

Hayden muretses, et ta väikevend ajab kõik kalad minema. Kuid tema mure oli hoopis suurem, kui väikevend ära kadus.

68 Vastused apostlilt: Kuidas saan aidata muuta kodu kohaks, kus on rahu?

Vanem Gary E. Stevenson

69 Meie lehekülj

70 Lapsed, kes on eeskujuks: Story lugu

Jill Hacking

Story ja tema perekond on Türgi territooriumis ainsad Kiriku liikmed. Saa teada, kuidas on tema eeskujuks.

72 Õppetund emalt

Vanem Jairo Mazzagardi

Vanem Mazzagardi sai oma emalt õppetunni kuulekusest. Mida oled sina oma vanematelt õppinud?

74 Mormoni Raamatu kangelased: Mormoni Raamatu naiskangelased

76 Mormoni Raamatu lood: Rännak töötatud maale

79 Värvimisleht: Muusika teeb mind õnnelikuks

OKTOOBER 2016 18. AASTAKÄIK NR 2 LIAHOONA 13290 124

Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kiriku
eestikeelne ajakiri

Esimene Presidentkond: Thomas S. Monson,
Henry B. Eyring, Dieter F. Uchtdorf

Kaheteistkümne Apostli Kvoorum: Russell M. Nelson,
Dallin H. Oaks, M. Russell Ballard, Robert D. Hales,
Jeffrey R. Holland, David A. Bednar, Quentin L. Cook,
D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen, Ronald A.
Rasband, Gary E. Stevenson, Dale G. Renlund

Peatoimetaja: Joseph W. Sitati

Asetoimetajad: James B. Martino, Carol F. McConkie

Konsultandid: Brian K. Ashton, Randall K. Bennett,
Craig A. Cardon, Cheryl A. Esplin, Christoffel Golden,
Douglas D. Holmes, Larry R. Lawrence, Carole M. Stephens

Tegevdirektor: Peter F. Evans

Pere ja liikmete tugiosakonna juhataja:

Vincent A. Vaughn

Kiriku ajakirjade osakonna juhataja: Allan R. Loyborg

Toimetuse juhataja: Garff Cannon

Tegevtoimetaja: R. Val Johnson

Tegevtoimetaja asetäitja: Ryan Carr

Kaastoimetaja: Megan Seitz

Toimetuse: Brittany Beattie, David Dickson, David A.
Edwards, Matthew D. Flitton, Lori Fuller, Garry H. Garff,
LaRene Porter Gaunt, Jill Hacking, Charlotte Larcabal,
Michael R. Morris, Sally Johnson Odekirk, Joshua J. Perkey,
Jan Pinborough, Richard M. Romney, Mindy Anne Selu,
Paul VanDenBerghe, Marissa Widdison

Kujundusosakonna juhataja: J. Scott Knudsen

Kujundusjuht: Tadd R. Peterson

Kujundusosakonna personal: Jeanette Andrews,
Fay P. Andrus, C. Kimball Bott, Thomas Child, David Green,
Colleen Hinckley, Eric P. Johnsen, Susan Lofgren, Scott M.
Mooy, Mark W. Robison, Brad Teare, K. Nicole Walkenhorst

Intellektuaalomandi koordineerija:

Collette Nebeker Aune

Tootmisjuht: Jane Ann Peters

Tootmisosakonna personal: Glen Adair, Connie
Bowthorpe Bridge, Julie Burdett, Bryan W. Gygi, Ginny J.
Nilson, Gayle Tate Rafferty, Derek Richardson

Trükiettevalmistus: Jeff L. Martin

Trükiosakonna juhataja: Steven T. Lewis

Levijuh: Stephen R. Christiansen

Tõlkijad: Kadri Jõgi

LIAHOONA tellimiseks võtke ühendust kohaliku
jaotuskeskusega.

Käskkirjad ja küsimused esitage internetiaadressil
liahona.lds.org, e-posti teel liahona@ldschurch.org või
postiaadressil *Liahona*, Rm. 2420, 50 E. North Temple St.,
Salt Lake City, UT 84150-0024, USA.

Ajakiri Liahona (Mormoni Raamatust pärit sõna, mis
tähenab kompassi või suunanäitajat) ilmub albaania,
armeenia, bislama, bulgaaria, eesti, fidži, hiina, lihtsustatud
hiina, hispaania, hollandi, horvaadi, indoneesia, inglise,
islandi, itaalia, jaapani, khmeeri, kiribati, korea, kreeka,
leedu, läti, malagassi, maršalli, mongoli, norra, poola,
portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, samoa, sebu,
sloveeni, soome, suahiili, taani, tagalogi, tahiti, tai, tonga,
tšehhi, ukraina, ungari, urdu, vene ja vietnami keeles.
(Ilumise sagedus sõltub keelest.)

© 2016 Kõik õigused kuuluvad Intellectual Reserve Inc.-le.
Trükitud Ameerika Ühendriikides.

Liahona teksti ja pildimaterjale võib kopeerida osaliseks
kasutamiseks mittekaubanduslikul eesmärgil kirikus
või kodus. Piltmaterjalide kopeerimine ei ole lubatud,
kui taieist puudutaval real on selle kohta vastav märg.
Autoriõigusega seonduvates küsimustes pöörduge
intellektuaalomandi kontori poole aadressil: 50 E. North
Temple St., Salt Lake City, UT 84150, USA; e-posti aadress:
cor-intellectualproperty@ldschurch.org.

For Readers in the United States and Canada:

October 2016 Vol. 18 No. 2. LIAHOONA (USPS 311-480)
Estonian (ISSN 1521-4745) is published two times a year
(April and October) by The Church of Jesus Christ of
Latter-day Saints, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT
84150. USA subscription price is \$2.00 per year; Canada,
\$2.40 plus applicable taxes. Periodicals Postage Paid at Salt
Lake City, Utah. Sixty days' notice required for change of
address. Include address label from a recent issue; old and
new address must be included. Send USA and Canadian
subscriptions to Salt Lake Distribution Center at address
below. Subscription help line: 1-800-537-5971. Credit
card orders (Visa, MasterCard, American Express) may be
taken by phone. (Canada Poste Information: Publication
Agreement #40017431)

POSTMASTER: Send all UAA to CFS (see DMM 507.1.5.2).
Send address changes to Salt Lake Distribution Center,
Church Magazines, PO Box 26368, Salt Lake City, UT
84126-0368.

Soovitusi pereõhtu pidamiseks

*Käesolev number sisaldab artikleid ja soovitusi tegevusteks, mida võib kasutada
pereõhtutel. Järgmisena on toodud kaks soovitusi.*

„Väikelapsed ja sakrament”, lk 16: kui
olete esmalt artikli lapsevanema pilguga
läbi lugenud, võiksite arutada, kuidas
õpetada oma noortele ja väikelastele, kui
tähtis on sakrament ja lepingud, mida nad
ristimispäeval sõlmivad. Võiksite kasutada
sakramendipalveid (need leiata ÕL 20:77,
79), et õpetada, mida me ristimisel lubame
ning kuidas aitab igal nädalal sakramendi
võtmine meil neid lubadusi uuendada.
Võiksite ka mõelda välja, kuidas aidata
väikelastel keskenduda sakramendi ajal
Päästjale. Näiteks võiksite koostada lihtsa
raamatu, milles on pildid Päästjast.

„Õppimise retsept”, lk 62: kui teil on
suuremaid lapsi, kes uurivad juba ise
pühakirju, siis võiksite lugeda seda artiklit
koos nendega ja innustada neid selles välja
toodud mõtteid järele proovima. Võiksite
paluda igal pereliikmel võtta kasutusele
isiklik uurimispäevik ning seada eesmärgiks
seda regulaarselt pidama hakata. Tulevastel
pereõhtudel saavad pereliikmed soovi korral
sellest oma mõtteid ja muljeid teistega
jagada.

LISATEAVE INTERNETIS

Liahoonat ja muid Kiriku materjale paljudes keeltes leiata aadressilt **languages.lds.org**.

Külastage lehte **facebook.com/liahona.magazine** (saadaval inglise, portugali ja hispaania
keeles), et leida inspireerivaid sõnumeid, ideid pereõhtu pidamiseks ja materjali, mida võite
jagada oma sõprade ja perega.

KÄESOLEVA VÄLJAANDE TEEMAD

Number näitab, mis leheküljel artikkel algab.

Armastus, 30, 41
Ausus, 72
Halastus, 40
Himu, 30
Hingamispäev, 8, 42
Humanitaarabi teenus, 36
Imed, 44
Isiklik ilmutus, 46
Jeesus Kristus, 4, 61, 76
Julgus, 74
Jumalik loomus, 46
Kannatlikkus, 54
Katsumused, 18, 44, 58
Kutsed, 8

Kuulekus, 4, 30, 46
Käitumisnormid, 64
Käsud, 4
Kümnis, 72
Lapsed, 16, 42
Lootus, 58
Misjonitöö, 24, 36
Mormoni Raamat, 26, 43,
74, 76
Muusika, 79
Paastumine, 44
Palve, 44, 66
Pere, 7, 26, 44, 66, 68, 70
Pereajalugu, 26, 42

Prohvetid, 46, 80
Prohveti järgimine, 46
Pühakirjade uurimine,
43, 62
Püha Vaim, 70
Rahu, 58, 68
Sakrament, 9, 16
Suitsiid, 18
Sõbrad, 64
Teenimine, 41, 58
Tempel, 69
Tunnistus, 74
Usk, 46, 58, 74, 76
Õpetamine, 16, 72

**President
Thomas S.
Monson**

KUULEKUSE ÕNNISTUSED

President Thomas S. Monson on õpetanud, et „suurim õppetund, mille me võime surelikkuses saada, on see, et kui Jumal räägib ja meie kuuletume, on meil alati õigus”.¹

Meid õnnistatakse. Viimasel üldkonverentsil ütles president Monson: „Kui me peame kāske, on meie elu õnnelikum, rahuldustpakkuvam ja lihtsam. Meie katsumused ja probleemid on kergemad kanda ja me saame Tema lubatud õnnistusi.”²

Järgmised katkendid president Monsoni õpetustest Kiriku presidendina tuletavad meile meelde, et kuulekus käskudele on kindlaim tee õnne ja rahu.

Teejuhised

„Jumala käsud pole meile antud selleks, et meid kiusata või takistada teel õnneni. Tõde on hoopis vastupidine. Tema, kes meid löi ja kes meid täiuslikult armastab, teab, kuidas me peame oma elu elama, et saavutada suurimat võimalikku õnne. Ta on andnud meile juhised, mis, kui me neid järgime, aitavad meil turvaliselt läbida seda surelikkuse tihtipeale petlikku teekonda. Me mäletame tuttava kirikulaulu sõnu: „Pidage kāske! Vaid see annab rahu ja kindluse toob” [vt „Keep the Commandments”, Hymns, nr 303].”³

Jõud ja teadmised

„Kuulekus on prohvetite tunnusmärk. See on andnud neile läbi aegade jõudu ja teadmisi. On

oluline, et mõistaksime, et ka meil on õigus sellele jõu ja teadmiste allikale. Kui kuuletume Jumala käskudele, on see tänapäeval hõlpsasti kättesaadav meile kõigile. ..

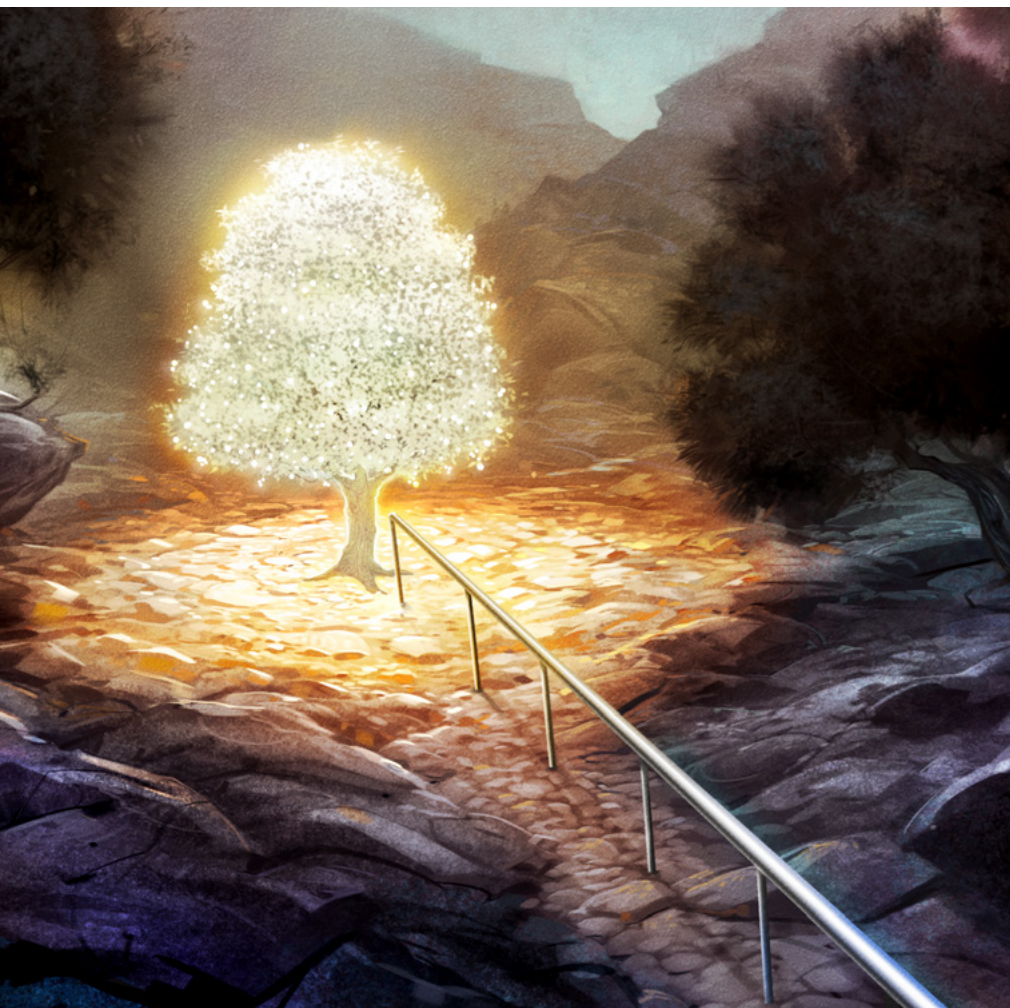
Me võime saada teadmisi, mida otsime, vastuseid, mida ihkame, ja jõudu, mida soovime, et seista silmitsi tänapäeva keerulise ja muutuva maailma raskustega, kui kuuletume meeleldi Issanda käskudele.”⁴

Otsustage kuuletuda

„Meie ajastu hoiak on tolereerida ebaõigsust. Ajakirjad ja televisioon näitavad filmistaare ja spordikangelasi, keda noored tahavad järgida, hülgameas Jumala seadusi ning avalikult uhkeldades patuste tegudega, millel pole näiliselt mingeid halbu tagajärgi. Ärge uskuge seda! Kord tuleb tasavärsuse aeg, mil tuleb anda aru. Igal tuhkatriinul on oma kesköö tund, kui mitte siin elus, siis järgmises. Kohtumõistmise päev saabub kõigile. .. Ma palun, et teeksite valiku kuuletuda.”⁵

Rõõm ja rahu

„Vahel võib tunduda, et neil seal maailmas on palju lõbusam kui teil. Mõnele võib tunduda Kirikus järgitav käitumiskodeks piiravana. Mu vennad ja õed! Kinnitan teile, et *miski* ei too meile elus rohkem rõõmu või suuremat hingerahu kui Vaim, mis on meiega siis, kui järgime Päästjat ja peame kāske.”⁶

Kõndige, pea püsti

„Ma tunnistan teile, et meile lubatud õnnistused on piiritud. Kuigi rajupilved võivad koguneda, kuigi vihma võib kallata meie peale, on meie teadmised evangeeliumist ning meie armastus oma Taevase Isa ja oma Päästja vastu meile trööstiks ja toeks ning toovad südamele rõõmu, kui elame õigemeelselt ja peame kinni

käskudest. Siin maailmas pole midagi, mis võiks meist jagu saada.”⁷

Järgige Päästjat

„Kes oli see murede mees, südamevaluga tuttav? Kes on see hiilguse Kuningas, vägede Issand? Ta on Õpetaja. Ta on meie Päästja. Ta on Jumala Poeg. Ta on meie päästmise autor. Ta viipab meile: „Järgi mind!” Ta õpetab meid:

„Mine ja tee sina nõndasamuti!” Ta anub: „Pidage kinni minu käskudest!”

Järgigem Teda. Tehkem Tema eeskuju järgi. Kuuletugem Tema sõnale. Nõnda tehes anname me Talle jumaliku tänulikkuseanni.”⁸ ■

VIITED

1. Nad märgistasid raja, mida järgida. – Liahona, okt 2007, lk 6.
2. Pidage kätte. – 2015. a sügisene üldkonverents.
3. Pidage kätte. – 2015. a sügisene üldkonverents.
4. Kuulekus toob õnnistusi. – 2013. a kevadine üldkonverents.
5. Usu, kuuletu ja pea vastu. – 2012. a kevadine üldkonverents.
6. Seiske pühades paikades. – 2011. a sügisene üldkonverents.
7. Olge rõõmsad. – 2009. a kevadine üldkonverents.
8. Rõõmu leidmine teekonnal. – 2008. a sügisene üldkonverents.

SÕNUMI ÕPETAMINE

President Monson õpetab, kui palju õnnistusi me võime saada, kui oleme kuulekad. Nendeks õnnistusteks on muuhulgas jõud, teadmised, rõõm ja rahu. Võiksite küsida neilt, keda õpetate, kuidas on neid käskudest kinni pidamise eest õnnistatud. Võite neid innustada

nende õnnistuste üle sügavamalt järele mõtlema ning mõtted ja kogemused oma päevikusse kirja panema. Lisaks võite innustada neid näitama Jumalale tänulikkust, olles jätkuvalt kuulekas.

Tuli ja õppetund kuulekusest

President Thomas S. Monson jutustas kord loo, kuidas ta jõudis arusaamisele, kui tähtis on kuulekus. Kui ta oli 8-aastane, sõitis ta pere nende mägisuvilasse. Tema ja ta sõber soovisid laagrilõkke jaoks platsi heinast puhtaks teha. Nad püüdsid seda teha käsitsi, sikutades ja katkudes nii kõvasti, kui nad suutsid, kuid neile jäi pihku vaid peotäis umbrohtu. President Monson selgitas: „Ja siis tuli minu kaheksa-aastasessa pähe mõte, mis tundus olevat täiuslik. Ütlesin Dannyle: „Me peame selle rohu lihtsalt põlema panema! Me *põletame* rohu sisse ringi!”“

Kuigi ta teadis, et ei tohi tikke kasutada, jooksis ta suvilasse nende järele ning nad süütasid Dannyga rohu sisse väikese

lõkke. Poisid eeldasid, et lõke kustub iseenesest, kuid selle asemel kasvas see suureks ja ohtlikuks. Nad jooksid Dannyga abi järele ning peagi ruttasid kohale täiskasvanud, et peatada leek enne, kui see puudeni jõuab.

President Monson jätkas: „Saime Dannyga tol päeval mitu valusat, kuid tähtsat õppetundi. Olulisim neist oli see, kui tähtis on olla kuulekas.” (Vt Kuulekus toob õnnistusi. – 2013. a kevadine üldkonverents.)

Kas ka sul on tulnud president Monsoni sarnaselt õppida kuulekuse tähtsusest valusa kogemuse kaudu? Milliseid eesmärke võiksid seada, et end kuulekuse kaudu tulevikus kaitsta?

LASTELE

Vali õige

Õiged valikud aitavad meil saada Taevase Isa ja Jeesuse Kristusega lähedasemaks. Need aitavad meil olla ka õnnelikud ja kaitstud. Tõmba õigetele valikutele ring ümber.

Koolis teiste pealt maha kirjutamine

Pühakirjade lugemine

Kirikus käimine

Teiste teenimine

Heade mängude mängimine

Õe või vennaga tülitamine

Uurige seda sõnumit palvemeelselt ja mõelge läbi, mida sellest teistega jagada. Kuidas pöördumise „Perekond: läkitus maailmale” mõistmine tugevdab teie usku Jumalasse ja õnnistab teie külastusõpetuse hoolealuseid? Lugege lisaks internetist www.reliefsociety.lds.org.

Perekond on Jumala seatud

Algühingu laulu „Pere on Jumalalt” sõnadega .. tuletatakse meile meelde ehedat õpetust,” on öelnud Carole M. Stephens, esimene nõuandja Abiühingu üldjuhatuses. „Me ei saa teada ainult seda, et pere on Jumalalt, vaid ka seda, et igaüks meist kuulub Jumala perekonda. ..

Isal on oma laste jaoks plaan, armastuse plaan. See on plaan ühendada oma lapsed – oma perekond – Temaga.”¹

Vanem L. Tom Perry (1922–2015) Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist on öelnud: „Me usume ka, et tugevad traditsioonilised perekonnad pole mitte ainult stabiilse ühiskonna, stabiilse majanduse ja stabiilsete väärtustega kultuuriruumi põhiüksused, vaid et need on ka igaviku ning Jumala kuningriigi ja valitsuse põhiüksused.

Me usume, et taevane korraldus ja valitsemine hakkab olema rajatud perede ja suguseltside ümber.”²

„Hoolimata perekonnaseisust või laste arvust saab igaüks olla perekonna läkituses kirjeldatud Issanda plaani kaitsja,” on öelnud Bonnie L. Oscarson, Noorte Naiste üldjuhataja. „Kui see on Issanda plaan, peaks see olema ka meie plaan!”³

Täiendavad pühakirjakohad

Õpetus ja Lepingud 2:1–3, 132:19

VIITED

1. Carole M. Stephens. Pere on Jumalalt. – 2015. a kevadine üldkonverents.
2. L. Tom Perry. Miks on abielu ja perekond olulised – kõikjal maailmas. – 2015. a kevadine üldkonverents.
3. Bonnie L. Oscarson. Perekonna läkituse kaitsjad. – 2015. a kevadine üldkonverents.
4. Julie B. Beck. Teaching the Doctrine of the Family. – Liahona, märts 2011, lk 32, 34.

Usk, pere, trööst

Perekonna õpetus

Õde Julie B. Beck, endine Abiühingu üldjuhataja, on õpetanud, et perekonda puudutav õpetus põhineb loomisel, lange-misel ja Jeesuse Kristuse lepitusel:

„Maailma loomisega rajati koht, kus perekonnad võivad elada. Jumal lõi mehe ja naise, kes on pere kaks olulist poolt. Taevase Isa plaan nägi ette, et Aadam ja Eeva pitseeritakse kokku ja nad moodustavad igavese perekonna.

.. Langemine võimaldas neil saada poegi ja tütreid.

[Kristuse] lepitus laseb peredel igaveseks kokku pitseeritud saada. See võimaldab peredel igavesti areneda ja täiuslikuks saada. Õnneplaan, mida kutsutakse ka päästmisplaaniks, loodi perede jaoks. ..

See oli Kristuse õpetus. .. Ilma perekonnata pole plaani ega ole vaja ka surelikku elu.”⁴

Mõtiskle järgneva üle

Miks on perekond kõige tähtsam üksus ajas ja igavikus?

MINU TEENIMISEGA TÄIDETUD PÜHAPÄEVAD

Jeffery A. Hogge

Minu pühapäevad on tegusad, kuid ma olen tänulik, et saan teenida, ilma et peaksin kogema raskusi, millega seisid silmitsi Kiriku algusaegade juhid, näiteks vanem Parley P. Pratt.

Käes on pühapäeva hommik. Mul seisab ees 12-tunnine päev täis koosolekuid, vestlusi, kinnitamisi ja talitusi. Alustan ühest vaiakeskusest ja lõpetan kogudusehoones, mis asub linna teises otsas. Päev on väga palav.

Ootan igat kohtumist, vestlust, kinnitamist ja talitust. Ent eile, kui mõtisklesin, kui kiire mu päev olema saab, tuli mulle peale enesehaletsus. Siis aga avasin Parley P. Pratt'i autobiograafia ning hakkasin seda poolleiolevast kohast lugema. Missouris valitsenud rasketel aegadel oli vanem Pratt koos Joseph ja Hyrum Smithi ning teistega pandud vangi. Kui nad Independence'isse viidi, lukustati vennad hotellituppa, kus oli magamis-asebeks põrand ja padjaks puuhalg.

Ühel külmal lumisel hommikul, kui vanem Pratt ärkas, hiilis ta teistele märkamatuks hotellist välja. Ta liikus läbi linna itta lähedalasuvatele väljadele. Olles kõndinud umbes poolteist kilomeetrit, jõudis vanem Pratt metsa, kus puud teda varjasid ning langev lumi kattis kinni tema jäljed.

Ta mõtiskles oma saatuse üle. Itta minek oleks tähendanud pääsu teise osariiki, kus ta võiks kellegi saata oma perekonna järele. Hotelli naasmine tähendanuks

vangistust ja süüdistusi rasketes kuritegudes. Tundes kiusatust põgeneda, mõtles vanem Pratt „hädatormidele ja koguni surmale”, mis teistele vangidele tema tõttu osaks saaks.

Sedasi juureldes turgatas talle pähe pühakirjakoht: „Sest kes iganes oma hinge tahab päästa, see kaotab selle; aga kes iganes oma hinge kaotab minu nime tõttu, leiab selle taas, tõepoolest igavese elu.” (vt Mk 8:35; ÖL 98:13)

Vanem Pratt naasis hotelli. Järgnes kuude kaupa vaevarikast vangistust, eemalolekut perekonnast, pühadest ja võimalusest teenida apostlikutses.¹

Sulgesin raamatu ja mõtlesin, milliseid vaevu pidid kannatama algusaegade pühad, kellest mõned olid minu esivanemad. Tunnistuse tõttu evangeeliumist ja usu pärast Jeesusesse Kristusesse kannatasid nad jõhkrutsemise ja tagakiusamise all. Tänu nende vastupidavusele saan mina, kes ma nende usku ja tunnistust jagan, tänapäeval vabalt Jumalat kummardada.

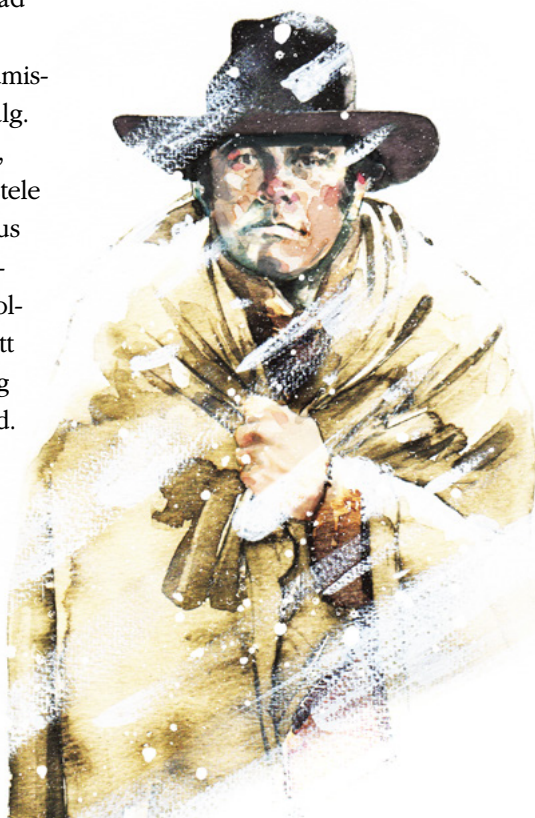
Hingamispäevaks valmistudes on mu perekond kaitstud ja ootab pikisilmi päeva, mil nad saavad mugavas kogudusehoones Jumalat kummardada. Seda päeva ergastab pühade osadus. Me rõõmustame koos nendega tänu kinnitaminele ja läbiviidud talitustele, täidetud kohustustele ja tugevnenud usule. Me võtame sakramenti, peame meeles Päästjat ja Tema lepitushvrit. Ja õhtul koguneme kodus, et lugeda Mormoni Raamatut ja koos palvetada, ning seejärel heidame puhkama oma mugavasse voodisse ning paneme pea pehmele padjale.

Mu pühapäevad on tegusad. Ma olen selle eest tänulik ja tunnen end õnnistatuna. ■

Artikli autor elab Ameerika Ühendriikides California osariigis.

VIIDE

1. Vt Autobiography of Parley P. Pratt, toim Parley P. Pratt noorem, 1979, lk 194–197.

MELVA VIIMANE ÕHTUSÖÖMAAEG

Cheryl Harward Wilcox

„Kas sooviksid proovida sakramenti võtta?” küsisin oma surevalt emalt.

Mu ema elas 92-aastaseks ning suri hiljuti. Olin haiglas, kui arstid otsustasid, et tema heaks ei saa teha enam, kui tagada, et tal oleks enne surma võimalikult mugav.

Keset ettevalmistusi, et saaksime ta koju viia, astusid palatisse kohaliku koguduse kaks venda ning küsisid, kas mu ema sooviks võtta sakramenti. Esialgu vastasin neile: „Ei, aitäh!” Ema sai vaevu neelata. Seejärel aga ütlesin: „Aga las ma küsin tema enda käest.” Kummardasin ema kohale ja küsisin: „Siin on kaks preesterluse hoidjat. Kas sooviksid proovida sakramenti võtta?” Ta vastas nõrgal, ent selgel häälel: „Jah.”

Pärast õnnistamist võtsin kandidult leivatüki, murdsin sellest väikese kübeme ja asetasin ettevaatlikult talle suhu. Ta mälus seda mõnda aega ja ma vabandasin vaikselt meeste ees, et sellega nii kaua läheb. Nad kinnitasid, et sellest pole midagi. Pärast teist palvet võtsin väikese plasttopsi veega ja hoidsin seda tema huultel. Ta võttis kõigest pisikese lonksu, aga mind

üllatas, kui hästi ta selle alla neelas.

Täna sin vendi ja nad lahkusid palatist. Mu ema suri rahus umbes tund aega hiljem.

Järgnevatel päevadel mõistsin, millise püha hetke tunnistajaks mul lubati koos oma emaga olla. Viimane asi, mida ta selles elus tegi, oli sakramendi võtmine. Viimane sõna, mille ta lausus, oli „jah”. Jah, ta oli nõus võtma sakramenti, jah, ta oli nõus, et tuua ohvriks „murtud süda ja kahetsev vaim” (3Ne 9:20). Jah, ta oli nõus

võtma enda peale Jeesuse Kristuse nime ja lubama Teda alati meeles pidada ning jah, ta võttis vastu Püha Vaimu. Viimased asjad tema huulil olid sakramendi võrdkujud.

Kui magus pidi see viimane õhtusöömaaeg talle olema! Kuigi ta oli liiga nõrk, et liikuda või kõneleda, tundis ta end kindlasti elavana Kristuses! Kui tänulik ta pidi olema Tema lunastava ja suutlikuks tegeva väe eest, mis kandis teda suureliku rännaku viimastel minutitel ja andis talle lootust igavesele elule.

Iga nädal, kui võtame sakramenti, olgem tänulikud võimaluse eest uuendada oma lepinguid ja tunda andestust ja armu, kui püüame saada rohkem selliseks, nagu on meie Taevane Isa ja Tema Poeg Jeesus Kristus. Siis on see leib ja vesi meie jaoks sama hinnalised, nagu need olid mu emale – „magusam[ad] kõigest magusast .. ja puhtam[ad] kõigest puhtast” (Al 32:42). ■

Artikli autor elab Ameerika Ühendriikides Utah' osariigis.

Tad R. Callister
Pühapäevakooli
üldjuhataja

*Kui saame pühendumu-
maks õppijaks, kogeme ju-
malikku rõõmu, mis tuleb
siis, kui õppida tundma
Jeesuse Kristuse evangee-
liumi ja selle järgi elada.*

Rõõm õppimisest

On üks lugu mehest, keda linnarahvas pidas väga laisaks. Ta polnud nõus tööd tegema ega ühtegi ametit selgeks õppima. Ta lihtsalt elas teiste kulul. Viimaks sai linnarahval sellest mõõt täis. Nad otsustasid ta linnast välja viia ning minema ajada. Kui üks linnakodanik ta vankril linnaäärde viis, hakkas kutsaril temast aga hale. Vahest peaks sellele kehvikule veel ühe võimaluse andma. Seetõttu küsis ta: „Kas sooviksid vakatäit maisi, et otsast peale alata?”

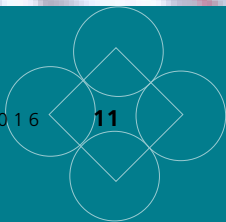
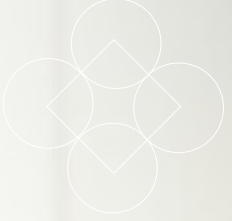
Kehvik vastu: „Kas need on puhastatud?”¹

Õpetajad ja õppijad: võrdne kohustus anda oma panus

Mõnikord suhtuvad inimesed pühakirjadesse samamoodi – nad tahavad, et need oleksid enne puhastatud. Nad soovivad, et evangeeliumi edastataks neile meelelahutuslike heli- ja videolõikude kujul. Nad soovivad, et pühapäevakooli õpetaja neile õppetunni lusikal sisse söödaks, ilma et nad peaksid ise end ette valmistama või osalema.

Päästja vastupidi palus kord oma õpilasi, et need läheksid koju, sest ei suutnud Tema sõnu mõista. Ta käskis neil palvetada, mõtiskleda ja „valmista[da] oma meel ette homseks päevaks”, mil Ta pidi tulema „taas [nende] juurde” (3Ne 17:2–3).

Õppetund oli järgmine: mitte üksnes õpetaja, vaid ka õpilane peab olema valmistunud. Samamoodi nagu õpetajal lasub kohustus Vaimuga õpetada, peab õppija Vaimuga õppima (vt ÕL 50:13–21).

Mormoni Raamatus seisab: „Jutlustaja ei olnud parem kui kuulaja *ega õpetaja parem kui õpilane; ja nõnda olid nad kõik võrdsed*” (Al 1:26; rõhutus lisatud).

Järgmisena on toodud mõned soovitusel, mida võiksime teha, et kogeda rõõmu, mis tuleb, kui teeme evangeeliumi järgi elamisel enda osa.

Õppimine kodus

Uurige pühakirju

Iga liige vastutab enda evangeeliumi õpingute eest, seda vastutust me kellegi teise õlule panna ei saa. Suurem osa sellest õppimisest toimub regulaarse pühakirjade uurimise kaudu. President Harold B. Lee (1899–1973) teatas: „Kui me iga päev pühakirju ei uuri, siis meie tunnistus nõrgeneb.”² Apostel Paulus täheldas, et Beroia juudid „olid üllamad kui Tessaloonika juudid; nemad võtsid sõna vastu kõige hea meelega”, ja seejärel avaldas sellise valmisoleku põhjuse: „[Nad] uurisid iga päev Kirjast” (Ap 17:11; rõhutus lisatud).

Iga päev pühakirjade uurimine on meie vaimsuse lahutamatu osa. Miski ei saa seda korvata, kui see meie igapäevarutiinist puudub. Sel põhjusel peaks pühakirjade uurimiseks seadma sisse kindla aja – see ei tohiks olla

juhuslik aeg, mis kõige muu kõrvalt üle jääb.

Mõni võib öelda: „Aga mul pole iga päev kõigi muude toimetuste kõrvalt pühakirjade uurimiseks mahti.” See väide sarnaneb looga kahest puuraidurist, kes pidasid maha võistluse, kumb suudab ühe päeva jooksul rohkem puid maha raiuda. Võistlus algas päiksetõusul. Väiksem mees läks iga tunni aja tagant kümneks minutiks metsast välja. Iga kord, kui ta seda tegi, muheles ja noogutas tema vastane, olles kindel, et on teisest ees. Suurem mees ei lahkunud kordagi, vaid jätkas lakkamatult raiumist ega teinud ühtegi pausi.

Päeva lõpus oli suurem mees šokeeritud, kui sai teada, et vastane, kes oli nii palju aega raisanud, oli raiunud maha rohkem puid kui tema. „Kuidas on see võimalik, kui sa nii tihti pause tegid?” küsis ta.

Võitja vastas: „Ma käisin kirvest teritamas.”

Iga kord, kui pühakirju uurime, teritame oma vaimset kirvest. Selle juures on imeline, et seda tehes suudame kasutada ülejäänud aega palju arukamalt.

Valmistuge

Uurimused on näidanud, et vaid vähesed Kiriku liikmed uurivad

pühakirju ette, et nende üle hiljem pühapäevakoolis arutada. Igaüks meist võib seda muuta. Võime anda õppimisel enda osa, tulles tundi valmistununa, olles lugenud pühakirju ja valmis jagama mõtteid. Meie ettevalmistus võib olla vaimne kingitus kõigile teistele klassiliikmetele.

Tunnis õppimine

Tunnis osalemine

Käsk avada suu (vt ÕL 60:2–3) ei kehti üksnes misjonäridele, vaid ka tunnis. Tunnis aktiivselt osaledes kutsume Vaimu, kes võib tunnistada meie kommentaaride õigsusest ja valgustada meelt rohkema inspiratsiooniga. Peale selle võib meie aktiivsus anda mõtteainet veel kellelegi teisele ja innustada ka teda osalema.

Sel moel järgime õpetamise kohta käivat põhimõtet, mida õpetas Issand:

„Rääkigu üks

korraga ja kõik kuulaku tema ütlemissi, et kui kõik on rääkinud, siis *kõik saaksid haritud kõigi poolt*” (ÕL 88:122; rõhutus lisatud). Mõnikord pole tunnis aktiivne osalemine lihtne, see nõuab mugavustsoonist välja astumist. Ent selle tegemine aitab kõigil tunnis olijail areneda.

Kirjutage muljed üles

Juba mõnda aega olen kirikusse kaasa võtnud tühjad märkmepaberid ja otsinud inspiratsiooni õpetuste kohta või vaimseid muljeid, mida võiksin kirja panna. Võin ausalt tunnistada, et olen saanud selle eest rikkaliku tasu. See lähenemine on muutnud minu vaatenurka. See on muutnud mu õppimise sihipärasemaks ja kiiremaks. See on pannud mind kirikusse minemist õhinaga ootama.

Miks on nii oluline kirikus või mujal saadud vaimseid kogemusi kirja panna? Kujutage korraks ette, et ema kõneleb oma teismelise pojaga ja ühel hetkel ütleb too: „Ema, see on väga hea nõuanne.” Seejärel võtab poiss välja oma märkmiku ja hakkab vestluse käigus saadud muljeid kirja panema. Kui ema mõne aja pärast šokist toibub, kas ta mitte ei tahaks pojale veel nõu anda?

Pole kahtlustki, et sama põhimõte kehtib nõuannete kohta, mida saame Taevaselt Isalt. Kui me Temalt saadud muljed kirja paneme, annab Ta meile suurema tõenäosusega rohkem ilmutusi. Pealegi võivad saadud muljed näida algul kui väikesed tammetõrud, ent kui me nende eest hoolitseme ja nende üle mõtiskleme, võivad neist kasvada suured tammepuud.

Prohvet Joseph Smith kõneles kaemuste ja muljete kirja panemise tähtsusest: „Kui te .. arutate tähtsaid küsimusi .. aga ei pane neid kirja, .. siis võib-olla sellepärast, et te neid siis, kui Jumal need teile ilmutab, üles ei kirjuta, ja kui te neid piisavalt väärtuslikuks ei hinda, Vaim eemaldub .. ja see suur teadmine, mis teil on või oli, mis oli tohutu tähtsusega, on nüüd kadunud.”³

Rõõm õppimisest

Õppimine on midagi palju enam kui jumalik kohustus. See on mõeldud pakku- ma ka kirjeldamatut rõõmu.

Kord palus kuningas muistsel matemaatikul nimega Archimedes kindlaks teha, kas tema uus kroon on puhtast kullast või on kullassepp teda petnud ja osa kulda hõbedaga asendanud. Archimedes juurdles selle üle ning leidis lõpuks lahenduse. Ta oli leiu üle nii õnnelik, et legendi kohaselt jooksis ta mööda linna ringi ja hüüdis „Heureka! Heureka!”, mis tähendab „Ma leidsin selle! Ma leidsin selle!”

Kui suur tema rõõm teadusliku põhimõtte avastamisel ka polnud, siis Jeesuse Kristuse evangeeliumi tõdede avastamisest saadud rõõm on veel palju suurem. Need tõed mitte üksnes ei suurenda meie teadmisi, vaid ka päästavad meid. Seetõttu on Päästja öelnud: „Seda ma olen teile rääkinud, et .. teie rõõm saaks täielikuks” (Jh 15:11). Sel põhjusel „kõik Jumala pojad tõstsid rõõmukisa” (Ii 38:7), kui nad said teada päästmisplaanist. Nii nagu seemnetel on vägi kasvada, on evangeeliumi tõdedel vägi tuua rõõmu.

Teadmiste otsimine (vt ÕL 88:118) pole üksnes jumalik käsk, vaid ka jumalik püüdlus. Iga kord, kui uurime pühakirju, kui tuleme tundi natuke paremini valmistununa, kui võtame osa tunni arutelust, kui esitame küsimusi ja paneme kirja pühad muljed, saame rohkem Jumala-sarnaseks, suurendades seega oma võimet kogeda rõõmu, mida tunneb Tema.

Püüdkem olla pühendunud, jumalikumad õppijad nii kodus, tunnis kui ka kõikjal mujal, kus me oleme. Seda tehes kogeme jumalikkude rõõmu, mis tuleb, kui õppida tundma Jeesuse Kristuse evangeeliumi ja selle järgi elada. ■

VIITED

1. Sarnase loo jutustas vanem D. Todd Christoferson 2014. a sügisel üldkonverentsil.
2. Harold B. Lee, piirkonna esindajate seminaril 12. detsembril 1970.
3. Joseph Smith. Tsiteeritud teose „History of the Church” järgi, 2. kd, lk 199.

Jumalik püüe

otsida teadmisi

Iga kord, kui uurime pühakirju, tuleme tundi natuke paremini valmistununa, võtame osa tunni arutelust, esitame küsimusi ja paneme kirja pühad muljed, saame rohkem Jumala-sarnaseks, suurendades seega oma võimet kogeda rõõmu, mida tunneb Tema.

Väikelapsed JA sakrament

Meie väikesed lapsed tunnetasid, et sakrament on meie jaoks tähtis. Me oleksime võinud teha veel rohkem, et aidata neil mõista, et see on tähtis ka nende jaoks.

Aaron L. West

Kas olete kunagi mõtisklenud, miks laseme oma ristimata väikelastel sakramenti võtta? Kas selleks, et vältida jonni ja rabelemist, mis paratamatult kaasneks, kui nad saia ei saaks? Kas selleks, et talitust oleks lihtsam ja rahulikum läbi viia?

Arvan, et mitte. Usun, et selleks on mõjuvamad põhjused. Usun seda, sest kui Jeesus Kristus ütles „kõikidele”, siis Ta ka mõtles sellega kõiki. Ja kui Ta kõneleb rahvahulgale, siis ei jäta Ta kedagi välja.

Kui ülestõusnud Päästja Ameerika mandril oma rahvale sakramenti tutvustas, rõhutas Ta, et sellel talitusel on eriline tähendus nende jaoks, kes on saanud ristitud.¹ Kuid sellegipoolest Ta „käskis [jüngritel] anda [sakramenti] rahvahulgale”.² Rahvahulgas olid ka väikesed lapsed.³

Kui preesterluse hoidjad tänapäeval sakramendipalvet ütlevad, paluvad nad Taevasel Isal õnnistada ja pühitseda see leib ja vesi „kõikide nende hingede”, kes söövad või joovad seda.⁴

Kõikidele. Igaühele, kes sakramenti võtab – sealhulgas lastele.

Kui leivast ja veest osa saades võtavad lapsed need võrdkujud vastu kui õnnistused nende puhtale vaimule, peab olema viis, kuidas aidata neil mõista selle talituse tähendust.

Seda silmas pidades meenutan aega, kui mu enda lapsed olid väikesed. Me abikaasaga suutsime nad üsnagi hästi sakramenditalituse ajal vagusi hoida. Arvan, et meie väikesed lapsed tunnetasid, et sakrament on meie jaoks tähtis. Aga me oleksime võinud teha veel rohkem, et aidata neil mõista, et see on tähtis ka *nende* jaoks.

Mida oleksime võinud teha? Me oleksime võinud mõista, et väikesed lapsed suudavad pidada sakramendipalves sisalduvaid lubadusi. Nad suudavad mõista neile omasel lihtsal, ent vägeval moel, mida tähendab Jeesust alati meeles pidada. Nad võivad lubada „kinni pida[d]a tema käskudest”. Nad võivad koguni näidata, et on „nõus võtma enda peale [Kristuse] nime”, teades, et peagi, kui nad saavad ristitud ja kinnitatud, on neil eriline võimalus seda teha.⁵

Aga mis saab lepingute uuendamisest? Kiriku juhid on õpetanud, et kui võtame sakramenti, uuendame kõiki lepinguid, mis oleme Issandaga teinud.⁶ Väikestel lastel pole ühtegi lepingut, mida uuendada.

Mõtlen taas tagasi ajale, kui meie lapsed olid väikesed. Me ei oleks saanud neil aidata meeles pidada lepinguid, aga me oleksime saanud aidata neil suunata pilk tulevikku.

Kujutlen, et on hingamis-päeva hommik ja ma olen koos oma väikese poja või tütreaga.

Ütleksin: „Kui saad kaheksa-aastaseks, siis sind ristitakse ja sa võtad vastu Püha Vaimu anni. Siis sõlmid sa lepingu. See leping, mille sa *siis* sõlmid, on nagu

need lubadused, mida sa sakramenti võttes *praegu* annad.

Kui mina praegu sakramenti võtan, siis uuendan ma oma ristimislepingut, just nagu annaksin ma need lubadused uuesti. Sina oled seal koos minuga, aga sa ei uuenda lepingut. Sa pole seda veel sõlminud. Aga sa saad lepingu sõlmimist *harjutada*. Iga kord, kui sa sakramenti võtad, võid valmistuda saama ristitud ja kinnitatud. Siis oled sa selleks ajaks, kui kaheksa-aastaseks saad, juba valmis.”

Kui sõna *harjutamine* näib sel moel kasutatuna ebatavaline, siis mõelge selle üle: isa võib aupaklikul hetkel aidata oma lastel ristimistalituseks valmistuda, näidates, kuidas nad koos vees seisavad, ja selgitades, millised on ristimis-palve sõnad. Ta ei vii seda talitust läbi. Mõnes mõttes aitab ta oma lastel harjutada. Siis ei muretse nad, mis siis saab, kui nad ristimisvette astuvad. Usun, et emad ja isad võivad aidata oma lastel harjutada, kuidas ristimislepingut sõlmida ja sellest kinni pidada. Iga sakramendikoosolek võib olla väikeste laste jaoks püha harjutus, kui nad Päästja lepituse võrdkujudest osa saavad.

Ja nii pöördun ma tagasi oma algse küsimuse juurde. Miks laseme ristimata väikelastel sakramenti võtta? Kas selleks, et saada neist rahu? Muidugi mitte. Me aitame oma väikestel võtta sakramenti, et nad võiksid pidada meeles Päästjat ja tunda Tema rahu – rahu, mis erineb kõigest sellest, mida maailm pakub.⁷ Me aitame neil valmistuda tunda järjest rohkem rahu tulevikus, kui nad Temaga lepingu sõlmivad ja sellest kinni peavad. ■

Artikli autor elab Ameerika Ühendriikides Utah' osariigis.

VIITED

1. Vt 3Ne 18:5, 11.
2. 3Ne 18:4; rõhutus lisatud.
3. Vt 3Ne 17:21–25; 18:1–4.
4. ÕL 20:77, 79; rõhutus lisatud.
5. ÕL 20:77.
6. Vt L. Tom Perry. Võttes nüüd sakramenti. – 2006. a kevadine üldkonverents.
7. Vt Jh 14:27.

Enesetapu

MÕISTMINE

OHUMÄRGID JA ENNETAMINE

Kenichi Shimokawa, PhD

VAP pereteenistus, Jaapani kontor

Kui Kevin oli 16-aastane, siis tema vanemad lahutasid oma abielu. Samal ajal lakkas ta võtmast epilepsiaravimeid, mis olid aidanud tal meeoleu kontrolli all hoida. Ta ei teadnud, et tal on bipolaarne häire, ning tal hakkasid ilmne-ma paranoia, kurnav maania ja sügav depressioon. Tundus, et ravimitest polnud abi. Ta jõudis omadega sinnamaale, et kõigest nii kurnatuna otsustas ta teiste teadmata endalt elu võtta.

Kevin meenutab päeva, mil ta seda teha kavatses: „Ma nutsin. Olin lihtsalt nii väsinud, emotsionaalselt kurnatud. Vaatasin inimesi ja soovisin, et keegi tuleks ja küsiks, kas kõik on korras. Kuigi ma seda soovisin, kuulsin oma peas pidevalt hääli ütlemas: „Sa pead surema.” .. Anusin end terve see aeg, et ma seda ei teeks, aga hääled olid nii valjud, et ma ei suutnud nendega enam võidelda.”¹

Kahjuks ei märganud keegi tema heitlusi. Olles veendunud, et keegi temast ei hooli, tegi ta enesetapukatse, aga jäi imekombel ellu.

Kas suudame vähimalgi määral mõista tema üle pea kasvanud masendust ja meeleheitlikku, ent hääletut hüüdu abi järele?

Endalt elu võtmine on üks surelikkuse kõige raskemaid katsumusi nii enesetapumõtete all kannatanute kui ka tema pereliikmete jaoks. Vanem M. Russell Ballard Kaheteistkümnne Apostli Kvoorumist on õpetanud: „Minu hinnangul pole perekonna jaoks raskemat aega kui siis, kui lähedane endalt elu võtab. Suitsiid on perekonna jaoks kohutav läbielamine.”² Selle katsumuse tõsist olemust arvesse võttes arutagem,

1) mida me enesetapu kohta teame, millised on ohumärgid ja mida saaks teha, et seda ennetada; 2) mida saavad teha lahkunu pereliikmed ja kogukond; 3) mida saab teha igaüks meist, et suurendada lootust ja usku Kristusesse, et me ei langeks masendusse.

Enesetapu mõistmine

Iga aasta võtab endalt elu 800 000 inimest maailmas.³ See tähendab, et keegi maailmas võtab endalt elu iga 40 sekundi tagant. Tegelik arv on tõenäoliselt isegi suurem, kuna enesetapuga seonduv on tundlik teema, mõnes riigis on see seadusevastane ning seetõttu ei ole kõik andmed kättesaadavad. 15- kuni 29-aastaste seas on enesetapp suuruselt teine surmapõhjus. Enamikes riikidest on suitsiidide määr kõrgeim üle 70-aastaste seas. Suitsiidid mõjutavad otseselt või kaudselt suurt osa ühiskonnast.

Ohumärgid

Kui me ei suuda eluraskustega kohaneda, võime kogeda tohutut stressi. Kui emotsionaalne stress käib üle jõu, võib see meele mustaks teha ja panna inimesed uskuma,

*Alma õpetas, et me peame
„kandma üksteise koormaid,
et need oleksid kerged;
.. leinama koos nendega,
kes leinavad; jah, ja trööstima
neid, kes vajavad tröösti”.*

et ainus lahendus on surm. Nad võivad tunda, et keegi ei saa aidata, see viib omakorda sotsiaalse isolatsioonini ja suurendab masendust ning nurkasurutuse ja lootusetuse tunnet veelgi, pannes inimesi viimaks mõtlema, et endalt elu võtmine on ainus pääsetee.

Kui kellelegi ilmneb *mõni* järgmistest tõsistest ohumärkidest⁴, siis peaksime otsima otsekohe abi vaimse tervise asjatundjalt või päästeteenistusest, näiteks kiirabilt:

- Enda vigastamise või endalt elu võtmisega ähvardamine
- Endalt elu võtmise mooduste otsimine
- Surmast, suremisest või enesetapust rääkimine või kirjutamine

Järgmised tunnused võivad näida küll vähem ohtlikud, kuid me peaks siiski kõhklematult tegutsema ja otsima abi ka sellele inimesele, kellel ilmneb mõni järgmistest ohumärkidest:

- Lootusetuse väljendamine ja elu mõtte kaotamine
- Raevu, viha või kättemaksuiha väljendamine
- Hulljulge käitumine
- Nurkasurutuse tunne
- Suurenenud alkoholi või narkootikumide tarbimine
- Sõpradest, perekonnast või ühiskonnast võõrandumine
- Ärevus, ärritusseisund või suured meeleolukõikumised
- Unetus või pidev magamine
- Teistele koormaks olemise tunne

Mitte igaüks, kes püüab endalt elu võtta, ei räägi sellest teistele, kuid sellised ohumärgid ilmnevad enamikul. Seega tuleb neisse märkidesse suhtuda tõsiselt!

Isegi kui professionaalne abi pole käepärast, on hoolivatest sõpradest ja perekonnast palju abi.

Ennetamine

Kui keegi mõtleb suitsiidile, mängivad väga olulist rolli perekond ja sõbrad. Alma õpetas, et me peame „kandma

üksteise koormaid, et need oleksid kerged; .. leinama koos nendega, kes leinavad; jah, ja trööstima neid, kes vajavad tröösti” (Mo 18:8, 9).

Siinkohal on toodud välja mõned asjad, mida pereliikmed ja sõbrad saavad teha:

Olla abivalmis ja kuulata armastavalt. Vanem Ballard on andnud nõu: „Pole midagi võimsamat kui armastav käsi nende ümber, kes kannatavad.”⁵ „Peame neid nägema .. Taevase Isa .. silme läbi läbi,” on õpetanud vanem Dale G. Renlund Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist. „Ainult siis tunnetame, kui väga Päästja neist hoolib. .. See avardunud mõistmine avab meie südame teiste pettumusele, hirmule ja südamevalule.”⁶

Aidake konkreetsete asjadega. Kui kellelgi on kriis, mis mõjutab tema turvalisust ja põhivajadusi, siis pakkuge käegakatsutavat

abi, kuid laske inimesel endal valida, kas ta soovib selle vastu võtta. Näiteks kui keegi mõtleb suitsiidile, kuna on kaotanud töö, siis aitab teda tööpakkumiste leidmine, mille hulgast ta saab valida. See aitab tal vabaneda kitsikustundest.

Küsige, kas ta on mõelnud endalt elu võtmise peale. Kui muretsete, et keegi on masenduses ja tal ilmnevad suitsiidile viitavad ohumärgid, siis küsige, kas ta on mõelnud endalt elu võtta. Seda võib olla ebamugav teha, kuid parim viis on otse küsida, kas tal on tekkinud mõte endalt elu võtta. Nii saate anda talle võimaluse oma raskustest ja muredest rääkida.

Näiteks võib küsida: „Tundub, et selle kõige on raske toime tulla. Kas sul on tulnud pähe ka enesetapumõtteid?” või „Ma tunnen muret, kas sul on kogu selle valu tõttu, mida sa koged, tekkinud ka enesetapumõtteid.”

Kui nad ei mõtle enesetapule, siis tõenäoliselt annavad nad sellest teada.

Kui tunnetate, et nad pole oma enesetapumõtete kohta ausad, siis otsige hoolega Vaimu juhatus, et teada, mida teha. Te võite tunda vajadust jääda nende juurde seniks, kuni nad end teile avavad.

Olge selle inimese juures ja otsige abi.

Kui keegi annab teile teada, et ta mõtleb enesetapust, siis jääge tema juurde ja laske tal südamest ära rääkida, mis teda vaevab. Kui ta räägib täpsetest viisidest ja ajast, kui ta plaanib endalt elu võtta, siis aidake tal võtta ühendust eluliiniga või kohaliku psühhiaatriahaigla erakorralise meditsiini osakonnaga.

Enesetapule reageerimine

Mõned inimesed sooritavad enesetapu ka ilma ohumärke välja näitamata. Lahkunu pere liikmed ja sõbrad võivad kogeda lähedase

enesetapu tõttu sügavat ja mitmeti avalduvat leina. Mõned nende reaktsioonidest võivad olla järgmised:

- Häbi ja stigmatiseerituse tunne
- Šokk ja raskused toimunu uskumisega
- Viha, kergendus või süütunne
- Surma põhjuse varjamine
- Sotsiaalne isolatsioon ja peresuhete häirumine
- Aktiivne või koguni sõltuvuslik osalemine suitsiidiennetustöös.
- Tohtu soov mõista, miks see juhtus
- Mahajäetuse ja hüljatuse tunne
- Lahkunu, iseenda, teiste ja Jumala süüdistamine
- Sagedam enesetapule mõtlemine või enesehävituslikud tunded
- Suurenenud stress kalendripühade ja lahkunu surma-aastapäeva ajal⁷

Mida saavad lahkunu pereliikmed ja kogukond teha?

Hoiduge hukkamõistust. Kuigi enesetapu sooritamine on tõsine asi, on vanem Ballard tuletanud meelde: „Mõistagi ei tea me iga enesetapu tagamaid. Üksnes Issand teab kõiki üksikasju ja tema on see, kes meie maiseid tegusid hindab. Kui [Issand] meie üle kohut mõistab, võtab Ta arvesse kõiki asjaolusid: meie geneetilist ja keemilist ülesehitust, meie vaimset seisundit, intellektuaalset võimekust, saadud õpetusi, esiisade pärimusi, tervist jne.”⁸

Austage igaühe unikaalset leinaprotsessi. Igaüks leinab erinevalt, kuna tema suhe lahkunuga erineb kõigi teiste suhetest. Seega austage igaühe leina kogemise viisi.

Kui meile lähedane inimene lahkub, võivad meid valata tugevad, koguni talumatud tunded. Lein ei tähenda veel usu puudumist. Päästja on öelnud: „Te peate elama üheskoos armastuses, nii et sa nutad nende kaotuse pärast, kes surevad” (ÕL 42:45). Lein väljendab armastust lahkunu vastu ja näitab, kui oluline see suhe meile oli.

Paluge abi. Leinates võib nii mõnigi asi üle jõu käia. Abi palumine võib anda teistele püha võimaluse näidata armastust ja teenida. Nende abi vastuvõtmine võib olla teravendav ja jõuduandev mitte üksnes teie, vaid ka abistajate endi jaoks.

Hoidke ühendust. Mõni leinab üksi ja võib nii jääda teistest isoleerituks, seega püsige oma pere ja sõpradega ühenduses. Võtke oma leinavate pereliikmete, sugulaste ja sõpradega aeg-ajalt ühendust ja pakkuge abi, kuna nad ei pruugi seda ise paluda.

Toetuge Päästjale. Päästja on ülim tervenemise ja rahu allikas. „[Tema] lepitus annab meile ka võimaluse hüüda appi Teda, kes on kogenud kõiki meie surelikke nõrkusi, et anda meile jõudu surelikkuse koormaid kandes vastu pidada. Tema tunneb meie hingepiinu ja on meile toeks. Ta on nagu halastaja samaarlane, kes leiab meid haavatuna teepervelt, seob meie haavad ja hoolitseb meie eest (vt Lk 10:34).”⁹

Meil tuleb mõista, et püüdes teha ära enda osa, peame me kõik täielikult toetuma Issandale Jeesusele Kristusele

ja Tema lepitusele. Seda silmas pidades püüdkem mõista oma masendusse langenud pereliikmeid ja ligimesi. Sirutagem neile armastav abikäsi ja tugevdagem koos suuremat usku Päästjasse ja usaldust Tema suhtes, sest Tema naaseb ja „pühib ära kõik pisarad nende silmist, ja surma ei ole enam ega leinamist ega kisendamist ega vaeva ei ole enam” (Ilm 21:4). ■

VIITED

1. Kevin Hines. Tsiteeritud Amanda Bower „A Survivor Talks About His Leap” järgi. – Time, mai 24, 2006, Time.com.
2. M. Russell Ballard. Tsiteeritud Jason Swenson „Elder Ballard Offers Comfort and Counsel to Those Affected by Suicide” järgi. – Church News, 19. det 2014, news.lds.org.
3. Vt World Health Organization. Preventing Suicide: A Global Imperative, 2014, lk 2.
4. Vt M. David Rudd et al. Warning Signs for Suicide: Theory, Research, and Clinical Applications. – Suicide and Life-Threatening Behavior, 36. kd, nr 3, 2006, lk 255–262.
5. M. Russell Ballard. Tsiteeritud „Sitting on the Bench: Thoughts on Suicide Prevention” järgi (video), lds.org/media-library.
6. Dale G. Renlund. Läbi Jumala silmade. – 2015. a sügisene üldkonverents.
7. Vt John R. Jordan. Is Suicide Bereavement Different? A Reassessment of the Literature. – Suicide and Life-Threatening Behavior, 31. kd, nr 1, 2001, lk 91–102.
8. M. Russell Ballard. Suicide: Some Things We Know, and Some We Do Not. – Ensign, okt 1987, lk 8.
9. Dallin H. Oaks. Jõu leidmine Jeesuse Kristuse lepitusest. – 2015. a sügisene üldkonverents.

SOOVITUSLIK LUGEMINE

Jeffrey R. Holland. Nagu katkine anum.

– 2013. a sügisene üldkonverents.

Dieter F. Uchtdorf. Lootus Jumala valgusele.

– 2013. a kevadine üldkonverents.

Shayne M. Bowen. Sest mina elan ja ka teie peate elama. – 2012. a sügisene üldkonverents.

Prohvetlikud sõnad ootamatust kohast

*Mahajäetud ajakiri muutis
Oscar Castro elu igaveseks.*

Colette Lindahl

Päev, mil Oscari naine tema ja nende kaks väikest last maha jättis, oli tema elu raskeim. Ta seisis paljude valikute ees. Ta oli otsinud tööd ja nüüd oli tal vaja ka elukohta. Näis, et ta elu oli maatas tehtud. Oscar oli valmis alla andma ja olekski seda teinud, kui poleks olnud tema kahte armsat last.

San Juanis Argentinast polnud üüriturul just palju Oscarile sobivas hinnaklassis eluasemeid. Kuid hiljuti oli vabanenud turvalises naabruskonnas üks väike maja, kus oli elanud grupp noormehi. Oscar hakkas seda üürima ja keeras koos lastega elus uue lehe.

Nende uues kodus oli põrandale jäetud hunnik ajakirju ja raamatuid. Oscar oli päev läbi koristanud ja kraaminud ning istus nüüd maha ja asus ühte neist ajakirjadest sirvima. Selle kaas köitis millegipärast ta tähelepanu. Pealkirja Liahona all oli pilt mehest, kes seisis tornis ja kõneles rahvahulgale. See meenutas mehele pilte Piibli prohvetitest.

Oscar avas ajakirja ja luges: „Igaüks meist juba teab, et me peaksime neile, keda armastame, ütlema, et me neid armastame. Paraku ei peegeldu teadmised alati meie

tegudes.”¹ Oscar mõtles tagasi teravate sõneluste peale, mis tal olid oma naisega olnud. Ta soovis õpetada oma lapsi olema paremad. Oscar jätkas ajakirja lugemist ja tundis endas tärkamas lootust. Vähem kui nädala möödudes oli ta kõik artiklid läbi lugenud ja soovis rohkem teada saada.

Kuu aega hiljem kõndisid Oscari naabruskonnas kaks misjonäri. Oscar astus nende juurde ja küsis, kas nad on viimse aja pühadest misjonärid ja kui palju ta peaks maksma, et saada rohkem Kiriku ajakirju. Vanemad vastasid, et see maksaks talle vaid 20 minutit tema ajast.

Järgmisel päeval külastasid misjonärid Oscarit. Oscar rääkis neile kolimisest ja vanade raamatute, ajakirjade ja brošüüride leidmisest, kust ta Kiriku kohta teada sai. Ta selgitas, et esimene artikkel, mida ta luges, oli otseselt seotud tema praeguse eluga. Ta teadis juba, kui tähtis on perekond, ja soovis teada rohkem pereõhtute ja perepalve kohta. Ta rääkis vanematele, mida ta veel Kiriku kohta teadis, muuhulgas Joseph Smithist ja taastatud evangeeliumist.

Ta vaatas vanematele otse silma ja lausus sõnad, mida iga misjonär kuulda soovib: „Ma usun, et Joseph Smith oli

Jumala prohvet.” Vanemad küsisid, kas ta soovib saada ristitud, ning Oscar oli pisarsilmil nõus. Paari nädala pärast sai Oscar Castro ristitud ning Kiriku liikmeks kinnitatud.

Issand oli Oscari ette valmistanud, tema vaim oli murtud ja ta oli valmis õppima ning kasvama. Sel meeldejääval päeval puudutas Liahoona üldkonverentsi väljaande sõnu-

mite vaim Oscari südant. Selle kodu eelmised omanikud ei osanud arvatagi, millist mõju maha jäetud Kiriku ajakirjad avaldavad, aga nendes ajakirjades sisalduvad evangeeliumi sõnumid mängisid misjonitöös tähtsat rolli. Need juhtisid Oscari tõesse, mida ta oli otsinud, ning muutsid tema elu igaveseks. ■

Artikli autor elas Argentinas ajal, kui tema abikaasa teenis misjonijuhatajana.

VIIDE

1. Vt David A. Bednar. Olge kodus usinamad ja tegusamad. – 2009. a sügisene üldkonverents.

Oscar Castro sai ristitud ja kinnitatud, kui leidis oma uuest kodust, kuhu oli kolinud, Liahoona üldkonverentsi väljaande.

Kui teie perekond osaleb andmete kogumises, südame tervendamises ja pereliikmete kokkupuutseerimises, siis õnnistatakse teid ja teie järelpõlve igavesest ajast igavesti.

Viiimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kiriku lugu on lugu perekondadest. Sõnaga *perekond* ei pea ma silmas tänapäevast mõistet, mis hõlmab ema, isa ja lapsi.

Ma kasutan seda sõna nii nagu Issand – sünonüümina sõnale *sugulased* või *mitmepõlvkonnalised perekonnad*, sest igaühel on perekond. Meie Taevase Isa plaan oma lastele keskendub sedasorti perekonnale – sellisele, kus on lapsed, kes saavad jõudu mitu põlvkonda tagasi elanud esivanematest, ning vanemad, kes soovivad õnnistada oma lapsi, kes sünnivad mitmete põlvkondade pärast.

Selles mõttes põhinevad ka Mormoni Raamatu lood perekondadel. Neid lugedes leiame, et perekonnad pole sajandite vältel kuigi palju muutunud. Isegi need, kes elasid teisel ajal ja teises kohas, on nagu meie. Ja Jumala soov, et Tema lastel oleks õnnelik igavene perekond, pole muutunud.

Miks hoidis Issand alles ülestähendused nende lugudega? Mida Ta soovis, et me neist õpiks? Kas need võiksid meid aidata püüetes oma perekonda tervendada, kokku koguda ja üheks pitseerida?

Õppetund Lehhilt

Ma usun et, Mormoni Raamatu esimesel perekonnal – Lehhi perekonnal – on meile varuks vägev õppetund, mida me ei pruugi olla märganud. Lehhi perekond võib meile pereloo ülestähenduste kohta nii mõndagi õpetada – miks on need tähtsad Issandale ja miks peaksid olema tähtsad meile.

Loo alguses kasvasid Lehhi ja Saaria Jeruusalemmas oma tütreid ja nelja poega. Nende elu on selles suures linnas võrdlemisi mugav. Kuid see kõik muutus igaveseks, kui Issand käskis Lehhil võtta oma pere ja lahkuda kõnnumaale.

Lehhi kuuletus ning tema ja ta pere jätsid oma materiaalse vara ning rändasid kõnnu-
maale. Olles mõnda aega rännanud, ütles
Lehhi oma pojale Nefile:

„Vaata, ma nägin unenägu, milles Issand
käskis mind, et sina ja su vennad peate *pöör-
duma tagasi* Jeruusalemma.

Sest vaata, Laabanil on juutide ülestähen-
dus ja ka minu esiisade sugupuu ja need
on uurendatud vaskplaatidele.” (1Ne 3:2–3;
rõhutus lisatud)

Selle käsu tõttu on meie perekondi õn-
nistatud Nefi usust ja kuuletusest pakatavate
sõnadega: „Ja sündis, et mina, Nefi, ütlesin
oma isale: Ma lähen ja teen seda, mida Issand
on käskinud, sest ma tean, et Issand ei anna
inimlastele ühtegi käsku ilma, et ta valmistaks
neile tee, et nad võiksid täide saata seda,
mida ta neil käsib” (1Ne 3:7).

Vaskplaatidel oli ülestähendus. Need si-
saldasid pühakirju, aga ka Lehhi perekonna
ajalugu. Issand teadis, kui oluline on säilita-
da seda ülestähendust paljudele tulevastele
põlvedele.

Kas te olete kunagi mõtisklenud, miks ei käskinud
Issand ülestähendust ära tuua Lehhil, vaid hoopis tema
poegadel? Tema oli selle pere patriarh. Issand andis *temale*
nägemuse. Kas Lehhi poleks suutnud Laabanit paremini
veenda kui tema pojad?

Me ei tea, miks käskis Issand Lehhi poegadel Jeruusa-
lemma naasta, aga me teame, et neil tekkis Issanda käsu
täitmisega raskusi. See ülesanne oli raske ja pani nende usu
proovile. Nad said väärtuslikke õppetunde, mis tulid neile
kasuks kogu kõnnumaal kulgenud teekonna vältel. Vahest
kõige olulisem – nad mõistsid, et kui Issand annab käsu,
siis Ta tõepoolest valmistab ka tee.

Võime endalt küsida, mida soovib Issand, et meie pojad
ja tütreid õpiksid, kui nad meie pereajaloo ülestähendusi
koguda püüavad? Mil moel rajab Issand neile selleks
tee? Kas Tal on varuks mõni kogemus, mida Ta soovib,
et nad saaksid? Kas kutsume neid üles kogemusi saama?
Milliseid õnnistusi soovib Jumal anda teie poegadele ja

*Issand soovis,
et Lehhi
perekond saaks
ülestähendused.
Need aitasid
ta järeltulijatel
mõista oma
identiteeti.*

tütardele templi- ja pereajalootöö kaudu?

Kui Nefi ja tema vennad oma isa telki
naasid, võttis Lehhi „ülestähendused, mis
olid uurendatud vaskplaatidele, ja uuris neid
algusest peale”. Need sisaldasid „viit Moosese
raamatut”, „pühade prohvetite prohvetlikke
kuulutusi”, „[Lehhi] isade sugupuu[d]; mispä-
rast ta sai teada, et ta on Joosepi järeltulija ...
kes müüdi Egiptusesse”. Ja kui Lehhi „nägi
kõiki neid asju, täitus ta Vaimuga” (1Ne 5:10,
11, 13, 14, 17).

Seejärel õpetas Lehhi oma perekonnale,
mida ta plaatidelt teada oli saanud. Võib
lausa öelda, et tema telgist sai pereajaloo ja
õppimise keskus – just nagu meie kodust
peaks saama.

Põhjus, miks Issand tahtis, et Lehhi pere-
kond need ülestähendused saaks, oli lihtne.
Need andsid tema järeltulijatele mõistmise
nende identiteedist, ühendades nad muistse-
te patriarhidega ja istutades nende südamesse
„isadele antud lubadused” (ÕL 2:2; JSA
1:39). Need ülestähendused olid tulevaste

põlvkondade usu koha pealt nii olulised, et Vaim hoiatas
Nefit, et ilma nendeta „terve rahvas kaldub uskmatusse
ja hukkub” (1Ne 4:13).

Ühe teise Mormoni Raamatu rahva kogemus näitab, kui
täpselt peab paika tõdemus, et kui kaovad ülestähendused,
kaob ka tõde, ja selle mõju tulevastele põlvkondadele võib
olla hukatuslik.

Lehhi perekonnaga umbes samal ajal lahkus Jeruusa-
lemmast ka Muleki rahvas. Ent erinevalt Lehhi perekon-
nast „nad ei olnud kaasa toonud ühtegi ülestähendust”.
Kui Moosia nad umbes 400 aastat hiljem leidis, oli „nende
keel .. rikutud .. ja nad eitasid oma Looja olemasolu”
(Om 1:17). Nad olid kaotanud enda kui lepingurahva
identiteedi.

Moosia õpetas muleklastele oma keelt, et nad võiksid
õppida ülestähendustest, mis neil olid. Selle tulemusena
tegid muleklased läbi muutuse. Rahutust ja jumalatust rah-
vast sai rahvas, kes mõistis õnneplaani, mille Jumal neile
ja nende peredele oli loonud.

Naase koos perekonnaga

Teadmine, kes me Jumala ja üksteise jaoks oleme, muudab meie mõtlemist, tegusid ja viisi, kuidas teisi kohtleme. Ülestähendused on oluline osa meie identiteedist ja maailmavaatest. Tagasi vaatamine valmistab meid ette minema edasi.

Lapsevanemad, kas olete kutsunud oma perekonda üles „pöörduma tagasi”? Kas teie pere on ülestähendustest – või üksteisest – ühel või teisel moel eraldatud? Kas teie perekonna sidemed minevikuga on kahjustada saanud? Mis on teie pere minevikus juhtunud, mis on selle eraldatuse põhjustanud? Kas selleks oli immigratsioon, peretüli, evangeeliumi vastuvõtmine või lihtsalt aja möödumine? Kas olete viimasel ajal püüdnud leida oma esivanemaid veebilehelt FamilySearch.org?

Israeli koda on hajutatud ja see tähendab paljuski ka meie perekondade ja ülestähenduste hajutamist. Meie kohustus on need kokku koguda ja kui vaja, siis eraldatusest tekkinud haavad siduda. Kui püüame usinasti pöörata oma laste südameid nende isade poole, siis pöörduvad meie südamed ka meie laste poole¹ ja me avastame koos rahu ja tervenemise, mis seda tööd saadab (vt ÕL 98:16).

Samamoodi nagu Lehhi, kes saatis oma pojad Jerusalemma pühade ülestähenduste järele, saatkem oma lapsed tagasi meie pere ülestähenduste järele. Nii nagu Issand valmistas tee Nefile, on andnud ta interneti ja teised tehnilised lahendused, mis võimaldavad meie lastel meie perekond kokku koguda ja seda tervendada. Ja Ta on rajanud templid, kuhu me saame viia leitud nimed ning siduda kogutud perekond pitseerimistalituse kaudu alatiseks kokku.

Rõõm kõnnumaal

Kui mina ja mu naine Sharol abiellusime, otsustasime saada neli poega. Issandal aga olid meiega teised plaanid. Ta andis meile neli tütart.

Me rändasime oma tütardega kõnnumaal. Nüüd on nad abielus, neil on endal lapsed ning nad rändavad omaenda kõnnumaal. Kas see teekond on olnud kerge? Ei. Ka meie oleme omajagu nurisenud ja saanud tunda palju raskusi.

Elu kõnnumaal võivad pered kohata katsumusi. Kui meilt küsitakse: „Kuidas sul ja su perel läheb?” vastan ma tihti: „Oleme hetkel kahe kriisi vahel. Suur tänu küsimast.”

Ent teel kohtab ka tõelise rõõmu hetki. Pereisade ja -emadena veedame palju aega oma lapsi kõnnumaaks ette valmistades. Meie aja prohvetid on lubanud, et pereajalootöö kaitseb vastase mõju eest² ja paneb aluse sügavale ja kestvale pöördumisele.³ Milline vägev viis oma perekond kokku koguda, seda tervendada ja see kokku pitseerida.

Olen pere patriarhina palunud oma tütaridel „pöörduda tagasi”, et *leida* ülestähendused, *viia* need nimed templisse ja *õpetada* meie lapselapsi. Olen palunud neil võtta osa meie pereajaloo tööst, et avastada, kellest nad põlvnevad.

Lubadus

Ma luban, et kui kutsute oma lapsi „pöörduma tagasi” ja leidma oma pere ülestähendusi, siis tunnete üheskoos suurt rõõmu, nagu tundsid Lehhi ja Saaria, ning tänate Iisraeli Jumalat. Neid ülestähendusi uurides täidetakse teid Issanda Vaimuga ja te leiate, et „need on ihaldusväärased; jah, meile koguni suure väärtusega”. Ja te saate teadma, et see „oli Issanda tarkus, et [t]e pea[t]le neid endaga kaasas kandma”, kui te rändate „kõnnumaal töötatud maa poole” (1Ne 5:9, 17, 21–22).

Kirik on selleks, et perekonda sel teel toetada ja tugevdada. Ma luban, et kui teie perekond osaleb andmete kogumises, südamete tervendamises ja pereliikmete kokkupitseerimises, siis õnnistatakse teid ja teie järelpõlve – teie perekonda – igavesest ajast igavesti. ■

Artikkel põhineb kõnel „Gathering, Healing, and Sealing Families”, mis peeti Ameerika Ühendriikides Utah’ osariigis Salt Lake City RootsTech’i perajalookeskuses 14. veebruaril 2015.

VIITED JA MÄRKUSED

1. Näiteid selle kohta, kuidas vaskplaatidel olevad ülestähendused Lehhi järeltulijaid tervendasid, vt Alma 37:8–10.
2. Richard G. Scott. Rõõm surnute lunastamisest. – 2012. a sügisene üldkonverents.
3. David A. Bednar. Laste südamed pöörduvad. – 2011. a sügisene üldkonverents.

LISATEAVE INTERNETIS

Kaks apostlit lubavad õnnistusi noortele, kes võtavad osa pereajaloo- ja templitööst. Ingliskeelse video vaatamiseks skannige seda QR-koodi või külastage veebilehte lds.org/go/1016000.

Armastus VÕI HIMU

Joshua J. Perkey

Kiriku ajakirjad

HIMU.

See on kahtlemata kole sõna. Enamik meist ei taha selle peale mõeldagi, selle tundmaõppimisest rääkimata. See sõna seostub millegi räpase ja pahelisega, mis on ligitõmbav, ent vale.

Selleks on hea põhjus. Kui „rahaahnus on kõigi kurjade asjade juur” (1Tm 6:10), siis himu käib sellega vargsi käsikäes. See on labane ja alandav. Himu muudab inimesed, asjad ja mõtted objektideks, mida omada või omandada, et seda himu rahuldada. Aga kui me seda juba teame, miks peaksime püüdma sellest veel teadlikumad olla?

Seda sellepärast, et mõistes, mis on himu, võime õppida, kuidas oma mõtteid, tundeid ja käitumist kujundades himu avaldumist vältida. See lähendab meid Pühale Vaimule, mis puhastab meie mõtteid ja kavatsusi ning annab jõudu. See omakorda muudab meie elu õnnelikumaks, rahuküllasemaks ja rõõmsamaks.

Himu defineerimine

Me kaldume arvama, et himu on üksnes ebasünnis või tugev füüsiline külgetõmme mõne inimese vastu, ent himustada võib peaaegu kõike: raha, vara, esemeid ja loomulikult teisi inimesi (vt märksõna „Himu”).

– Pühakirjajuht).

KUI MÕISTAME, MIS ON
HIMU, VÕIME ÕPPIDA,
KUIDAS SEDA VÄLTIDA JA
KUIDAS TEHA VALIKUID,
MIS LÄHENDAVALD MEID
PÜHA VAIMUGA.

ARMASTUSE JA HIMU DEFINEERIMINE

Armastus ülendab; himu alandab. Armastus võtab vastu tõe; himu rõõmustab valedest. Armastus arendab ja annab jõudu; himu hävitab ja nõrgestab. Armastus on harmooniline; himu on ebakõlaline. Armastus toob rahu; himu tekitab tüli. Armastus inspireerib; himu nüristab. Armastus tervendab; himu halvab. Armastus ergutab; himu hävitab. Armastus valgustab; himu pimestab. Armastus täidab ja toetab; himu ei saa kunagi rahuldatud. Armastus on seotud lubadusega; himu käib käsikäes uhkusega.

Himu sunnib püüdma omandada midagi, mis on Jumala tahte vastane. See kätkeb endas igasuguseid tundeid ja soove, mis panevad ajama taga maist vara või käituma isekalt – lähtudes enda huvidest, soovidest, kirgedest ja isudest –, selle asemel et pidada kinni Jumala käskudest.

Teisisõnu on himu millegi sellise soovimine, mis on vastuolus Jumala tahtega, või soov omada asju viisil, mis ei ole Tema tahtega kooskõlas, ning see muudab meid õnnetuks.¹

Seksuaalse himuruse ohud

Meid on hoiatatud himustamise eest selle üldises mõistes, kuid seksuaalses kontekstis on himu või himurus eriti ohtlik. Päästja on hoiatanud: „Igaüks, kes naise peale vaatab teda himustades, on juba abielu rikkunud temaga oma südames” (Mt 5:28).

Muistsed apostlid hoiatasid pidevalt sedasorti himu eest. Näiteks on apostel Johannes öelnud: „Sest kõik, mis on maailmas, lihamimu, silmahimu ja elukõrkus, ei ole Isast, vaid on maailmast” (1Jh 2:16; vt ka salm 17; Rm 13:14; 1Pt 2:11).

Ja neid hoiatusi kuuleme ka tänapäeval.² Vanem Jeffrey R. Holland Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist on selgitanud: „Miks on himurus nii tõsine surmapatt? Peale Vaimu hävitamise meie hinges rüvetab see ka kõige ülevamat ja pühamat tunnet, mille Jumal on andnud meile surelikkuses

– mehe ja naise vahelist armastust ja nende ühist soovi tuua lapsi perekonda, mis on määratud kestma igavesti.”³

Himuruse juurduda laskmine on olnud paljude patutegude põhjus. Näiliselt süütust pilguheitest võib kasvada välja häbiväärne truudusetus, millega kaasnevad kõik selle hukatuslikud tagajärjed. Seda põhjusel, et himurus peletab Püha Vaimu ja jätab meid vastase kiusatuste, pahede ja ahvatluste suhtes kaitsetuks.

Kuningas Taaveti traagilised valikud on kahetsusväärseks eeskujuks, kui vägev ja laastav see tunne olla võib. Taavet juhtus nägema Batsebat pesemas ja tundis himurust. Himurusest kasvas välja patutegu – ta lasi naise enese juurde tuua ja magas temaga. Siis, püüdes oma pattu tulutult varjata, käskis Taavet saata Batseba mehe lahingusse, kus too kindlasti surma saaks (vt 2Sm 11). Selle tagajärjel jäi Taavet ülendusest ilma (vt ÕL 132:38–39).

Taaveti olukord võib näida ekstreemne, kuid see kinnitab algset mõtet: himurus on vägev kiusatus. Sellele alistumine võib mässida meid tegevustesse, millega keegi end täie mõistuse juures olles ei seoks. Tõsiasi, et see on nii hukutav, nii kergesti tärkav ja nii tõhus meid Pühast Vaimust eemale meelitama ja panema meid järele andma millelegi keelatud, muudab himuruse veelgi ohtlikumaks. Selle päästab valla pornograafia vaatamine,

Himu kätkeb endas igasuguseid tundeid ja soove, mis panevad ajama taga maist vara või käituma isekalt – lähtudes enda huvidest, soovidest, kirgedest ja isudest –, selle asemel et pidada kinni Jumala käskudest.

kõlvatute laulusõnade kuulamine või ebasündsas füüsilises kontaktis olemine. Teisalt võivad himurad tunded omakorda ahvatleda pornograafiat vaatama. See nõiarang on äärmiselt mõjuvõimas ja ohtlik.⁴

Seksuaalset laadi himurus alandab ja nõrgendab suhteid, sealhulgas isiklikku suhet Jumalaga. „Ja tõesti, ma ütlen teile, nagu ma ennegi olen öelnud, et see, kes vaatab naist teda himustades ehk kui keegi rikub abielu oma südames – need ei saa Vaimu, vaid nad salgavad usku ja saavad tundma hirmu” (ÕL 63:16).

Vanem Richard G. Scott (1928–2015) Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist on õpetanud: „Seksuaalne kõlblusetus takistab Püha Vaimu tiivustava, valgustava ja volitava mõju tundmist. See põhjustab tugevat füüsilist ja tundelist kihku. Aja jooksul tekitab see kustutamatu iha, mis viib süüdlase veelgi tõsisema patuni.”⁵

Mis himu ei ole?

Olles arutlenud, mis himu *on*, on samuti tähtis mõista, mis see *ei ole*, ning olla valvsad, et me ei peaks himuks mõtteid ja tundeid, mis on sündsad. Himu on vaid üks

soovide avaldumise viise, kuid on olemas ka õigemeelseid soovide. Näiteks võime soovida häid ja sobivaid asju, mis aitavad meil teha Issanda tööd.

Mõelge näiteks järgmisele:

- **Soov omada raha.** Raha soovimine pole iseeneest halb. Paulus ei öelnud, et *raha* on kõige kurja juur. Ta ütles, et „*rahaahnus* on kõigi kurjade asjade juur” (1Tm 6:10; rõhutus lisatud). Seda selgitavad Jaakobi õpetused: „Aga enne, kui te otsite rikkust, otsige Jumala kuningriiki! Ja pärast seda, kui te olete saanud lootuse Kristuses, te saate rikkust, kui te seda otsite; ja te otsite seda kavatsusega teha head – et riietada neid, kes alasti, et sööta näljaseid ja vabastada vange ning anda abi haigeile ja vaevatuile” (Jb 2:18–19).
- **Sobilikud seksuaalsed tunded abikaasa vastu.** Need Jumalast antud tunded aitavad meil abielu tugevdada, rikastada ja ühtsemaks muuta. Kuid ka abikaasa vastu võivad tekkida ebasündsad tunded. Kui otsime isekat rahuldust või püüame rahuldada üksnes enda iha või soove, siis võime muutuda

Kuna Taevane Isa on andnud meile valikuvabaduse, on meil vägi oma mõtteid, tundeid ja tegusid ohjeldada.

himuraks ning see võib abielusuhet kahjustada. Et säilitada abielus sobilikku füüsilist intiimsust, on võtmetähtsusega, et meie kavatsused oleks puhtad ja armastavad.

Oluline on teha kõike õige eesmärgiga – eesmärgiga ehitada Jumala kuningriiki ja suurendada maailmas headust. Ent himurus kehtab astuma välja süüdsuse piiridest, millest väljaspool võib iha alandada meie silmis Jumala väärtust, panna meid nägema inimesi objektidena ning muuta asjad, rikkuse ja koguni väe millekski väärastunuks, mis moonutab meie tundeid ja kahjustab suhteid.

Miks me himurusele järele anname?

Teades, kui kahjulik ja ohtlik on himurus, miks on see nii ahvatlev ja levinud? Miks laseme sel tihti enda üle võimust võtta? Algul näib, et himuruse aluseks on isekus ja enesekontrolli puudumine. Need on küll soodustavad tegurid, kuid himuruse tõukejõuks on tihti tühjustunne. Himurusele võidakse anda järele, püüdes asjatult täita elus valitsevat tühimikku. Himurus on siira armastuse, tõeliste

väärtuste ja kestva jüngerluse võlts ning kehv aseaine.

Mõnes mõttes on sobilik emotsionaalne kontroll meie südame seisund. Öeldakse, et inimese mõtted määravad tema olemuse (vt ingl k LDS Bible Proverbs 23:7). Sellest, millele me vaimselt keskendume, saab ajapikku meie mõtete, tunnete ja tegude tõukejõud. Kui tunneme kiusatust himuruse järele, peame asendama selle kiusatuse millegi süüdsaga.

Himurust võib soodustada ka tegevusetus. Kui meie elus midagi erilist ei toimu, kaldume olema pahelistele mõjudele altimad. Kui püüame õhinaga teha head (vt ÕL 58:27) ja kasutada oma aega tõhusalt, siis oleme himurusele ja negatiivsetele mõjudele vähem vastuvõtlikud.

Vanem Dallin H. Oaks Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist on selgitanud, et soovid, millele me otsustame järele anda, ei mõjuta üksnes meie tegusid, vaid ka seda, millisteks me lõppkokkuvõttes saame: „Soovid määravad meie prioriteedid, prioriteedid annavad kuju meie valikutele ja valikud panevad paika meie teod. Soovidest, mis on meie tegutsemise ajendiks, lähtuvad meie muutumine, meie saavutused ja kelleks me saame.”⁶

Teisisõnu ei tule meil hoida vaos üksnes tundeid, millel laseme end mõjutada, vaid ka mõtteid, mis nende le tunnetele järgnevad või mida need tunded tekitavad. Alma on õpetanud, et kui meie mõtted on ebapuhtad, siis „ka meie mõtted mõistavad meid süüdi” (Al 12:14).

Vastumürk: kristlik armastus

Himu ei ole paratamatu. Kuna Taevane Isa on andnud meile valiku-vabaduse, on meil vägi oma mõtteid, tundeid ja tegusid ohjeldada. Me ei pea himuratele mõtetele ja tunnetele voli andma. Kiusatuse tekkides võime teha valiku sellele mitte järele anda.

Kuidas saada võitu kiusatusest anda voli himule? Alustuseks saame tugevdada oma suhet Taevase Isaga ja otsustada teenida teisi. Ja me teeme iga päev usku tugevdavaid tegusid, muuhulgas palvetame ja uurime püha- kirju, mis toovad meie ellu Püha Vaimu. Tõhusaim salarelv on aga kristlik armastus – puhas, siiras, aus armastus, mis soovib ehitada Jumala kuningriiki ja suunata pilk üksnes Tema hiilgu- sele. Sedasorti armastus on võimalik vaid siis, kui meiega on Püha Vaim.

Himu kõrvaldamine nõuab süda- mest tulevat palvetamist, milles pa- lume Jumalal need tunded meilt ära võtta ning asendada ligimesearmas- tusega (vt Mn 7:48). See, nagu iga- sugune meeleparandus, on võimalik tänu Jeesuse Kristuse lepitusele.⁷ Tänu

Temale võime õppida armastama nii, nagu Tema ja meie Taevane Isa meid armastavad.

Kui keskendumise järjepidevalt Taevasele Isale, kui elame esimese ja teise suure käsu järgi – armastame Jumalat ja ligimesi nagu iseennast (vt Mt 22:36–39) – ja kui anname endast parima, et elada nii, nagu Tema on õpetanud, siis pääsevad puhtad ja ausad kavatsused meie elus järjest enam mõjule. Kui ühitame enda tahte Isa omaga, siis himustamise kiusatus ja selle tagajärjed kahanevad ning asenduvad Kristuse puhta armastu- sega. Siis täitume jumaliku armastu- sega, mis asendab maailma labased soovid Jumala kuningriigi ehitamise kaunidusega. ■

VIITED JA MÄRKUSED

1. Vt Dallin H. Oaks. Joy and Mercy. – Ensign, nov 1991, lk 75; Thomas S. Monson. Finishers Wanted. – Ensign, juuli 1972, lk 69.
2. Mõned näited: vt ÕL 88:121; Spencer W. Kimball. President Kimball Speaks Out on Morality. – Ensign, nov 1980, lk 94–98; Neal A. Maxwell. The Seventh Commandment: A Shield. – Ensign, nov 2001, lk 78–80; Russell M. Nelson. Where Is Wisdom? – Ensign, nov 1992, lk 6–8. Rohkem pühakirjakohti, mis hoiatavad himu eest, leiab Pühakirjajuhist teemade alt Abielurik- kumine; Lihalik; Kõlbeline puhtus; Himu; Hooramine; Homoseksuaalsus; Himu; Iha, iharus; Seksuaalne kõlblusetus.
3. Jeffrey R. Holland. Pole enam paika minu hinge vaenlasele. – 2010. a kevadine üldkonverents.
4. Vt samal teemal Dallin H. Oaks. Pornograa- fialöksust pääsemine. – Liahooa, okt 2015.
5. Richard G. Scott. Making the Right Choices. – Ensign, nov 1994, lk 38.
6. Dallin H. Oaks. Soov. – 2011. a kevadine üldkonverents.
7. Vt nt D. Todd Christofferson. Jumalik meeleparanduse and. – 2011. a sügisene üldkonverents.

VIIS SOOVITUST, KUIDAS HOIDA OMA ELU PUHTANA

Vanem Jeffrey R. Holland annab viis soovitusi, kuidas muuta elu puhtaks ja kuidas seda puhtana hoida:

1. Hoidke eemale inimes- test, materjalidest ja olukordadest, kes/mis teid kahjustavad.
2. Otsige abi.
3. Arendage enesekontrolli ja rakendage seda, et kõrval- dada halvad mõjud.
4. Asendage alatud mõtted lootusrikaste mõtete ja rõõmsate mälestustega.
5. Otsige Issanda Vaimu, vii- bige kohtades, kus Issanda Vaim end ilmutab.

Vt Jeffrey R. Holland. Pole enam paika minu hinge vaenlasele. – 2010. a kevadine üldkonverents.

TEENIMINE teispool Jordanit

või kus iganes Issand teid vajab

R. Val Johnson ja Rachel Coleman

Kiriku ajakirjad ja kirjastusosakond

Vajadus oli pakiline. 2013. aastal haigestus Lähis-Idas Jordaania Za'atari põgenikelaagris viis inimest leetritesse. Ülerahvastatud laagris elavat 100 000 Süüria põgenikku ähvardas oht sellesse ülimalt nakkusohhtlikkusse viirus-haigusesse nakatuda. Haiguse leviku vältimiseks oli Jordaania valitsusel kavas viia läbi ulatuslik vaktsineerimiskampaania. Plaan oli immuniseerida vähemalt 90 000 Süüria põgenikku vanuses 6 kuud kuni 30 aastat ja seda kahe nädala jooksul.

Kuid esile kerkis probleem. Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Lastefondil (UNICEF) oli vajalik vaktsiin. Jordaania tervishoiuministeeriumil olid vajalikud kliinikud. Kuid neil puudus külmaahela varustus – süstlad, terariistade konteinerid, vaktsiinijahutid – ning aeg hakkas otsa saama.¹

Appi tulid Ron ja Sandi Hammond, abielupaarist misjonärid, kes teenisid Jordaania VAP Heategevuse juhatajatena. Ron ja Sandi olid UNICEFi ning tervishoiuministeeriumiga juba varem koostööd teinud ning nad liitusid nende kahe organisatsiooni ettevõtmisega, et teha kindlaks, kuidas saaks VAP Heategevus aidata.

Ron ütles: „Me uurisime, kui palju külmaahela varustus maksma läheb. Nad ütlesid meile summa ja me vastasime: „Me arvame, et VAP Heategevus saaks aidata.” Nad küsisid: „Kui ruttu? Sellega on kiire!”

Kahekümne tunni jooksul oli VAP Heategevus vajaliku külmaahela varustuse ostu heaks kiitnud. „Kui me tervishoiuministrile ja UNICEFile seda teatasime, olid nad hämmastunud,” ütles Ron. „Kuidas saab üks mittetulundusühing nii kiiresti tegutseda? Vaktsineerimiskampaania sai toimuda ettenähtud ajal ning peale selle inspireeris see ka läbi viima üleriigilise vaktsineerimiskampaaniat, mille käigus vaktsineeriti sadu tuhandeid Jordaania kodanikke ja Süüria põgenikke.”

Kriis sai ära hoitud.

VAP Heategevus aitab vaktsineerida leetrite vastu 90 000 Süüria põgenikku.

Peale selle pandi alus tõhusale edaspidisele koostööle UNICEFi, Jordaania tervishoiuministeeriumi ja VAP Heategevuse vahel.

See, et Ron ja Sandi Hammond jõudsid Lähis-Itta sellisel tähtsal hetkel, annab tunnistust Hammondite usust ning inspiratsioonist, mis Kiriku abielupaaridest misjonäride programmi eest veab.

Otsitakse abielupaaridest misjonäre

2012. aastal teenisid Hammondid Idaho osariigis Rexburgi templi templitöötajatenä. Ronil oli selja taga edukas hambaarstikarjäär ning ta pidas loenguid Brigham Youngi ülikooli Idaho kolledži usuteaduskonnas. Kuid nende elu sulnis rütm sai kiire lõpu, kui nad tundsid selget vaimset juhatust anda kohe sisse misjonipaberid. Selline ajastus üllatas neid. Nende abielus lastel oli parasjagu tööalaseid ja elukohaga seotud ümberkorraldusi ning Ronil polnud veel plaanis pensionile minna. Kuid Vaim kinnitas neile, et neid vajatakse ja et kõik läheb hästi.

Amman, Jordaania

Tuli välja, et preesterluse juhid Kiriku peakorteris olid paastunud ja palvetanud, et leida õige abielupaar, kes võiks Jordaania Ammanis VAP Heategevuse juhatajatena teenida.

Sandi ütles: „Oli ilmne, et meid juhtis Issand, kes valmistas meie jaoks ette selle konkreetse ülesande üksikasju. Me teame, et Ta teeb seda iga teeniva misjonäri jaoks. Lohutav on teada, et Päästja korraldab meie asju juba enne, kui me kohale jõuame.”

„Tagantjärele oleme tänulikud,” ütles Ron, „et meil polnud teenimiskoha suhtes spetsiifilisi eelistusi, millest lähtumist oleksime tungivalt soovinud. Selliste asjade Issanda hoolde usaldamine võimaldas Tal anda meile kogemusi, mida me poleks muul moel saanud.”

See kogemus hõlmas koostööd Jordaania kuningliku perekonnaga ning humanitaarabiprojektidega, millega

PARIMAD 6 VÕI 12 VÕI 18 VÕI 23 KUUD TEIE ELUS – KUIDAS SEDA SAAVUTADA?

Abielupaar võib teenida olenevalt olukorrast, kas 6, 12, 18 või 23 kuud.

Suurim misjonikulu – majutus – on muudetud taskukohaseks, kahandades majutuskulu kõigest 1400 USA dollarile

nendele abielupaaridele, kes lähevad teenima USAst, Kanadast, Lääne-Euroopast, Jaapanist ja Austraaliast. Teiste riikide puhul makstakse nii palju, kui suudetakse.

Rohkem infot misjonile mineku ja paaride kohta, kes on veetnud oma elu parimad kuud misjonil teenides, leiate veebilehelt [lds.org/callings/missionary/senior](https://www.lds.org/callings/missionary/senior).

kuningapere seotud oli. Hammondid tegid koostööd kohalike haiglate ja polikliinikutega, et õpetada Jordaania meditsiinipersonalile, kuidas elustada imikuid, selle tulemusena vähenes oluliselt vastsündinute suremus. Tänu nende ja teiste abielupaaridest misjonäride tööle koolitas VAP Heategevus silmakliinikute ja füüsiliste puuetega inimestega seotud organisatsioonide personali ning toetas neid varustusega. Teiste asutuste seas, mida Hammondid ja teised sotsiaalabi misjonärid toetasid, oli keskus, mis õpetas füüsilise puudega naistele, kuidas õmmelda riideid ja teha käsitööd. Need oskused võimaldasid õpilastel endaga paremini toime tulla ja oma perekonda rahaliselt toetada.

Muude projektide seas oli koostöö teiste MTÜde ja Jordaania valitsusega, eesmärgiga valmistuda hädaolukordadeks ning valida iga aasta Jordaania üliõpilaste seast välja üks või kaks, kes saavad stipendiumi, et õppida Brigham Youngi ülikoolis. Hammondite üks kõige toredamaid kogemusi oli koostöö ladina katoliku kirikuga, mille käigus ehitati kooliruumid iraagi kristlastele, kel muud kogunemiskohta polnud.

Ron ja Sandi Hammond ning teised humanitaarabi misjonärid tegid koostööd Jordaania kuningliku perekonnaga, et vähendada sealsete vastsündinute suremust.

Issandaga koos Tema viinamäel

Jordaaniais mõistsid Hammondid, kui hästi peab paika Issanda lubadus neile, kes Teda teenivad: „Ma lähen teie palge eel. Ma olen teie paremal käel ja vasakul, ja minu Vaim on teie südames ja minu inglid teie ümber, et teid toetada” (ÕL 84:88).

„Jumal juhib seda tööd,” ütles Ron. „Ta on koos oma teenijatega ka ise viinamäel. Iga paariga, kes misjonile läheb, liitub viinamäel viinamäe Isand. Jordaaniais ei usu me imedesse – meie elu koosnes imedest.”

Nende ümber olid kahtlemata kõikisugu taevainglid, kuid peale nende ka maapealsed inglid, eriti nende lapsed, kes toetasid nende otsust teenida kodust niivõrd kaugel.

Issand õnnistas ka nende perekonda kaitse ja toetava väega. Kui nende lapsed Issanda poole pöördusid, koos nõu pidasid ja üksteise eest palvetasid ja paastasid, langetasid nad olulisi tööalaseid ja elukohta puudutavaid otsuseid ning lahendasid võimalikke sünnitusega seotud raskusi.

Õnnistused, mida nende lapsed kogesid, olid nii märkimisväärsed, et kui vend ja õde Hammondil paluti oma kaheaastast misjonit aasta võrra pikendada, olid nende lapsed rõõmuga nõus. Nad tunnetasid, et Issand teeb tänu vanemate teenimisele nende heaks midagi väga erilist.

Kuid siiski oli lahusolek Hammondite perekonna jaoks ohverdus. Oli raske olla teisel pool maakera lähedastest eemal. See ei olnud aga nii raske, kui oleks olnud minevikus. Tänu tehnoloogiale sai perekond üksteise eluga nii tihti kursis olla kui vaja. Sandi ütles: „Paarid ei kaota oma perekonnaga kontakti. Me hoidsime oma laste peredega tihedalt ühendust. Tänu FaceTime’ile ja e-kirjadele tundsid meie neli lapselast, kes olid sündinud meie teenimise ajal, meid ära, kui me naasime, ja tervitasid meid rõõmsalt.”

Silmade ja südame avamine

Paljude õnnistuste seas, mida Hammondid tundsid, et teenimise eest said, oli üllatav avastus, kui helde ja sõbralik on Jordaania rahvas. Kui Hammondid oma kutse kätte said, ei teadnud nad, millist rahvast nad teenima hakkavad.

„Kuid me leidsime, et meie moslemitest sõbrad olid heatahtlikud ja helded,” ütles Ron, „ja oleme kindlad,

Tulevaste abielupaaridest misjonäride üks põhimuresid on eemalolek oma lastest ja lastelastest neile tähtsatel eluhetkedel. Hammondid on mõistnud, et Issand õnnistab teenivate paaride perekondi imelisel moel ning et tehnoloogia võimaldab neil nendega ka teiselt poolt maakera ühendust pidada.

et kui nad oleksid näinud, et oleme ohus, oleksid nad meid kaitsnud.

Nende ligimesearmastus on hämmastav. Jordaania ei suuda elada teadmise, et keegi, keda nad aidata saavad, elab puuduses. Nad on juba enne Taaveti aega põgenikke vastu võtnud. Piiblis kohtab tihti väljendit „teispool Jordani“. Ka meie hakkasime oma kirju lõpetama sõnadega „teispool Jordani“, et juhtida tähelepanu sellele halastustööle, mida meil oli au selles ajalooliselt armulises riigis teha. Jordaania on olnud sajandeid ligimesearmastust peegeldav koht ning Issand on sealset rahvast selle eest õnnistanud.”

Tihe koostöö Jordaania elanikega võimaldas Hammonditel luua häid sõprussuhteid. „Meid kutsuti mitmele Iftari õhtusöögile, mida peetakse pärast ramadani paastupäeva,” ütles Sandi. „Meie moslemitest sõbrad kutsusid meid ka kihluspidele, pulma ja muudele perekondlikele tähtsündmustele.”

Kirik ei jutlusta Jordaania evangeeliumi ega luba moslemeid seal ega mujal, kus seadused seda keelavad, ristida, seega Kiriku kohta Hammondid infot ei jaganud. Selle asemel keskendusid nad suhete loomisele ja nende

säilitamisele näiteks kuningliku perekonnaga, kohalike humanitaarabiparteritega, teiste abielupaaridest misjonäridega, kes nendega koos teenisid, ning usu- ja valitsusjuhtidega. Kui neilt Kiriku kohta küsiti, palusid Hammondid külastada veebilehte LDS.org.

Kutse teenida

Kas neid erakordseid kogemusi arvestades tunnevad Ron ja Sandi, et nad on teenima kutsutud paaride seas – või nende seas, keda võiks teenima kutsuda – kuidagi erilised?

Jah ja ei. „Me teenisime seal, kuhu Issand vajab spetsiifiliste oskuste ja elukogemusega paari,” ütlevad Hammondid. „Kuid see kehtib kõikide abielupaaridest

misjonäride kohta. Iga paar, kes on võimeline misjonil teenima, on valmistunud teenima neile eriomasel moel. Nad peavad vaid rakendama piisavalt usku, et minna sinna, kus Issand neid vajab, ning Ta kasutab neid, et teiste elu paremaks muuta.”

„Abielupaaride panus on väga oluline,” on öelnud vanem Robert D. Hales Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist. „Paarid võivad saata korda tähelepanuväärseid asju, mida teised teha ei saa. . .

Viise, kuidas paarid saavad teenida, on peaaegu lõputult. Alates misjonikontori toetamisest kuni pereajaloo keskuse juhtkonna koolitamise, templitöö ja humanitaarabini välja – rakendada saab peaaegu iga annet, millega Issand teid õnnistanud on. . .

Teid on teie elus palju õnnistatud. Minge ja teenige oma korda Issandat ja Päästjat. Uskuge, Issand teab, kus teid vajatakse. Vennad ja õed! Teid on väga vaja, kuid töötegijaid on nii vähe.”² ■

VIITED

1. Vt Mass Vaccination Campaigns in Syria, Jordan, Lebanon, Iraq and Turkey Amid Measles Outbreaks, 30. apr 2013, unicef.org.
2. Robert D. Hales. Couple Missionaries: A Time to Serve. – Liahona, juuli 2001, lk 30, 31.

PALUDES HALASTUST

Kui reisisin ühte lähedalasuvasse Eesti linna, kohtasin kerjavat meest. Huvitaval kombel tundsin ta ära kümne aasta tagusest ajast, mil olin teeninud selles linnas misjonärina. Nagu varengi, kandis ta kaasas suurt pudeleid täis kilekotti, et taara eest raha saada. Mulle meenus, et ta küsis alati peenraha, ja kui talle seda anti, küsis ta, kas oleks võimalik ka rohkem saada.

Ma olin tema nägemisest rabatud. Pärast kümnet aastat oli ta ikka endine – vahest natuke hallipäisem, kuid näis, et ta on vanaviisi edasi elanud ja päevast päeva aina kerjanud. Mõtlesin neile kümnele aastale, mis olid minu elus vahepeal möödunud: olin templis abiellunud, saanud hariduse, leidnud hea töökoha ja tundud rõõmu heast tervisest.

Mõtlesin, et võib-olla on see viimane kord, kui ma teda näen, ning et ma peaksin talle midagi andma. Ainus mure oli, et mul oli kaasas vaid rahatäht, mis oli väärt rohkem, kui oleksin tahtnud ära anda. See valik pani mind kõhklema – kas jätta raha andmata või anda talle rohkem, kui sooviksin. Otsustasin, et minu jaoks on see siiski võrdlemisi väikese tähtsusega, kuid tema päev saaks sellest kindlasti helgemaks, niisiis andsin raha talle.

Vähem kui kahe päeva pärast leidsin ennast sarnases olukorras, kuid seekord olin mina see, kes kerjuse kombel halastust palus. Olin ühe tähtsa stipendiumi avalduse esitamise tähtaja segamini ajanud. Arvasin, et saan selle esitatud kaks nädalat enne

tähtaega, kuid kuupäeva kontrollides avastasin oma õuduseks, et olin hoo-
pis ühe päeva hiljaks jäänud.

Stipendiumi summa oli täpselt sada korda suurem kui see summa, mille olin kerjusele andnud, ning olukorra iroonia ei jäänud mul märkamata. Leidsin end palumas halastust nii Taevaselt Isalt kui ka e-kirja teel ülikooli ametnikelt. Ülikoolist vastati, et nad võtavad avalduse vastu, kuid märkisid siiski ära, et see on hiljaks jäänud.

Mu palve oli saanud vastuse ja mind õnnistati selle stipendiumiga, mis oli mulle ja mu abikaasale suureks abiks. Kuid mis veelgi tähtsam, see kogemus andis mulle väärtusliku õppetunni: kas me kõik pole mitte kerjused Jumala ees (vt Moosia 4:19)? ■

Matthew Crandall, Keila, Eesti

Kui reisisin ühte lähedalasuvasse Eesti linna, kohtasin kerjavat meest. Huvitaval kombel tundsin ta ära kümne aasta tagusest ajast, mil olin teeninud selles linnas misjonärina.

INGLID NIMEGA HÄRRA JA PROUA DUNN

Vaatasin parasjagu televiisorit, kui mu ema helistas ja ütles, et tema vend, minu 92-aastane onu Floyd, ja tema naine, tädi Millie, olid grippi haigestunud ning et neil polnud kodus midagi süüa. Kumbki neist ei olnud piisavalt terve, et poodi minna. Onu Floyd ja tädi Millie' läheduses ei elanud ka ühtegi sugulast, nii polnud kedagi, kes neid aidata saaks.

Ema mõtles, et äkki saaksin mina aidata. Ma olen oma suguvõsa selles pooles ainus Kiriku liige ning mulle on ka varem sellistes olukordades helistatud. Ainuke mure oli, et mina elasin Ameerika Ühendriikide Utah' osariigis, kuid mu tädi ja onu elasid Hemetis Californias.

Palusin, et ema annaks mulle mõni minut aega mõelda, mida teha. Mul on üks sõber, kes elas Hemetis. Helistasin talle ja küsisin, kas ta tunneb seal kandsi kedagi. Ta rääkis mulle naisest, kellega ta teenis koos Redlandsi templis Californias. Ta nimi oli õde Dunn ja ta teenis seal Abiühingu juhatajana.

Kui õde Dunn telefonile vastas, ütlesin: „Tere, õde Dunn. Te ei tunne mind, aga mu nimi on Nancy Little ja

Õde Dunn oli kindel, et tema ja ta abikaasa võivad ise mu tädile ja onule süüa viia.

ma elan Utah's. Ma olen Kiriku liige, aga Hemetis elavad mu tädi ja onu, kes ei ole liikmed. Nad on haigeks jäänud ja neil pole kodus midagi süüa.” Ma ütlesin talle, kus nad elavad, ning tuli välja, et see koht asus tema kodust kaugel; seejärel selgitasin, et tahan lihtsalt infot mõne lähedal asuva restorani kohta, kes võiks neile koju süüa viia.

Õde Dunn oli aga kindel, et tema ja ta abikaasa võivad ise mu tädile ja onule süüa viia. Neil juhtus olema kodust suppi ja leiba ning ta ema oli just teinud küpsiseid. Ma tõrkusin, kuid ta jäi endale kindlaks.

Mõne tunni pärast helistas õde Dunn ja kinnitas, et kõik on hästi. Hiljem helistas ka mu ema ja rääkis, mida onu Floyd nende külaskäigu kohta jutustanud oli. Onu Floyd oli öelnud: „Mu koju tulid inglid nimega härra ja proua Dunn. Nad saabusid sületäie toiduga: puu- ja juurviljade, koduse supi, leiva ja küpsistega. Need olid parimad küpsised, mis ma olen eales söönud.” Dunnid olid mu onu külastanud, kandnud hoolt nende vajaduste eest, vend Dunn oli isegi kandnud õblukese tädi Millie, kes põdes Alzheimeri tõbe, tema voodist köögitoolele, et õde Dunn teda sööta saaks.

Kui onu Floyd mu emale helistas ja talle nende külaskäigust rääkis, olid tal silmis pisarad. Ta teatas, et pole kunagi varem nii lahkeid ja hoolitsevaid inimesi kohanud. Ta ütles emale, et mul on vedanud, et elan Utah's, kus mind ümbritsevad „kõik need mormoonid”.

Neli päeva pärast seda külaskäiku läks onu Floyd välja postkasti juurde, libastus ja kukkus. Ta löi pea ära ning suri nelja päeva pärast. Kui sotsiaaltöötaja välja arvata, olid vend ja õde Dunn viimased inimesed, kes mu onu enne tema surma nägid.

Olen tänulik ühe mu kristlikult armastava Abiühingu õe eest, kes elas sadu kilomeetreid eemal, keda ma pole siiani kordagi kohanud, kuid kes aitas mu onu ja tädi. ■

Nancy Little, Ameerika Ühendriigid, Utah' osariik

PEREAJALOOTÖÖ HOOAEG

Kahe väikese tütre emana olen tihti toonud mõnes meeldivas ettevõtmises mitte osalemise põhjenduseks, et praegu pole selleks minu elus õige „hooaeg”. Üheks nendest tegevustest oli pereajalootöö.

Kuigi olin varem hingamispäeviti meeleldi indekseerinud, leidsin end nüüd toomas vabanduseks, et mul pole hetkel pereajalootöö jaoks ei aega ega ka teadmisi.

Kuid paar kuud tagasi ühel varahommikul templis istudes toimus mu südames muutus. Kui vaatasin üle templikaartidel olevaid lahkunute nimesid ja palvetasin, et nad need templitalitused, mis ma nende eest teen, vastu võtaksid, mõtlesin endamisi: „Kas poleks tore, kui need oleksid minu enda sugulased? Tahaksin ka nende eest töö ära teha.” Vaim kinnitas mulle, et kui see on minu soov, siis aitab Issand mind mu pereajalootöoga, eriti hingamispäeviti. Ta aitaks mul leida aega

ja saada teadmisi, et viia täide Tema eesmäärke.

Samal pühapäeval läksin koju ja logisin end sisse veebilehel FamilySearch.org. Kui nägin oma esivanemate nimesid, tulid mul kohe silma pisarad. Mu side nendega muutus tugevamaks. Mu armastust suurendasid veelgi isiklikud fotod ja dokumendid, mis mu vanaema oli hiljuti sinna lisanud. Need muutsid mu sugulased mu silmis palju reaalsemaks. Tundsin rõõmu, et saan kaasata ka oma kaheaastase tütre, kes õppis tundma oma vanavanaisa ja vanavanavanaema pilte ja nimesid. Tundsin sama, mida Kaheteistkümmne Apostli Kvoorumi juhataja Russell M. Nelson, kes on öelnud: „Hingamispäev annab imelise võimaluse peresidemete tugevdamiseks. Tahab ju Jumal, et me naaseksime kõik Tema lastena Tema juurde templianni saanud

pühadena, kelle pered on templis pitseeritud oma esivanemate ja järelpõlvedega” (Hingamispäev on rõõm. – 2015. a kevadine üldkonverents).

Pärast seda esimest kogemust olen jätkanud hingamispäeviti pereajalootöö tegemist. Mind on õnnistatud võimalusega teha mõne oma lahkunud esivanema eest ära ka templitöö. Eriliseks õnnistuseks on olnud see, et olen õppinud tundma oma sugulasi ja saanud lähedasemaks oma vanavanematega, kes pole meie usku. See on tugevdanud mu otsusekindlust pidada kinni oma lepingutest ja pidada vastu lõpuni, et võiksin olla oma igavese perekonna tugev lüli.

Kuigi suur töö seisab alles ees, olen Taevasele Isale tänulik, et ta on suurendanud mu võimekust, nii et saan teha Tema tööd, seda eriti Tema päeval. Minu jaoks on hingamispäev tõeline rõõm. ■

Rachel Lewis, Ameerika Ühendriigid, Utah' osariik

Tundsin rõõmu, et saan kaasata ka oma kaheaastase tütre, kes õppis tundma oma vanavanaisa ja vanavanavanaema pilte ja nimesid.

Mul juhtus olema üks kapten Moroni väike kujuke ning ma kandsin seda kogu ülejäänud kooliaasta särgitaskus, et pidada meeles, mida kapten Moroni oli mulle põhikooli klassidega toimetuleku kohta õpetanud.

KAPTEN MORONI AITAS MUL PÕHIKOO LIS ÕPETADA

Mul oli parasjagu raske aasta, mil õpetasin 13- ja 14-aastaseid. Olin just tulnud koju muserdavalt koosolekult õppealajuhatajaga, et vaadata üle viimatised kontrolltööd. Olles uus õpetaja, kes pidi enamiku õppetundidest alles koostama, oli mul raskusi õpilaste tööle panemise ja neile huvitavate tegevuste pakkumisega. Meie vestluse tuumaks kujunes tõsiasi, et pean sundima õpilasi tegema valikut: nad kas töötavad kaasa või neil tuleb pahandusi, ning seda hoiatust ka praktikas järgima.

Lahkusin koosolekult, tundes masendust ja jõuetust. Võtsin nõuks uurida järgmisel päeval pühakirju, kohaldades neid selle koosoleku kontekstiga. Mormoni Raamatut lugedes sain hämmastaval kombel ka vastuseid.

Palvetasin, et õppida pühakirjade abil, kuidas olla parem õpetaja. Püha Vaim õpetas mind, kui lugesin Alma 44. peatükist kapten Moroni kohta. Seal on lugu sellest, kuidas kapten Moroni ja nefilased olid laamanlased Siidoni jõe kaldal ümber piiranud ning

ähvardanud neid, nii et laamanlased loovutasid oma relvad. Jätkasin lugemist, mõeldes, kuidas ka mina tahaksin olla tunnis nagu kapten Moroni: juhtiv, enesekindel ja edukas.

Lugesin edasist dialoogi ja märkas, kuidas Moroni teatas Serahemnale ja laamanlastele, et nad on sunnitud tegema valiku: „Loovuta[ge] meile oma sõjariistad ja me ei vala teie verd, vaid me jätame teid ellu, kui te lähete oma teed ja ei tule enam meie vastu sõdima” või muidu „kui te ei tee seda, .. käsin [ma] oma mehi, et nad tungiksid teile kallale” (Al 44:6, 7). Mõistsin, et ta tegi seda, mida ka õppealajuhataja mul teha käskis! „Anna neile kaks valikut ja ole tagajärgede osas järjekindel,” oli ta öelnud. Seda meeles pidades võtsin üle Moroni moto: „Vaata, me lõpetame võitluse” (Al 44:10).

Relvastatuna põhimõtetega, mida olin pühakirjaloo st ühelt oma kangela selt õppinud, naasin enesekindlalt oma uue lahinguplaaniga klassi. Mul juhtus olema üks väike kapten Moroni kujuke ning ma kandsin seda kogu ülejäänud kooliaasta särgitaskus, et pidada meeles, mida kapten Moroni oli mulle põhikooli klassidega toimetuleku kohta õpetanud. Kui andsin oma õpilastele kaks valikut, siis nende käitumine paranes, nad tegid tööd ja me saime omavahel paremini läbi. Aasta sai läbi, mul oli ikka raske, aga tänu vastatud palvele ja pühakirjade väele sain ma „võitluse” lõpetatud. ■

Ben Floyd, Washingtoni osariik, Ameerika Ühendriigid

PAASTUMINE JA PALVETAMINE EMMA EEST

Cecilie Norrung

Kui mu tütar aknast välja kukkus, kartsin, et nüüd on juhtunud kõige hullem.

Mu pere oli just tagasi jõudnud imetore-dalt puhkuselt. Pärast öhtusööki saatsin oma kaks last, neljase Markuse ja kolmese Emma, meie neljanda korruse korteri magamistuppa mängima. Taanis avanevad aknad väljapoole nagu luugid. Tavaliselt on aknad lukus, kuid olime jätanud need puhkuse ajaks õhutusasendisse, et korter meie reisil oleku ajal tuulduks.

Nõusid pestes tundsin korraga, et midagi on väga valesti. Jooksin elutuppa ja magamistoast tormas mulle vastu Markus. Ta karjus suurest hirmust, öeldes, et Emma oli aknast välja kukkunud. Aken asus 12 meetri kõrgusel tsemendist kõnnitee kohal. Jooksin trepist alla, hüüdes korduvalt Emma nime. Nägin oma tüdart tsemendist kõnniteel justkui elutuna lamamas. Kui ma ta üles tõstsin, oli ta täiesti loid, ning ma kartsin, et nüüd on juhtunud kõige hullem. Mu abikaasa, kes oli minu järel tulnud, võttis ta sülle ja andis talle otsekohe preesterluse õnnistuse.

Kiirabi saabus ruttu ning me Markusega palvetasime koos, kui parameedikud Emmaga tegelesid. Peagi asusime kõik haigla poole teele.

Intensiivravi osakonnas liitusid meiega peagi teised pereliikmed, kes olid tulnud meid toetama. Markus läks oma nõbudega

koju, meie jäime abikaasaga haiglasse, endiselt teadmata, millises seisus Emma on.

Pärast ooteaega, mis oli tundunud väga pikk, tuli meie juurde arst ja küsis õnnetuse kohta täpsemat infot. Ta ütles, et tavaliselt tähendanuks nii kõrgelt kukkumine sisemisi vigastusi ja vaid väikest ellujäämise tõenäosust. Emma oli murdnud vaagnaluu ja saanud peapõrutuse, kuid peale selle oli ta saanud vaid kriimustusi. Arst ütles, et ilmselt oli ingel ta kinni püüdnud.

Kuigi Emma ellujäämine oli ime, oli ta saadud trauma tõttu endiselt teadvusetu. Mu abikaasa ja kaks lähedast sõpra andsid taas Emmale õnnistuse. Selles õnnistuses lubati talle täielikku paranemist ilma igasuguste kestvate probleemideta ning et see saab olema ta elus positiivseks kogemuseks. Olin preesterluse väe eest tohutult tänulik. Kõiki mu kogu öö kestvaid anumisi oli kuulda võetud.

Nelja päeva pärast ärkas Emma koomast. Need neli päeva olid sõbrad, Kiriku liikmed ja teised tema eest palvetanud ja paastunud. Tundsin enda ümber ustavate pühade palveid, mis mu perekonda ja mind tugevdasid. Tundsin, nagu oleks Taevane Isa mind oma embusesse võtnud ja täitnud lohutusega.

Meie vai oli päev enne tema toibumist korraldanud paastu. Me usume, et Taevane

ILLUSTRATSIOON: © ISTOCK/THINKSTOCK

Isa kuulis meie palveid ja et Emma ärkamine oli selle paastu otsene tulemus. Emma edasine taastumine kulges kiirelt. Viie päeva pärast ütles ta oma esimesed õnnetusejärgsed sõnad ja üheksa päeva pärast lasti ta haiglast koju. Ta veetis viis nädalat ratastoolis ja hakkas käima füsioteraapias.

Umbes kuu aega pärast õnnetust ütles mu selg Emma töstmisest järsku üles. Mind valdas mitte üksnes füüsiline, vaid ka vaimne jõuetus. Kuidas saan ma tema eest edaspidi hoolitseda?

Ühel ööl valdas mind selle jõuetuse tõttu väljakannatamatu süütunne. Ma lahkusin kodust, leidsin ühe pargipingi ja palvetasin Taevase Isa poole ligi tund aega. Esimest korra elus tundsin, kuidas Päästja lepituse imeline vägi minu üle võimust sai. Kogu see valu ja kurbus, mida olin endas kandnud, võeti minult ära. Pärast seda palvet langes kooremu õlgadelt. Emma oli endiselt ratastoolis ning mina sain regulaarselt seljaravi, kuid ma leidsin jõudu, et minna edasi.

Aasta hiljem sai Emma juba joosta, naerda, juttu rääkida ja mõelda nagu tavaline nelja-aastane.

Me teame, et meil on armastav Taevane Isa, kes meie eest hoolitseb ja meid isiklikult tunneb. Ta teab, milliseid raskusi me kogeme. Ma ei kahtle kunagi nendes imedes, mida Ta meile palve, paastumise ja preesterluse õnnistuste kaudu annab. ■

Autor elab Taani pealinna lähistel.

KUIDAS ME KATSUMUSTELE REAGEERIME?

„Kui elus juhtub midagi rasket, kuidas me siis sellele kõigepealt reageerime? Kas kaotame pea, lööme kahtlema ja meie vaimsus nõrgeneb? Kas see on löök meie usu pihta? Kas süüdistame oma asjade seisus Jumalat või teisi? Või meenub meile esimesena, kes me oleme – et oleme armastava Jumala lapsed? Kas sellega käib kaasas täielik usaldus, et Ta võimaldab meile veidi maiseid kannatusi, kuna teab, et see on meile õnnistuseks, lastes meil sulataja tule kombel saada Tema-sarnaseks ja oma igavese pärandi osaliseks?“

Vanem Donald L. Hallstrom
Seitsmekümne juhtkonnast.
Olen Jumala laps. – 2016. a
kevadine üldkonverents.

**Juhataja
Russell M. Nelson**
Kaheteistkümne
Apostli Kvoorumi
juhataja

Seiske kui tõeline millenniumi põlvkond

Paljud viitavad teile kui *millenniumi põlvkonnale*. Ma tunnistatan, et kui uurimuste läbiviijad teile selle sõnaga viitavad ja kirjeldavad, mida nende uurimused teie kohta paljastavad – mis teile meeldib ja mis mitte, millised on teie tunded ja soodumused, teie tugevused ja nõrkused –, paneb see mind ebamugavust tundma. Mulle ei meeldi viis, kuidas nemad terminit *millenniumi põlvkond* kasutavad. Ja tegelikult ei huvita mind väga, mida *eksperdid* teie kohta ütlevad, vaid see, mida on mulle teie kohta öelnud Issand.

Kui ma teie üle palvetan ja küsin Issandalt, mida *Tema* teie vastu tunneb, tunnen ma midagi hoopis erinevat kui see, mida uurijad väidavad. Vaimsed muljed, mida olen teie kohta saanud, panevad mind arvama, et

termin *millenniumi põlvkond* sobib teile täiuslikult! Kuid seda hoopis teistel põhjustel kui eksperdid kunagi mõistavad.

Termin *millenniumi põlvkond* on teie kirjeldamiseks täiuslik, kui see meenutab teile, kes te *tegelikult* olete ja mis on teie *tegelik* eesmärk elus. Tõeline millenniumi põlvkonna liige on inimene, kellele surelikkusele eelnevas elus evangeeliumi õpetati ja kes seda ka ise õpetas ning kes sõlmis seal meie Taevase Isaga lepinguid nende julgete tegude – isegi *moraalselt* julgete tegude kohta –, mida te siin maa peal tegema peaks.

Tõeline millenniumi põlvkonna liige on mees või naine, keda Jumal küllalt usaldas, et saata ta maa peale selle maailma kõige kaalukamal evangeeliumi ajajärgul. Tõeline

**Te olete väljavalitud
põlvkond, Jumal on
teid varem valinud
tegema imepärast
tööd – valmistama
ette selle maailma
inimesi Issanda
teiseks tulemiseks.**

millenniumi põlvkonna liige on mees või naine, kes elab praegu, et aidata valmistada selle maailma inimesi ette Jeesuse Kristuse teiseks tulemiseks ja Tema tuhandeaastaseks

valitsemisajaks. Ärge kahelge: teie sündisite tõeliseks millenniumi põlvkonnaks.

Küsimus on, kuidas te võite seista ja elada tõelise millenniumi põlvkonnana. Mul on selleks neli soovitusi.

1. Õppige, kes te tegelikult olete

Võtke aega ja mõtisklege palve-meelselt nende faktide üle:

- Te olete Jumala armastatud pojad või tütreid.
- Teid on loodud Tema näo järgi.
- Teid õpetati vaimumaaailmas, et oleksite valmis kõigeks, millega sellel viimsete aegade viimasel lõigul silmitsi seisate (vt ÕL 138:56). Need õpetused elavad teie edasi!

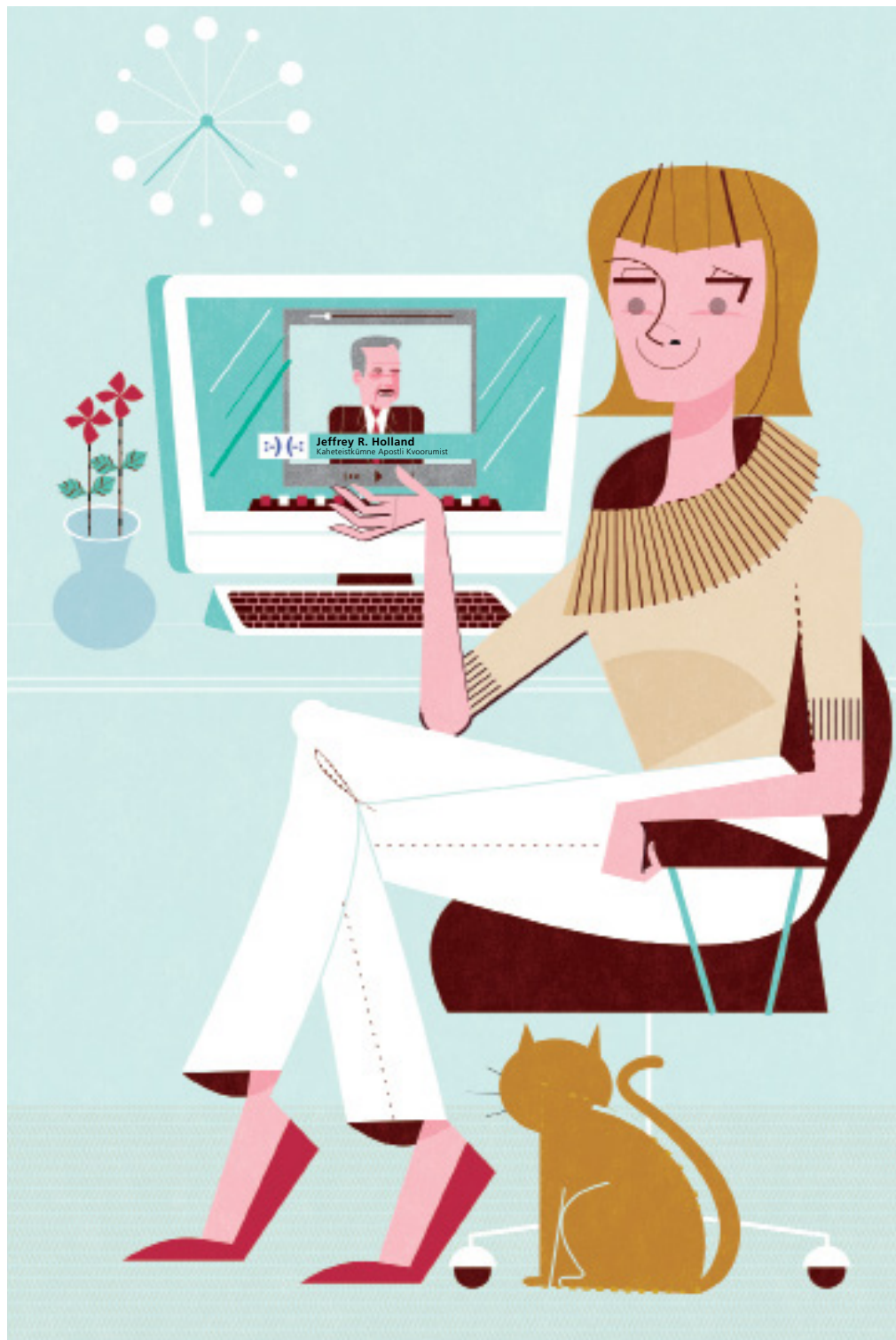
Te elate „üheteistkümnendal tunnil“. Issand on kuulutanud, et see on viimane kord, kui ta kutsub töötajaid oma viinamäele koguma valituud maailma neljast nurgast. (Vt ÕL 33:3–6) Ja *teid* saadeti selles kokkukogumises osalema. Üha uuesti ja uuesti olen ma näinud tõelise millenniumi põlvkonna vägevat mõju, kui nad toovad teisi tõe tundmisele. See on osa teie identiteedist ja eesmärgist Aabrahami järglastena (vt Gl 3:26–29)!

Mitu kuud tagasi oli meil Wendyga kauges Siberis märkimisväärne kogemus. Meie ettevalmistuspäeval Irkutskis reisisid koos meiega misjonijuhataja

Gregory S. Brinton, tema naine Sally ja nende misjonilt naasnud poeg Sam, kes oli teeninud misjonil Venemaal. Külastasime kaunist Baikali järve ja turuplatsi selle kaldal.

Kui me oma sõiduki juurde naasime, märkasime, et Sam on kadunud.

Hetk hiljem tuli ta tagasi meie juurde koos keskealise naise Valentina-ga. Oma koduses vene keeles selgitas Valentina energiliselt: „Ma tahan kohtuda selle noormehe emaga. Ta on nii viisakas, intelligentne ning lahke! Ma tahan kohtuda tema

emaga!” Valentinat köitis Sami helge, valgusest särav pale.

Sam tutvustas Valentinat nii oma emale kui ka isale, andis talle Päästja kohta käiva trükise ja korraldas tema kohtumise misjonäridega. Kui misjonärid talle hiljem Mormoni Raamatu viisid, lubas ta seda lugeda. Mitmed naised, kes Valentinaga koos töötavad, tundsid samuti huvi talle toodud uue raamatu vastu. Me ei tea veel selle loo lõppu, kuid tänu erilisele valgusele, mis Samist kiirgab, tutvustati Valentina-le ja tema sõbrannadele evangeeliumi.

Tõelised millenniumi põlvkonna liikmed nagu Sam teavad, kes nad tegelikult on. Nad on pühendunud Jeesuse Kristuse jüngrid, kes haaravad instinktiivselt kinni igast võimalusest, et aidata endal ja teistel valmistuda meie Päästja tuhandeaastaseks valitsusajaks.

Seepärast on minu esimeseks soovituselks saada ise teada, kes te tegelikult olete. Küsige oma Taevaselt Isalt Jeesuse Kristuse nimel, millised on Tema tunded teie ja teie maise missiooni vastu. Kui te küsite tõelise kavatsusega, siis aja jooksul sosistab Vaim teile elumuutvaid tõdesid. Pange need muljed kirja, lugege neid tihti ning täitke neid üksikasjalikult.

Ma luban teile, et kui te hakkate mõistma, millisena Taevane Isa teid näeb ja mida Ta ootab, et te Tema heaks teeksite, ei ole teie elu enam iial endine!

2. Oodake ja valmistuge võimatu saavutamiseks

Jumal on alati palunud oma lepingulastel teha raskeid asju. Kuna teie olete lepinguid pidavad Jumala pojad ja tütreid, kes elavad viimsete aegade viimastel lõigul, siis palub Issand *teile* raskeid asju teha. Te võite selles kindlad olla – Aabrahami

Teid saadeti koguma valitud. Üha uuesti ja uuesti olen ma näinud tõelise millenniumi põlvkonna vägevast mõju, kui nad toovad teisi tõe tundmisele.

proovilepanekud ei piirdunud Aabrahamiga (vt ÕL 101:4–5).

Ma tean, kui jõuetuks võib teid teha see, kui teil palutakse teha midagi, mis näib käivat teile üle jõu. Ma olin olnud Kaheteistkümne Apostli Kvoorumi liige vaid 19 kuud, kui suri president Spencer W. Kimball (1895–1985). Esimesel Esimese Presidendi Kvoorumi koosolekul pärast president Ezra Taft Bensoni (1899–1994) ametisse pühitsemist andis ta kaheteistkümnele spetsiifilisi ülesandeid. Minule andis ta järgmise ülesande: „Vanem Nelson, Sina pead avama

Ida-Euroopa riigid evangeeliumi kuulutamiseks.”

See oli aastal 1985. Neil poliitiliselt jäistel aastatel, mida me kutsume külma sõja ajaks, ei lahutanud üksnes Berliini linna müür sõna otseses mõttes, vaid kogu Ida-Euroopa vaevles kommunismi kurnava ikke all. Kirikud olid suletud ja usuteenistus rangelt piiratud.

Olin suure osa oma erialakarjäärist avanud südameid, et sooritada elupäästvaid operatsioone, kuid mul polnud *mingit* kogemust, mis oleks pannud mind uskuma, et suudan avada riike evangeeliumi kuulutamisele. Kuid prohvet oli andnud mulle ülesande ja nii ma läksin, et korda saata midagi täiesti võimatut.

Kohe algusest seati mu tee takistusi. Enamikusse riikidesse saabudes ei teadnud ma, kuhu minna. Isegi kui ma suutsin leida vastava riigiametniku nime, ei olnud ebatavaline, et koosolek viimasel minutil ära jäeti või edasi lükati. Ühes riigis, kui kohtumine kaks päeva edasi lükati, seati minu tee tahtlikult mitmeid kiusatusi – sealhulgas lõkse mustal turul rahavahetamise ja teiste ebaseaduslike tegevustega. Kord nõuti ühe koosoleku alguses, et ma *otsekohe* lahkuksin!

Kuid Issand suudab ise oma tööd teha (vt 2Ne 27:20–21) ja mul oli aua näha, kuidas toimus üks ime teise järel – alati ja ainult *seejärel*, kui olin ülesandele pühendanud oma parimad

mõtted, kõige julgemad jõupingutused ja kõige tulihingelisemad palved.

Mõned nendest riikidest tunnustasid Kirikut enne Berliini müüri lange-mist. Teised tegid seda hiljem. 1992. aastal võisin ma teatada president Bensonile, et Kirik on viidud igasse Ida-Euroopa riiki!

Tõelise millenniumi põlvkonnana, kellele Issand võib loota, teete ka *teie* ajalugu! Teil palutakse võtta vastu kee-rulisi ülesandeid ja saada tööriistaks Issanda käes. Ja Tema võimaldab teil saata korda võimatut.

Kuidas te saadate korda võimatut? Tehes kõik, mis vaja, et tugevdada oma usku Jeesusesse Kristusesse, suu-rendades oma arusaamist õpetustest, mida Ta oma taastatud Kirikus õpetas, ja järeleandmatult tõde otsides. Kui teil palutakse teha võimatuid asju, võite tõelise millenniumi põlvkonnana, kes on kinnitatud puhtasse õpetusse, as-tuda edasi usus ja visas järjekindluses ning rõõmsalt teha kõik, mis on teie võimuses, et täita Issanda eesmäärke (vt ÕL 123:17).

Teil tuleb ette päevi, mil olete täiesti heidutatud. Seega paluge julgust, et mitte alla anda! Teil läheb seda jõudu vaja, sest viimse aja pühaks olemine muutub järjest ebapopulaarsemaks. Kahjuks mõned, keda te oma sõbraks peate, reedavad teid. Ja mõned asjad tunduvad lihtsalt ebaõiglased.

Kuid ma luban teile, et kui te järe-gite Jeesust Kristust, leiate suuremat

tuge rahust ja tõelisest õnnest. Kui te peate kinni oma lepingutest suurema täpsusega ja kaitsete Kirikut ja Juma-la kuningriiki maa peal tänapäeval, õnnistab Issand teid jõu ja tarkusega saavutada võimatut.

3. Õppige, kuidas ammutada taeva väge

Meil kõigil on küsimusi. Püüd õppida, mõista ja tõde ära tunda on sureliku kogemuse oluline osa. Suur osa minu elust on kulunud uurimisele.

Ka teie õpite kõige rohkem innustatud küsimusi esitades.

Sel samal hetkel vaevlevad mõned teist küsimusega, mida oma eluga peale hakata. Teised teie seast kahtlevad, kas on oma patud andeks saanud. Enamik teist mõtiskleb, kes ja kus on teie igavene kaaslane – ja kui te sellele ei mõtle, siis peaksite seda tegema.

Mõned küsivad, miks teeb Kirik mõningaid asju. Ehk ei tea paljud teist, kuidas saada vastuseid palvetele.

Meie Taevane Isa ja Tema Poeg on valmis teie küsimustele vastama Püha Vaimu teenimise kaudu. Kuid nende vastuste saamiseks valmistumine ja nende vastu võtmine sõltub teist.

Kust alustada? Alustuseks veetke rohkem aega pühades paikades. Tempel on püha paik. Püha paik on ka sakramendisaal, kus sõlmime iga pühapäev uusi sakramendilepinguid. Ma kutsun teid muutma ka oma korterit, ühikutuba, kodu või tuba pühaks paigaks, kuhu võite turvaliselt maailma pimedate segajate eest taanduda.

Palve on selle võtmeks. Palvetage, et teada, mida teha ja mida mitte teha. Palvetage, et teada, mida oma keskonda lisada ja mida sealt eemaldada, et Vaim võiks olla rohkelt koos teiega.

Anuge Issandalt eristamise andi. Seejärel elage ja töötage, et olla vääriline seda andi saama, et kui maailmas kerkivad esile segadust tekitavad sündmused, võite täpselt teada, mis on õige ja mis mitte (vt 2Ne 31:13).

Teenige armastusega. Kui me teenime armastavalt neid, kes on oma tee kaotanud või kes on vaimus haavatud, avaneb meie süda isiklikule ilmutusele.

Veetke rohkem aega – palju rohkem aega – paikades, kus viibib Vaim. See tähendab rohkem aega sõprade seltsis, kes püüavad leida oma elus Vaimu kaaslust. Veetke rohkem aega

Teil palutakse võtta vastu keerulisi ülesandeid ja saada tööriistaks Issanda käes. Ja Tema võimaldab teil saata korda võimatut.

palves põlvitades, rohkem aega pühakirjadega, rohkem aega pereajaloo tööd tehes, rohkem aega templis. Ma luban teile, et kui te annate järjepidevalt Issandale lahkel hulgal oma aega, mitmekordistab Ta ülejäänud aega.

Me toetame 15 meest, keda on pühitsetud prohvetiteks, nägijateks ja ilmutajateks. Kui tekivad keerulised probleemid – ja need tunduvad muutuvat iga päevaga aina keerulisemaks –, maadlevad need 15 meest nendega, püüdes näha kõiki eri tegude tagajärgi ning püüavad usinalt kuulda Issanda häält. Pärast paastumist, palvetamist, uurimist,

mõtisklemist ja vendadega raskeloomuliste asjade üle nõupidamist ei ole ebatavaline, et ärkan öösel ja olen käsil olevate asjade kohta saanud uusi mõtteid. Ja mu vennad kogevad sedasama.

Esimene Presidentkond ja Kaheteistkümne Apostli Kvoorum peavad koos nõu ja jagavad kõike, mida Issand on juhendanud meid mõistma ja tundma nii isiklikult kui kollektiivselt. Ja seejärel näeme, kuidas Issand Kiriku presidendid kaudu Issanda tahet kuulutab.

Seda prohvetlikku protsessi järgiti 2012. aastal, kui muudeti misjonäride teenimisiga, ja taas kord hiljutise lisaga Kiriku käsiraamatusse pärast samasooliste abielu legaliseerimist mõnes riigis. Täis kaastunnet kõigi, eriti laste vastu, maadlesime me pikka aega, et mõista selles küsimuses Issanda tahet.

Pidades silmas Jumala päästmisplaani ja Tema lootust, et iga Tema laps võiks saada igavese elu, kaalusime loendamatul hulgal võimalikke stsenaariumite variatsioone ja kombinatsioone. Kohtusime palju kordi templis paastudes ja palvetades ning otsisime juhatust ja inspiratsiooni. Ja siis, kui Issand inspireeris oma prohvetit, president Thomas S. Monsonit, kuulutama Issanda meelt ja tahet, tundis igaüks meist sel pühal hetkel vaimset kinnitust. Apostlitena oli meil au toetada seda, mis oli president Monsonile ilmutatud. Ilmutus Issandalt tema teenijatele on püha protsess. Ja seda on ka isikliku ilmutuse saamise privileeg.

Mu kallid vennad ja õed. Teil on sama juurdepääs Issanda meelele ja taatele teie enda elu puudutavates küsimustes, nagu apostlitel on Tema Kirikut puudutavates küsimustes. Just nagu Issand nõuab, et *meie* otsiksime ja mõtiskleksime, paastuksime ja palvetaksime, uuriksime ja maadleksime keeruliste küsimustega, nõuab Ta, et *teie* teeksite sama, kui otsite vastuseid isiklikele küsimustele.

Võite õppida kuulma Issanda häält Püha Vaimu sosistuste kaudu.¹ Kui kasulikud Google, Twitter ja Facebook ka ei tundu, ei anna nad vastuseid meie kõige tähtsamatele küsimustele.

Mu noored sõbrad, te võite teada Issanda meelt ja tahet oma elu kohta. Te ei pea kahtlema, kas olete seal, kus Issand soovib, või kas teete, mida Tal on vaja, et teeksite. Te võite teada! Püha Vaim ütleb teile „kõik, mida te peate tegema” (2Ne 32:3).

4. Järgige prohvelteid

1979. aastal Pühapäevakooli üldjuhatajana teenides kutsuti mind osalema regionaalesindajate seminaril, kus president Spencer W. Kimball pidas inspireeriva kõne, kuidas avada uksi riikidesse, mis tol ajal Kirikule suletud olid, näiteks Hiinasse. Ta kutsus kõiki kohalolijaid mandariini keelt õppima, et võiksime hiina rahva abistamiseks oma oskusi kasutada.

Mulle tundus president Kimballi üleskutse prohvetliku mandaadina.

Seega küsisin samal õhtul oma naiselt Dantzelilt, kas ta oleks nõus koos minuga mandariini keelt õppima. Ta oli nõus ja me leidsime endale õpetaja. Muidugi ei õppinud me mandariini keelt väga hästi rääkima, kuid me õppisime küllalt, et kui mind järgmisel

aastal (mitme ootamatu sündmuse tulemusel) Hiinasse kutsuti, et külalisprofessorina südameoperatsioonide tegemist õpetada, olin ma kutse vastu võtmiseks paremas olukorras.

Liigume ajas edasi kuus aastat, aastasse 1985, aasta pärast seda, kui

mind Kaheteistkümne Apostli Kvoorumisse kutsuti. Ühel päeval sain ma kiireloomulise kutse Hiinasse, et teha südameoperatsiooni nende kuulsale ooperitähele, keda peeti kogu Hiinas rahvuskangelaseks. Selgitasin, et minu kiriklikud kohustused takistavad mind minemast, kuid Hiina arstid anusid, et ma kohe sinna läheksin ja elupäästva operatsiooni läbi viiksin.

Arutasin seda asjaolu oma kvoorumi juhataja ja Esimese Presidentkonnaga. Nad tundsid, et hea tahte avaldusena hiina rahvale peaksin ma sinna sõitma ja operatsiooni sooritama.

Seda ma ka tegin. Õnneks läks operatsioon edukalt! Muide, see jäi ka viimaseks südameoperatsiooniks, mida ma tegin. See toimus Jinan'is Hiinas, 4. märtsil 1985.

Nüüd hüppame taas mõned aastad edasi, seekord 2015. aasta oktoobrisse. Meid Wendyga paluti naasta Shandon'gi meditsiiniülikooli Jinan'is. Imetasime, kui mind soojalt tervitati kui Hiina vana sõpra, ja ma kohtusin taas kirurgidega, keda olin 35 aastat tagasi õpetanud. Meie külaskäigu kõrghetkeks oli kohtumine selle kuulsale ooperilaulja poja ja pojapojaga. Kõik need imelised kogemused said teoks ühel ainsal põhjusel. Ma kuuletusin prohveti nõuandele mandariini keelt õppida.

Prohvetid näevad tulevikku. Nad näevad varitsevaid ohte, mida vastane on meie teele pannud või panemas. Prohvetid näevad ka seda, millised

võimalused ja au ootab neid, kes kuulavad *kavatsusega kuuletuda*. Ma tean, et see on tõsi. Olen seda ise üha uuesti ja uuesti kogenud.

Issand on lubanud, et ei lase kunagi prohvetil meid valele teele juhtida. President Harold B. Lee (1899–1973) on kuulutanud: „See, mis tuleb Kiriku juhtidelt, ei pruugi teile meeldida.

**Kuid kui te teate, et
prohvet on prohvet,
võite te minna alandlikult
ja usus Issanda ette
ning paluda isiklikku
tunnistust selle kohta,
mida Tema prohvet
on kuulutanud.**

See võib olla vastuolus teie poliitiliste vaadetega. See võib olla vastuolus teie sotsiaalsete vaadetega. See võib segada teie seltsielu. Kuid kui te kuulate neid asju, nagu tuleks need Issanda enda suust, kannatlikult ja usuga, antakse teile lubadus, et „neid asju [tehes] ei saa põrgu väravad teist võitu; jah, ja Issand Jumal hajutab pimeduse väed laiali teie ees ja paneb taevad rappuma teie heaks ja oma nime auks” (ÕL 21:6).²

Te ei pruugi alati mõista elava prohveti igat läkitust. Kuid kui te teate, et prohvet on prohvet, võite te minna alandlikult ja usus Issanda ette ning paluda isiklikku tunnistust selle kohta,

mida Tema prohvet on kuulutanud.

Umbes 41 aastat eKr liitusid paljud nefilased Kirikuga ja Kirikut saatis edu. Kuid salajased liidud hakkasid samuti kasvama ja paljud nende kavalad juhid peitusid rahva sekka ning neid oli raske leida. Kui rahvas muutus üha pahelisemaks, siis paljud nefilased „pil[kasid] seda, mis on püha, eitades prohvetliku kuulutamise ja ilmutuse vaimu” (Hl 4:12).

Needsamad ohud on meie hulgas ka tänapäeval. Süinge tõsiasia on, et meie ühiskonnas on varjul „Saatana teenijad” (ÕL 10:5). Seepärast olge väga ettevaatlikud, kelle nõu te järgite (vt Hl 12:23).

Mu armsad vennad ja õed, te sündisite tõeliseks millenniumi põlvkonnaks! Te olete väljavalitud põlvkond (1Pt 2:9), Jumal on teid varem valinud tegema imepärast tööd – valmistama ette selle maailma inimesi Issanda teiseks tulemiseks. ■

Põhineb 10. jaanuaril 2016 Brigham Youngi ülikooli Hawaii kolledžis toimunud ülemaailmse pühaliku koosoleku kõnel „Tõeliseks millenniumi põlvkonnaks saamine”. Täispika kõne lugemiseks vt devotionals.lds.org.

VIITED JA MÄRKUSED

1847. aasta veebruaris, pea kolm aastat pärast prohvet Joseph Smithi märtrisurma, ilmus ta president Brigham Youngile ja andis laususe talle järgmised sõnad: „Ütle inimestele, et nad oleksid alandlikud ja ustavad ja kindlasti hoiaksid Issanda Vaimu, ja Tema juhib neid õigesti. Ole hoolas ja ära tõrju vaikset, tasast häält; see õpetab sulle, mida teha ja kuhu minna” (Teachings of Presidents of the Church: Joseph Smith, 2007, lk 98).
- Teachings of Presidents of the Church: Harold B. Lee, 2000, lk 84–85.

Keskmise

kuumuse ime

David A. Edwards

Kiriku ajakirjad

Kujutle noormeest, kes on üksikodus ja kellel hakkab kõht tühjaks minema (jah, see näide on laest võetud, aga mõtle sellegipoolest kaasa). Nüüd oletame, et see noormees püüab esimest korda elus praadida endale juustusaia.¹ Kujutame ette, et selle noormehe vanemad ei ole talle kunagi juustusaia valmistamist õpetanud ja kui nad on seda teinud, pole ta sellele erilist tähelepanu pööranud.

Oletame nüüd, et see noormees paneb juhtumisi kokku kõik õiged koostisosad: saia, juustu, natuke võid saia peale (ja pisut majoneesi sisse, sest ta on väga taibukas). Nüüd võtab ta välja panni ja paneb selle pliidile. (Me kujutleme ühtlasi, et tal pole spetsiaalset masinat, millega seda hõrgutist valmistada.)

Nüüd kujuta ette, et talle tuleb pähe üks mõte – mõte, mida nii paljud on teadmatusest (või ajutiselt pea kaotanuna) mõelnud: „Kui ma keeraksin tule põhja, saaks see kiiremini valmis.”

Mõtle nüüd, mis saama hakkab. (Võib-olla sa juba tead ise.)

Ta saab kas täiuslikult krõbeda kuldpruuni saia või täiuslikult sulanud juustu – kuid mitte mõlemat. Tõenäoliselt saab ta saia, mis näeb välja (ja ilmselt ka maitseb) nagu laavakivi, ja poolsulanud juustu, mis on umbes sama ahvatlev kui ilma lõputa lugu.

Nagu sa näed, on tema probleem kombinatsioon teadmatusest (mis on vabandatahv) ja kannatamatusest (mis, kuigi mõistetav, on vähem vabandatahv). Kui ta sama viga edaspidi kordaks, oleks see veelgi vähem vabandatahv, kuna seda ei saaks kirjutada teadmatuse arvele, see oleks pea täielikult kannatamatuse teene.

Et õigesti praadida, peab ta mõistma, mida kujutab endast keskmise kuumuse ime.

KESKMINE EI OLE IGAV

Pliidi keskmine kuumus on grilljuustu ja paljude muude toitade valmistamiseks lausa täiuslik, kuna võimaldab toidul korralikult küpseda ka seestpoolt, ilma et see pealt ära kõrbeks. Ainukese miinusena nõuab see rohkem aega ja tähelepanu, need

omakorda nõuavad *kannatlikkust*.

Issand on öelnud: „Jätkake kannatlikkuses, kuni te saate täiuslikuks” (ÕL 67:13). Siinkohal kõneleb Ta sedasorti täiuslikkusest, mis on palju ulatuslikum kui täiuslike juustusaiaade valmistamine. Ta soovib, et oleksime sellised, nagu on Tema. Jeesus Kristus on ülim kannatlikkuse eeskuju. Osaliselt tähendab Tema eeskuju järgimine vaatenurga avardamist, hetkeoludest kaugemale vaatamist ning selle suurema autasu nägemist, mis tuleb, kui ennast kontrollida, uskuda, kuuletuda, olla järjepidev, pikameelne ja armastav – ühesõnaga kannatlik.

Oma olemuselt viitab kannatlikkus ootamisele, mis võib näida igav, aga president Dieter F. Uchtdorf, teine nõuandja Esimeses Presidentkonnas, on õpetanud, et see on midagi palju enam kui pelk ootamine: „Kannatlikkus tähendab aktiivset ootamist ja vastupidamist. See tähendab kindlaksjäämist oma eesmärkidele ja tegutsemist selle nimel – töötamist, lootmist, usu rakendamist, meelekindlust raskustes, isegi kui teie südamesoovide täitumine seetõttu kaugemasse

VIITED JA MÄRKUSED

1. Ilmselt on tegu Ameerika noormehel. Sama hästi võiks ta olla pärit kuskilt mujalt ja

valmistada esimest korda inglise hommiku-sööki, Prantsuse pannkooke, Saksa kartulikotlette või lihapalle, Mehhiko tortiljasid või

- Hiina riisi. Mõte jääb samaks.
2. Dieter F. Uchtdorf. Jääge kannatlikuks! – 2010. a kevadine üldkonverents.

**PÜHAPÄEVASED
TUNNID**

Selle kuu teema:
**Kristlikumaks
saamine**

tulevikku nihkub. Kannatlikkus ei ole lihtsalt vastupidamine, see on mõtestatud vastupidamine!”²

See ei ole juustusaia pannile panemine ja unustamine. Kannatlik jälgib saia ja keerab õigel hetkel ümber.

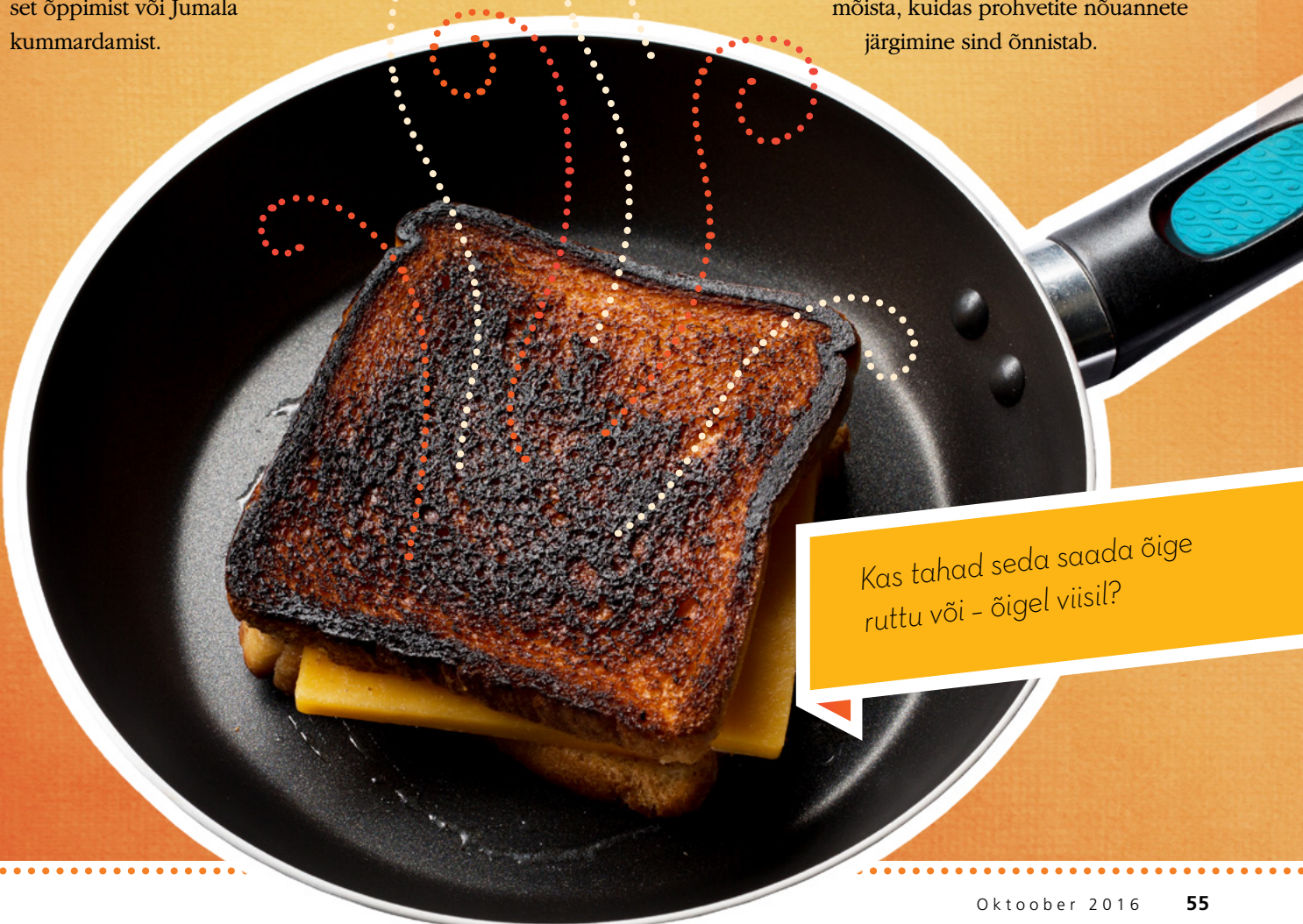
See ei tähenda koolis, seminaris või kirikus ärakäimist, vaid aktiivset õppimist või Jumala kummardamist.

See ei tähenda, et sa ootad, millal sulle antakse tunnistus Mormoni Raamatu kohta, sest oled seda palunud. See tähendab selle lugemist, uurimist, selle üle mõtisklemist ja palvetamist ning selle õpetuste järgi elamist.

See ei tähenda, et sa niisama istud,

samal ajal kui su sõbrad su usu üle nalja viskavad. See tähendab, et sa palvetad nende eest ja soovid tõeliselt, et nad kogeksid südame muutust, ning teed, mis vaja, et sellele kaasa aidata.

See ei tähenda, et sa lihtsalt ootad, millal 16 saad. See tähendab, et sa õpid armastama kuulekust ja püüad mõista, kuidas prohvetite nõuannete järgimine sind õnnistab.

Kas tahad seda saada õige ruttu või – õigel viisil?

PÜRGIGE EDASI!

„Issanda ootamine tähendab ususeemne külvamist ja külvi eest hoolitsemist „suure usinuse ja kannatlikkusega” (Al 32:41). ..

Issanda ootamine tähendab, et peame „püsivad” (Al 45:17) ja usus „edasi pürgima täiusliku lootuse [säraga]” (2Ne 31:20).”

Vanem Robert D. Hales Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist. Oodates Issandat: Sinu tahe sündigu. – 2011. a sügisene üldkonverents.

VAATA VIDEOT

Vaata president Dieter F. Uchtdorfi selgitust, kuidas on kannatlikkus seotud vahukommidega: lds.org/go/101656

KEERA KUUMUS MAHA

Kannatlikkus, mõõdukus ja enesekontroll on kõik vaimu viljad (vt Gl 5:22–23). Kuigi mõni kiireloomuline asi nõuab kohest tegutsemist ja reaktsiooni (nagu ka mõnda toitu tuleb küpsetada kõrgel kuumusel), peaksid siiski püüdma endas kannatlikkust ja enesekontrolli pidevalt arendada. Kui tunned, et see juba toimub, siis on see märk sellest, et sinu elus töötab Püha Vaim.

Tänu keskmise kuumuse imele võid saada täiuslikud juustusaiaid; kotletid, mis ei näe välja nagu seest roosad jäähokilitrid; praekartulid, mitte kõrbekartulid; ja riisi, mis on pehme ja kohev, mitte kõva ja kleepuv. Kuid kannatlikkuse „täiuslikku tegu” (Jk 1:4) tunned ennekõike oma elus. See aitab sul edasi pürgida ja saada

rohkem Jeesuse Kristuse sarnaseks, toob su ellu Püha Vaimu mõju ja juhhib sind lõpuks igavesse ellu.

Kui märkad oma elus asju, mis muudavad sind kannatamatuks, siis mõtle praetud juustusaiale (või mõnele muule toidule, mida sööd) ja sellele, millest sa ilma jääd, kui kannatamatult käitud. Kui kipud liigagi tihti kannatamatuks järele andma, siis tea, et sa pole üksi. Sa võid parandada meelt ja püüda taas Jeesuse Kristuse eeskujul ja õpetusi järgida. Grillida on vaja rohkem kui üks juustusai ja kunagi pole liiga hilja õppida, millise täiuseni võime tänu kannatlikkusele jõuda. ■

LIITU VESTLUSEGA

ASJAD, MILLE ÜLE PÜHAPÄEVAL MÕELDA

- Millised igapäevaste olukordade katsumused muudavad sind kannatamatuks?
- Kuidas võiksid neis olukordades kannatlikkust harjutada?

SOOVIUSED, MIDA TEHA

- Uuri Pühakirjajuhist kannatlikkuse kohta toodud pühakirjakohti.
- Võid arutada koos perega või kirikus spetsiifilisi eesmärgi või tegevusi, mis aitaksid sul kannatlikum olla.

KUJUTA END ETTE UUESTI ÜLES E HITATUNA

„Te võite tunda, et teie elu on varemetes. ...
Meie armastav Taevane Isa suudab meid jalule
aidata. Tema plaan on teha meist midagi palju
enamat, kui me oleme - palju enamat,
kui suudame iialgi ette kujutada.”

President Dieter F. Uchtdorf, teine nõudja Esimeses Presidntkonnas.
2016. a kevadine üldkonverents.

VÄGI VASTU PIDADA

Jessica Turneri lugu jutustatuna
Lynne Crandallile

Umbes kuu enne mu 16. sünnipäeva läksime perega autoreisile läbi Ameerika Ühendriikide, et vaadata mõnda Kiriku ajaloolist paika. Mul ei olnud pikkade autosõitude vastu midagi, kuna mul oli perega alati lõbus. Mäletan, kuidas me pärast Nebraska Winter Quartersi külastamist autosse istusime. Vihma kallas nagu oavarrest. Istusin tagaistmele, haarasin teki kaissu ja jäin vihmaabinat kuulates magama.

Viimane asi, mida mäletan, on kontrollimatu keerlemine. Hiljem sain teada, et meie auto oli sattunud vesiliugu ja sõitnud vastu ühe viadukti seina. Mäletan häguselt, kuidas mulle öeldi, et olen murdnud jalaluu ja pean minema operatsioonile.

Peagi, kui ma haiglas taastusin, tuli mu palatisse isa. Ta istus mu kõrvale ja võttis mu käe. Millegipärast ma juba teadsin, mida ta kavatseb öelda.

„Kallis,” ütles ta, „kas sa tead, kus sa oled?”

„Haiglas,” vastasin.

„Kas sa tead, mis juhtus?”

„Me sattusime autoõnnetusse.”

„Kas keegi on sulle rääkinud, mis ülejäänud perekonnast sai?”

Ma kõhklesin ja vastasin eitavalt.

Ta teatas, et kõik teised saavad terveks – välja arvatud ema. Tema ei jäänud ellu.

Ootasin, et mind valdab kohe meelethu kurbus, aga see polnud nii. Esialgse šoki ajal tundsin mingil põhjusel rahu, sulnist tunnet, et võin usaldada Jumalat ja kõik läheb hästi.

Haiglas lebedes meenus mulle üks eriline Kiriku ajaloomälestis, kus olime kaks päeva enne õnnetust käinud: Martin Cove Wyomingi osariigis. Paljud teerajajad olid saanud seal nälja, lume ja külma tõttu hukka. Mäletan, kuidas nägin haudadele kuhjatud kivihunnikuid ja mõtlesin, kui suurt usku see ellujäänud teerajajatelt nõudis, et oma käsikärud võtta ja edasi minna. Lugu avaldas mulle sügavat muljet. Sellele kogemusele mõeldes teadsin, et teerajajad pidasid vastu ning et ka mina pean seda tegema, olles seejuures toeks ka oma noorematele õdedele-vendadele.

See algne rahu püsis minuga veel umbes poolteist nädalat. Istusin

Mu jalg ja süda olid
murtud, pidin kosuma.
Tänu lootusele
pidasin vastu.

ratastoolis ja vaatasin 4. juulil haiglaaknast USA iseseisvuspäeva ilutulestikku, kui mulle järsku jõudis kohale teadmine – ema ei ole enam. Ta ei saa tulla minu keskkooli lõpetamisele. Ta ei saa tulla minuga, kui ma saan oma templianni. Ta ei saa tulla minu pulma. Teda ei ole enam.

Siis läks mul tõeliselt raskeks. Mu jalg valutas hullupööra ja mul polnud enam isu. Silmitsesin telerit, ilma et oleksin seda tõeliselt vaadanud, ning enamik ajast lihtsalt magasin. Mu perekond muretses mu pärast, sest ma ei olnud kuigi palju nutnud.

Pisarad tulid õieti alles siis, kui jõudsi-me lõpuks koju Oregoni ja meid ootas ees tühi kodu. Ühtäkki pidin üle võtma mõned oma ema kohustused ning mu õed-vennad otsisid tihtipeale minu käest lohutust. Püüdsin nende jaoks tugev olla. Kuid see polnud lihtne.

Ka tagasi kooli minna oli raske. Kõik olid õnnetusest kuulnud ja kui ka ei olnud, siis nad kuulsid, kui mu õpetajad tutvustasid mind kui tüdrukut, kes oli autoõnnetuse üle elanud. Tundsime end isoleerituna.

ÜLENDAGE OMA SÜDA

„Te võite tunda, et teie elu on varemetes... Te võite tunda hirmu, viha, leina, piina või kahtlust. Kuid just nagu Hea Karjane leiab oma kadunud lambad, leiab Ta ka teid, kui te vaid tõstate oma südame maailma Päästja poole.

Ta päästab teid.

Ta tõstab teid oma õlgadele.

Ta kannab teid koju.”

President Dieter F. Uchtdorf, teine nõuandja Esimeses Presidendkonnas. Ta paneb sind oma õlgadele ja kannab sind koju. – 2016. a kevadine üldkonverents.

Eriti raske oli siis, kui mu isa üheksa kuud pärast ema surma uuesti abiellus. Teadsin, et mu kasuema on perele hea ning et me vajame teda, kuid kohanemine oli väga raske.

Kuid mitte kõik ei olnud sel ajal süüge. Tundsin palju oma Taevase Isa, oma perekonna ja Kiriku juhtide armastust. Mul aitas õnnetusest paraneda ja edasi minna lihtsate usku tugevdavate asjade tegemine. Veetsin iga päev enne magamaminekut tund aega oma riidekapis pühakirju lugedes, palvetades ja päevikusse kirjutades. Kapis üksi olles ei pidanud ma oma õdedevendade ees tugev näima. Võisin nutta, nii palju kui tahtsin, ja Jumalale oma südame välja valada. Ma rääkisin talle täpselt seda, mida ma vajasin ja kui väga ma emast puudust tundsin. Ma tean, et Ta kuulis mind tänu kogu sellele õrnale halastusele, mida tundsin. Riidekapist sai minu pühapaik.

Nende lihtsate asjade tegemine aitas mul Jumalaga lähedane olla, mitte Teda eemale tõugata ja kibestuda. Ma ei näinud selles õnnetuses Jumala viisi mu perekonnale haiget teha. Ma sain väge olla kannatlik ja alistuda Tema tahtele ning minna rasketest päevadest hoolimata edasi. Ja mõned päevad olid tõeliselt *rasked*.

Pärast seda, kui isa uuesti abiellus, tahtsin olla oma õdedele-vendadele hea eeskuju ja kindlasti ei tahtnud ma mingeid negatiivseid tundeid oma kasuema vastu, niisiis panin jätkuvalt oma lootuse Jumalale. Üks „Isikliku arengu” tegevusi nägi ette koduse elu paremaks muutmist. Selleks pidi kahe nädala jooksul ühe pereliikmega suhteid parandama. Põhiline eesmärk oli püüda olla kristlikum ja näidata armastust tegude kaudu. Otsustasin järele proovida ja oma kasuema teenida.

Kahe pere peale kokku oli meil väga palju nõusid, mida pesta. Sealt ma siis alustasingi. Ma teenisin teda kaks nädalat ja tundsin, kuidas mul aidati oma kasuema armastada ja kannatlik olla, kuigi ma ei olnud olukorra üle just kuigi õnnelik. Tema teenimisele keskendumine aitas mul raske aeg üle elada, kuna tundsin Vaimu.

Ma endiselt ei mõista täielikult, miks selline õnnetus mu perekonnaga juhtus, ja mõni päev on endiselt väga raske. Aga ma olen pannud teerajajate eeskujul lootuse Jumalale ja mulle on antud vägi vastu pidada. ■

Artikli autor elab Ameerika Ühendriikides Utah' osariigis.

Vanem D. Todd Christofferson

Kaheteistkümmne Apostoli Kvoorumist

KUIDAS SEADA KRISTUS OMA ELUS KESKSELE KOHALE?

Jeesus saavutas täiusliku ühtsuse Isaga, allutades ennast nii lihas kui ka vaimus Isa tahtele. Oma Isale viidates ütles Jeesus: „Ma teen ikka, mis on temale meelt mööda” (Jh 8:29). Kuna see oli Isa tahe, alistas Jeesus koguni surmale – „Poja tahe neeldu[s] Isa tahtesse” (Mo 15:7). Jeesus keskendus Isale ja see oli üks peamisi põhjusi, miks Tema teenimistööd iseloomustas selgus ja vägi. Tal polnud mingeid segavaid teisi eesmärke.

Meie teiega saame **seada Kristuse oma elus keskele kohale ning saada Temaga üheks**, nõnda nagu Tema ja Isa on üks (vt Jh 17:20–23). Alustuseks peaksime oma elust kõik välja heitma ja siis tähtsuse järjekorras tagasi võtma, nii et Päästja jääks keskele kohale. Peaksime **leidma esmalt koha sellistele asjadele, mis võimaldavad meil Teda alati meeles pidada**, nagu sagedane palvetamine ja pühakirjauurimine,

apostellike õpetuste mõtestatud uurimine, iganädalased ettevalmistused vääriliseks sakramendivõtmiseks, pühapäevane jumalateenistus ning selle kirjapanemine ja meelespidamine, mida Vaim ja kogemused meile jüngeriksolemisest õpetavad. Võib meenuda teisigi asju, mis teile antud eluhetkel eriti sobilikud on. Kui selliste tegevuste jaoks, mis aitavad meil **Kristuse elus esikohale seada, on piisavalt aega ja vahendeid leitud**, võime hakata **lisama teisi kohustusi** ja väärtuslikke asju, niivõrd kui meil neiks aega ja vahendeid jagub, näiteks haridus, perekohustused ja harastused. Sel moel pole kõige tähtsam meie elust lihtsalt heade asjade tõttu välja tõrjutud ning vähemväärtuslikud asjad asetuvad meie tähtsuse järjekorras allapoole või langevad üldse välja.

Kuigi see ei pruugi olla kerge, võime **usus Issandasse pidevalt edasi pürgida**. Võin kinnitada, et ajapikku kasvab meie soov ja võimekus Päästjat alati meeles pidada

KUIDAS TE OLETE SEDA RAKENDANUD?

Minu perekond on talunud suuri katsumusi ja nüüd ei ole meie peres enam preesterluse hoidjat. Katsumused aitavad meil palves põlvili laskuda. Olen tänulik, et mul on pühakirjad ja võimalus neid iga päev lugeda. Need on mulle õpetanud, et kuigi teiste otsused võivad meie elu mõjutada, on minu väärtus siiski suur. Olen nii tänulik teadmise eest, et võin iga hetk oma Taevase Isaga vestelda. See on suur õnnistus!

Hailey D., 17-aastane, USA, Idaho osariik

ja järgida. Me peaksime selle nimel kannatlikult **tööd tegema ning alati palvetama** ja paluma endale vajalikku eristamise andi ja jumalikku abi (vt 2Ne 32:9). ■

Artikli aluseks on 27. jaanuaril 2009 Brigham Youngi ülikooli Idaho kolledžis peetud pühalikku koosoleku kõne.

Kui olin väike, veetsin tunde vaadates, kuidas mu ema köögis süüa teeb. Ta oskas valmistada meie perele kõige hõrgutavamaid roogasid, leiba, küpsiseid ja pirukaid. Mõne aja pärast hakkasin lugema retsepte, järgima juhiseid ja valmistama nende järgi toitu. Ma ei pidanud toetuma oma emale – sain sellega ise hakkama.

Evangeeliumi õppimine sarnaneb toiduvalmistamise õppimisega ja seda tehes tugevdame oma tunnistust. Kui Lehhi oli kõnelenud oma perele elupuu nägemusest, soovis ka Nefi „näha ja kuulda ja teada neid asju“ (1Ne 10:17). Teisisõnu ei rahuldunud Nefi pelgalt oma isa tunnistuse kuulamisega. Ta tahtis mõista seda, mida tema isa juba mõistis.

Evangeeliumi õppimise retsept on lihtne. Võid proovida nelja soovitusi, et muuta evangeeliumi õppimine perega, kirikus või isiklikult paremaks.

1. Ole valmis õppima.

Alusta isiklikku õppimist palvega. Palu, et Taevane Isa aitaks sul loetut mõista. Pane kirja paar küsimust ja otsi neile vastuseid. Kui sa loed, mõtiskled ja palvetad, siis Püha Vaim tunnistab sulle tõest (vt Mn 10:5).

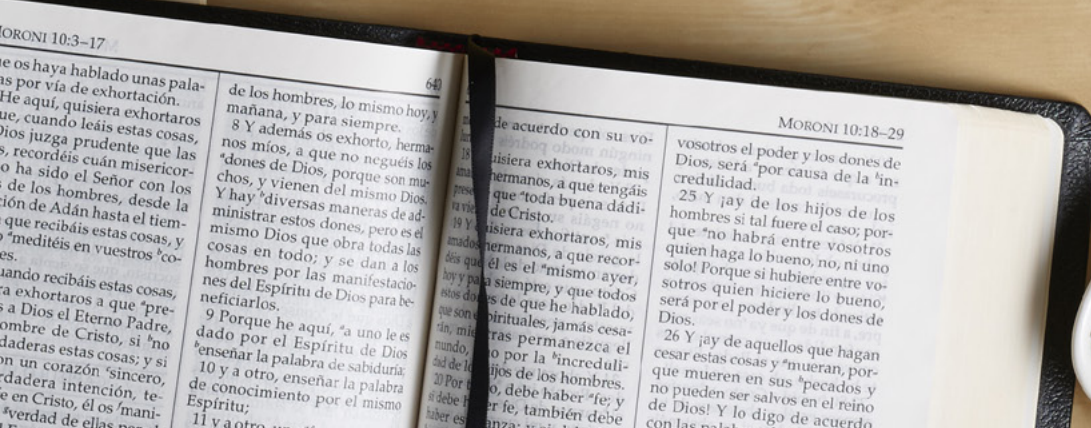
Valmistu kirikus evangeeliumi õppima, lugedes enne õppetunni ise läbi. Õppematerjali „Päästja viisil õpetamine“ leiad veebilehelt LDS.org ja Evangeeliumi raamatukogu rakendusest.

2. Õpi aktiivselt.

- Loe, selleks et mõista. See, mitu lehekülge või kui kiiresti sa loed, pole nii oluline kui loetu mõistmine. Mõnda lauset pead võib-olla lugema üle mitu korda. Kasuta sõnaraamatut, et sulle tundmatud sõnad üles otsida. Näiteks, mida tähendab *evangeeliumi ajajärk*? Selle termini leidmiseks võid kasutada Pühakirjajuhti.
- Esita loetu kohta küsimusi. Võib-olla mõtiskled: „Mis juhtus Jeruusalemmas ajal, kui Lehhi ja tema pere sealt lahkusid? Miks inimesed Lehhit ei kuulanud?“
- Püüa ükskõik millise evangeeliumi õpetuse puhul vastata kolmele küsimusele: Miks oli see oluline tolleaegsetele inimestele? Kuidas on see seotud *meiega* tänapäeval? Kuidas käib see *minu* kohta?
- Otsi korduvaid mustreid ja seoseid. Näiteks milline oli korduv muster selles, kuidas Nefi reageeris katsuste mustele? Mil moel sarnaneb Nefi perekonna rännak kõnnumaal iisraellaste väljarännakuga Egiptusest?
- Pane oma tunded ja muljed kirja päevikusse. „Te avastate, et hinnalisi muljeid kirja pannes tuleb neid sageli veelgi. Samuti on teadmised, mida olete omandanud, teiega kogu elu.“ (To Acquire Knowledge and the Strength to Use It Wisely. – Liahona, aug 2002, lk 12, 14) Pane kindlasti kirja see, mida need mõtted sinu elus tähendavad.

ÕPPIMISE RETSEPT

Proovi järele need neli soovitusi, kuidas muuta Jumala sõna oma hingele isuäratavaks.

- Joonista pilt. Üks viis õpitu ülestähendamiseks on joonistada sellest pilt. Ükskord, kui külastasin pereõhtu pidamiseks üht sõpra, jagas tema vanaema lugusid usu ja palve kohta. Enne õppetunni algust andis mu sõber oma väiksematele lastele paberi ja rasvakriidid, et nad võiksid oma vanaema loo üles joonistada. Piltide joonistamine aitas neil tähele panna ja koguni loo jutustamise ajal täpsustavaid küsimusi esitada.

3. Uuri evangeeliumi ja ela selle järgi iga päev.

Õppimine nõuab pingutust, õpitud tuleb selle mõistmiseks rakendada (vt Mo 12:27). Vanem M. Russel Ballard Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist on andnud nõu: „Määrake kindel aeg, mil te iga päev pühakirju uurite, isegi kui selleks on vaid mõned minutid” (When Shall These Things Be? – Ensign, dets 1996, lk 60). Regulaarselt uurides muutub õppimine lihtsamaks. Näiteks avastasin ma, et kui ma Mormoni Raamatus olevaid Jesaja peatükke uurisin, selle asemel et need vahele jätta, hakkasin neist pikapeale aru saama.

Evangeeliumi õppimise puhul ei piisa, kui teeme seda vaid intellektuaalselt. Me peame õpitu ka ellu rakendama. Kui me tõe järgi elame, kinnitab Püha Vaim meile selle õigsust ja meie tunnistus tugevneb. Kui me järjepidevalt seda tõe ellu rakendame, hakkame muutuma ja meie südames toimub usulepöördumine Jeesusesse Kristusesse.

4. Räägi õpitust teistele.

Teistele evangeeliumi põhimõtetest oma sõnadega rääkimine aitab neid põhimõtteid meeles pidada ja tunda Vaimu, mis tugevdab meie tunnistust. Hea aeg jagamiseks on pereõhtu. Sa võid õpitust rääkida ka sõpradega koolis vesteldes või pereliikmetele õhtusöögi ajal.

Kui järgime neid nelja lihtsat soovitusi ja püüame usinasti Päästjat tundma õppida, on meie lubatud, et „Jumala saladused avatakse [m]eile Püha Vaimu väel” (1Ne 10:19). ■

Artikli autor elab Ameerika Ühendriikides Utah’ osariigis.

NELI ASJA, MIDA VAJAME

„Meie teiega ei vaja keerukaid õpiabisid ega tohiks liigselt toetuda teiste vaimsete teadmistele. Vajame vaid siirast soovi õppida, Püha Vaimu kaaslust, pühakirju ning ergast ja teadmishimulist meelt.”

Vanem David A. Bednar kaheteistkümne Apostli Kvoorumist. A Reservoir of Living Water. (Kiriku haridussüsteemi künlavalgusõhtu noortele täiskasvanutele, 4. veebr 2007), si.lds.org.

„Mulle on öeldud, et mul peab olema sõpru, kes ei jaga minuga samu käitumisnorme, et ma võiksin enda käitumisnorme tugevdada. Kas see on tõsi?”

Lõppkokkuvõttes tugevdab sinu käitumisnorme Jeesuse Kristuse evangeeliumi õppimine ja selle järgi elamine. Sõbrad võivad sellele kas kaasa aidata või seda takistada. Sõbrad mõjutavad sind oluliselt – seda, kuidas sa mõtled, kõneled ja käitud ning koguni milliseks inimeseks sa kujuned. Trükises „Sulle, noor” on soovitatud: „Vali endale sellised sõbrad, kes jagavad sinu väärtusi, et te võiksite tugevdada ja julgustada üksteist kõrgete moraalinõuete järgi elamisel” (2011, lk 16). Seda sorti sõbrad aitavad sul elada Jeesuse Kristuse evangeeliumi järgi, hoida kõrgeid käitumisnorme ja saada paremaks.

Kuid mitte kõigil, kellega suhtled, ei ole samasugused käitumisnormid nagu sul, ja mitte kõik ei ole Kiriku liikmed. Tähtis on olla igaühe vastu sõbralik ja kohelda neid nii, nagu kohtleks neid Päästja – armastuse ja heasüdamikkusega. Oma käitumisnormide järgi elades võid olla „usklikele eeskujuks sõnas, elus, armastuses, usus, meelepuhtuses” (1Tm 4:12). Tänu sinu eeskujule näevad nad, kuidas sind kõrgete käitumisnormide järgi elamise eest õnnistatakse, ja sa võid innustada neid käituma samamoodi.

Otsi sõpru valides ja oma käitumisnorme tugevdades Püha Vaimu juhatusel ning järgi Tema õhutusi julgelt.

Tõelised sõbrad

Esimesel aastal põhikoolis kartsin väga, et ei leia sõpru, kes minu käitumisnorme austak-

sid. Peagi sõbrunesin ühe klassivennaga ja ütlesin talle, et olen mormoon. Ta esitas mulle selle kohta küsimusi ja ma andsin talle trükise „Sulle, noor”. Sellest päevast alates lõpetas ta minu juuresolekul vandumise. Kui su sõbrad on tõelised sõbrad, siis nad austavad sinu otsuseid ja aitavad sul oma käitumisnormidele kindlaks jääda.

Candela M., 13-aastane, Buenos Aires, Argentina

Järgi prohvetite nõuandeid

Mõnikord, kui suhtleme sõpradega, kes teevad halbu valikuid või

püüavad meid panna halbu valikuid tegema, on raske kiusatusele vastu panna. Prohvetid on meile trükise „Sulle, noor” kaudu öelnud, et sõbrad „mõjutavad sinu mõtteid ja käitumist ning aitavad isegi määratlada, milline isik sinust saab” (2011, lk 16). Arvan, et meil peaksid olema sõbrad, kes on valmis meie käitumisnorme austama ja olema ka huvitatud, et me neile kindlaks jääksime.

Calvin W., 16-aastane, Arizona osariik, Ameerika Ühendriigid

Pea oma käitumisnorme meeles

Sõbrad, kellel pole sinuga samad käitumisnormid, võivad tegelikult sinu käitumisnorme nõrgendada või mõjutada sind neist loobuma. Kui ma uude kooli läksin, püüdsin algul sisse

sulanduda, rääkides samamoodi, nagu rääkisid teised minu ümber. Püüdes olla nagu kõik teised, unustasin pea-aegu mõned enda käitumisnormid. Nüüd mõistan, et oma käitumisnormide tugevdamiseks vajad sa sõpru, kes sind toetavad ja kellel on sinuga sarnased käitumisnormid. Ma olen tänulik, et leidsin lõpuks sellised sõbrad, sest nad tuletasid mulle minu käitumisnorme meelde.

Logan J., 15-aastane, Utah' osariik, Ameerika Ühendriigid

Hoia oma käitumisnormidest kinni

Erinevate käitumisnormidega sõbrad ei pruugi sinu käitumisnorme tingimata tugevdada, kuid olles nende sõber, võid olla neile heaks eeskujuks. Kui sul on sõpru, kellel on samad käitumisnormid, võib see innustada sind oma käitumisnormidest kinni pidama ja aidata seista õigete asjade eest.

Warren S., 14-aastane, Oregoni osariik, Ameerika Ühendriigid

Head sõbrad on õnnistuseks

Kui su sõpradel pole samad käitumisnormid, võib see muuta sinul enda käitumisnormide järgi elamist raskemaks. Mind on alati aidanud heade sõprade valimisel trükise „Sulle, noor” lugemine. Nüüd valmistun ma teenima misjonil ja ma tean, et samasuguste käitumisnormidega sõpradega suhtlemine aitas mul evangeeliumile truuks jääda.

Nair M., 19-aastane, Buenos Aires, Argentina

Hoia kinni raudkäsipuust

Sul on kindlasti vaja heade käitumisnormidega sõpru. Sa tahad ümbritseda end sõpradega, kes aitavad sul pidada kinni käskudest ja motiveerivad sind elama õigemeelselt. Hoia kõvasti kinni raudkäsipuust, mis viib elupuu juurde ja mitte suure ja ruumika hooneni. Enda ümbritsemine sellega, mis pole õigemeelne, toob kaasa kiusatusi. Otsi häid sõpru, kes innustavad sind elama evangeeliumi järgi.

Annie P., 13-aastane, Utah' osariik, Ameerika Ühendriigid

Palveta, et leida sõpru

Kui me perega uude osariiki kolisime, palvetasin pidevalt, et leida sõpru, kellele võiksin rääkida evangeeliumist. Palvetades tundsin lohutust ja paari kuu pärast leidsin endale võrratud sõbrad. Ma võin nende toele loota ja nad on aidanud mul

HEADE SÕPRADE MÕJU

„Igaüks vajab häid sõpru. Sinu sõpruskond mõjutab oluliselt sinu mõtlemist ja käitumist. Samuti mõjutad sina neid. Kui su sõpradel on sinuga sarnased väärtused, võite üksteist tugevdada ja innustada. Kohtle kõiki lahkelt ja austusega. Paljud mitteliikmed on tulnud Kirikusse tänu sõpradele, kes on neid Kiriku üritustele kutsunud.”

President Thomas S. Monson. That We May Touch Heaven. – Ensign, nov 1990, lk 46.

evangeeliumi veelgi rohkem armastama hakata. Ma tean, et sõbrad on tähtsad ja võivad evangeeliumi järgi elamise meie jaoks lihtsamaks muuta.

Sarah P., 13-aastane, Rio de Janeiro, Brasiilia

JÄRGMINE KÜSIMUS

„Mis on peale palvetamise ja pühakirjade uurimise parim viis oma tunnistust tugevdada?”

Saatke oma vastus ja soovi korral ka kõrge resolutsiooniga foto 1. novembriks 2016 aadressil liahona.lds.org või e-posti aadressil liahona@ldschurch.org.

Palun lisage järgmine info: 1) täisnimi, 2) sünniaeg, 3) kogudus, 4) vai või ringkond, 5) sinu kirjalik nõusolek sinu vastuse ja foto avaldamiseks. Kui sa ei ole veel 18-aastane, siis sinu vanema kirjalik nõusolek (sobib ka e-kiri).

Vastuseid võidakse pikkuse ja selguse huvides toimetada.

Julia Ventura
Põhineb tõestisündinud lool

„Mul on pere siin maa peal,
nad on mu vastu head” (Kiriku
lauluraamat).

Võtame varustuse. On aeg
„kalale minna!” ütles isa.

Hayden vaatas ringi ja naeratas.
Ümberringi oli kõik päikeseline
ja putukad sumisesid õhus. Kogu
järv oli nende päralt!

Hayden kõndis isa järel auto
taha ja tõstis autokastist välja suure
kalastustarvete kasti. See oli raske,
aga sellest polnud midagi. Ta oleks
valmis kandma kas või kaks korda
nii rasket, kui see tähendanuks,
et ta saab isaga kalale minna.

Landid klõbisesid, kui isa
need välja tõmbas. „Näib,
et Dan on magama jäänud,”
ütles ta. „Kas ajaksid ta üles?”

Hayden hoidis tagasi ohet.

„Olgu peale.”

Ta oli peaaegu unustanud, et
ka tema noorem vend Dan oli kaasa
tulnud. Danil oli kombeks alati ringi
joosta ja valjusti rääkida. Ta peletab
nii kõik kalad minema!

Hayden pistis pea lahtisest aknast
sisse. „Dan, aeg on üles tõusta.”

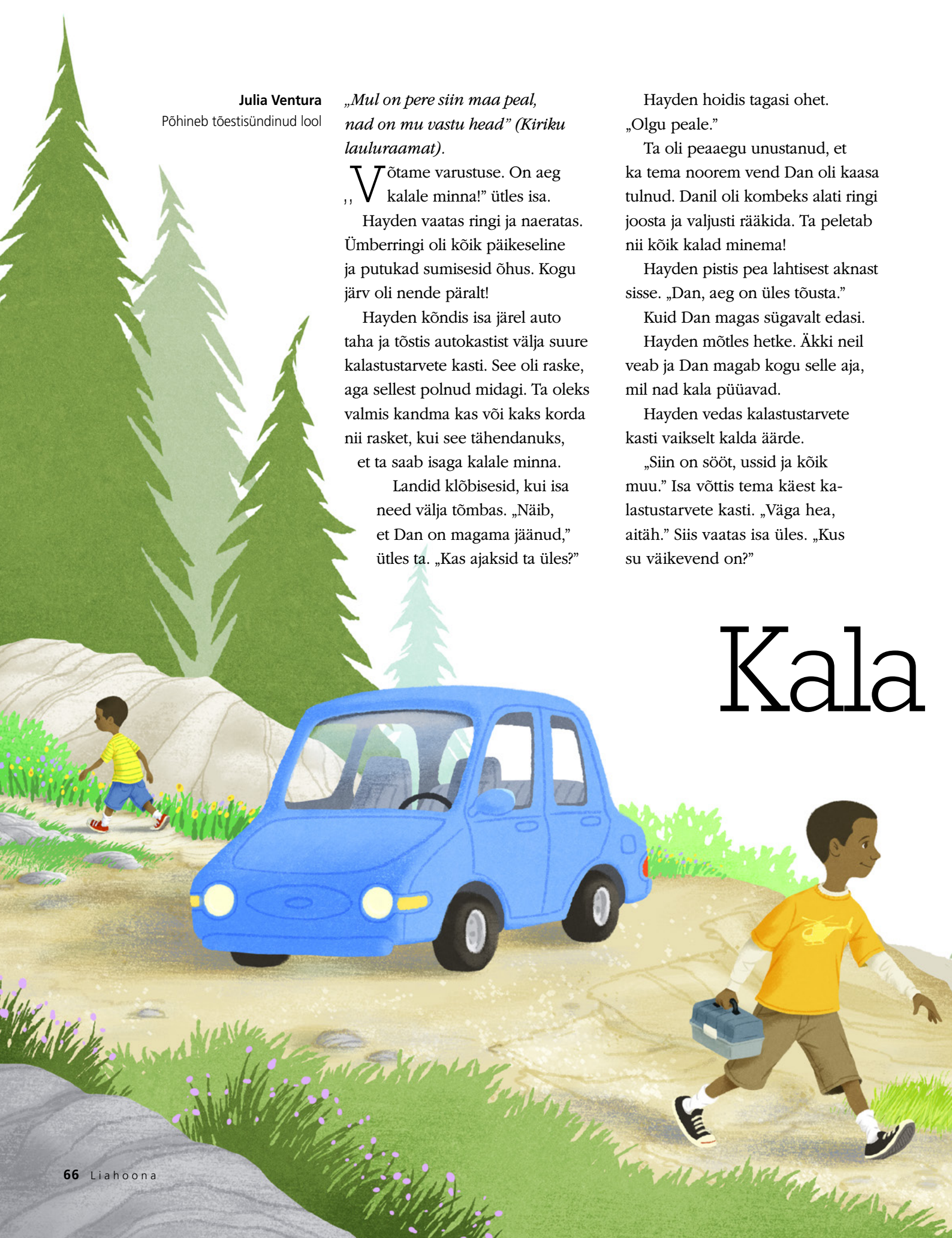
Kuid Dan magas sügavalt edasi.

Hayden mõtles hetke. Äkki neil
veab ja Dan magab kogu selle aja,
mil nad kala püüavad.

Hayden vedas kalastustarvete
kasti vaikselt kalda äärde.

„Siin on sööt, ussid ja kõik
muu.” Isa võttis tema käest ka-
lastustarvete kasti. „Väga hea,
aitäh.” Siis vaatas isa üles. „Kus
su väikevend on?”

Kala

Hayden heitis pilgu auto poole. Ühtäkki jäi ta mõtlema, mis tunne *temal* oleks, kui ta üles tõustes avastaks, et on üksi võõras kohas. Mitte just kuigi hea, arvas Hayden. Õieti hakkaks ta ilmselt kartma. Dan oli kõigest viieaastane.

„Üks hetk, isa. Ma tulen kohe tagasi.” Aga kui ta autos ringi vaatas, oli Dan kadunud.

Hayden ei kuulnud enam putukate suminat. Kõik näis nii vaikne.

„Dani ei ole siin!” hõikas Hayden.

Isa kiirustas kohale ja otsis teda kõikjalt autost.

„Ta kindlasti lihtsalt otsib meid,” ütles isa. „Sellest on möödas kõigest mõni minut. Ta ei saa kaugel olla.”

Hayden püüdis rahulikult jääda, kuid tal hakkas kõhus keerama.

„Kas ma võin palve öelda?”

„Arvan, et see on väga hea mõte.”

Hayden tänas Taevast Isa oma väikevenna eest ja palus, et nad võiksid Dani kohe üles leida, et too ei hakkaks kartma.

Kui Hayden oli lõpetanud, siis pitsitav tunne südames kadus.

Isa pani käe Haydeni õlale. „Kuhu sina läheksid, kui sina oleksid Dan?”

Hayden pani tähele, et auto teisel pool oli uks avatud. Dan ei olnud ilmselt näinud, et nad on kalda ääres. Hayden näitas isale lähedal olevat rada. „Ma hakkaksin ilmselt seda teed pidi minema,” ütles ta.

Ta kiirustas mööda seda edasi.

Iga sekund näis venivat. Edasi minnes jätkas Hayden südames palvetamist. Paari sammu pärast

jõudis ta käänakuni, mille taga märkas Dani.

„Dan!” hõikas Hayden.

Dan pööras ringi ja naeratas. „Kuulge, kuhu te kadusite?”

Aeg sai oma õige kiiruse jälle tagasi. Hayden tormas Dani juurde ja kallistas teda kõvasti.

„Mul on nii hea meel, et me su üles leidsime,” ütles Hayden. Ta ütles südames kiire tänupalve.

Dani nägu oli naerul. „Kus siis kalad on?”

„Tule, ma näitan sulle,” vastas Hayden. Ta kibeles järve äärde jooksmas. „Vaatame, kes saab esimese kala. Ma aitan sul süüa konksu otsa panna.” ■

Artikli autor elab Ameerika Ühendriikides Georgia osariigis.

püüdmis

Hayden ei jõudnud kalaleminekut kuidagi ära oodata. Kui vaid Dan poleks kaasa tulnud. ...

Vanem
Gary E. Stevenson
Kaheteistkümne
Apostli Kvoorumist

Kuidas saan ma aidata muuta kodu kohaks, kus on rahu?

Me võime muuta oma kodu pühaks
kohaks, mis on nagu tempel
ja kus valitseb rahu.

Aita hoida kodu
puhtana ja korras.

Riputa oma koju Jeesuse
või templi pilt.

Hoia pühakirju tubades, kus pere saab
neid koos uurida ja neist õppida.

MEIE LEHEKÜLG

Allen E., 10-aastane (pildi joonistamise ajal),
San Salvador, El Salvador

Nii tore oli koos perega templi juures käia. Minu kodulinnast on templini pikk sõit – peaaegu 14 tundi. Me olime templi juures nädal aega. Ma väga ootan, millal ma 12-aastaseks saan, et saaksin oma esivanemate eest ristimisi teha. Üks mu lemmiklaule on „Mul’ meeldib näha templit”. Ma tahan templis abielluda ja luua igavese pere. Ma tean, et tempel on Issanda koda.

Júlia Q., 11-aastane (pildi joonistamise ajal), Goiás, Brasiilia

MEILE MEELDIB NÄHA TEMPLIT

Seda pilti joonistades mõtlesin, et kui ma käskudest kinni pean, saan ma minna ühel päeval templisse nagu mu vanemad ja saada seal oma igavese perekonnaga kokku pitseeritud. Ma armastan oma perekonda ja Taevast Isa.

Manolita G., 8-aastane (pildi joonistamise ajal),
Chimaltenango, Guatemala

Mulle ja mu nooremale õele meeldib käia Mehhiko Merida Ycantani templis alati, kui on meie koguduse kord seal käia. Me veedame aega aias ja mängime teiste lastega, kes on templisse tulnud. Ma valmistun, et ühel päeval ka ise templisse minna.

Martha S., 6-aastane
(pildi joonistamise ajal),
Yucatán, Mehhiko

Tere, sõbrad!

Minu nimi on Story. Ma elan Türgmenistanis.
See riik asub Kesk-Aasias. Mulle meeldib
lugeda, joonistada ja õmmelda. Mulle
meeldib koos isaga taevatähti vaadata.
Mina ja mu perekond olime ainsad
Kiriku liikmed KOGU riigis!

Story lugu

Jill Hacking
Kiriku ajakirjad

MISSY EEST PALVETAMINE

Ühel päeval pärast suurt tormi jäi
mu sõbra kass Missy kadunuks.
Otsisime igalt poolt, aga ei leidnud
teda. Ma ütlesin, et me võiksime
palvetada. Mu sõbrad ei teadnud,
kuidas see käib, nii ma siis näitasin
neile. Me kõik põlvitasime maha
ja igaüks ütles ise enda palve. Siis
tõusime püsti ja hakkasime otsima.
Meie juurde jooksis üks tüdruk ja
teatas, et leidis Missy üles! Mul oli
hea meel, et olin oma sõpradele
natuke evangeeliumi jaganud.

ÜKSTEISELT ÕPPIMINE

Minu õde Sariah ja mina käisime koolis, kus käis lapsi paljudest eri riikidest. Meile meeldis üksteiselt õppida ja koos lõbutseda.

MEISTERDAMINE JA LÕBUTSEMININE

Me Sariah'ga kutsusime sõpru külla mängima. Me maalisime, meisterdasime ja pidasime piknikke. Jõuluajal tegime naaberlastega näidendit.

KIRIK KODUS

Kuna me oleme ainsad Kiriku liikmed, oli kirik meie enda kodus. Meil olid seal sakramendikoosolekud, lauluaeg, Ühishetk ja Algühingu õppetunnid. Lauluajal mängisin mina klaverit.

SAADA MEILE OMA JALAJÄLG

Kuidas sina Jeesust järgides eeskujuks oled? Joonista oma jalajälg ja saada meile oma lugu või foto. Lisa sellele ka oma vanema nõusolek. Saada see veebilehe liahona.lds.org kaudu (klõpsa „Submit an Article”) või saada see e-posti aadressil liahona@ldschurch.org.

Vanem
Jairo Mazzagardi
Seitsmekümnest

Õppetund emalt

KÜSI OMA VANEMALT!

Mis sulle lapsevanemaks olemise juures kõige rohkem meeldib?

Mis on selle juures kõige raskem?

Mis teeb sind õnnelikuks?

Mis on kõige tähtsam asi, mida sa iga päev teed?

Kuidas aitab evangeelium olla sul parem lapsevanem?

Mis on iga päev viimane asi, mida sa teed?

Milliseid muid küsimusi võiksid esitada?

Ole oma emale või isale üks päev abivalmis varjuks! Kirjuta või joonista oma päevikusse, mida sa sellest õppisid. Täna oma vanemaid kõige selle eest, mida nad teevad.

Kui ma väike olin, siis iga kord, kui me raha saime, võttis mu ema parima rahatähe – sellise, mis oli kõige vähem kortsus või määrdunud – ja andis selle meie kohaliku kiriku õpetajale. Ta tegi nii kogu oma elu. Ta ütles: „See kuulub Jumalale.” Need sõnad on mulle alati meelde jäänud. Kui mind täiskasvanuna Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kirikus ristiti, ei tekkinud mul kümnise maksmisega mingeid raskusi, kuna ema oli mulle õpetanud, kuidas sellele seadusele kuuletuda.

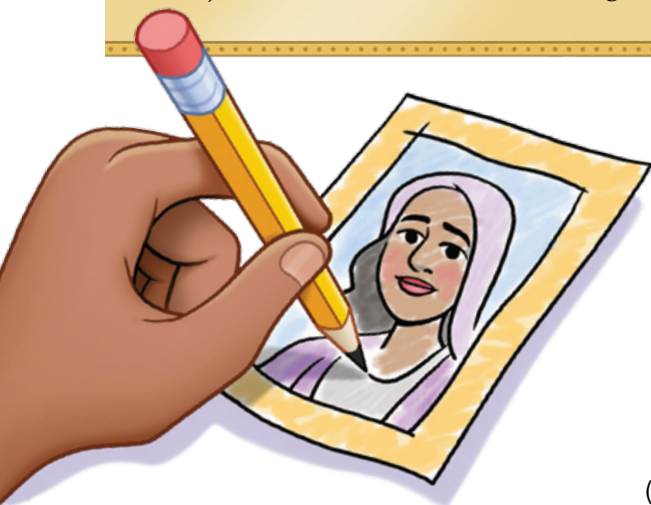
Mu ema oli õpetanud mind olema ka aus, isegi kui see tähendas raskete asjade tegemist. Mu naaber kasvatas kõiksugu puu- ja köögivilju. Mõnikord ulatusid tema viljapuude oksad meie aeda. Kord noppisin ma sealt mõned puuviljad ja viisin emale. Ta vaatas mulle otsa ja lausus:

„Need pole meie omad.” Ma ei suutnud seda uskuda. Vastasin: „Mida sa sellega mõtled? Need rippusid meie aias!” Tema aga kordas: „Need pole meie omad.” Siis võttis ta mu käekõrvale ja viis naabri juurde. Me palusime vabandust, et olime tema puuvilju võtnud. Ema ütles, et kui ma midagi saada soovin, pean selle saama ausal teel.

Võib-olla ei ole su vanemad Kiriku liikmed või ei ole sa alati nende valikutega nõus. Sa võid nendelt siiski õppida õigeid põhimõtteid, nagu ausus, vastutus, enesega toimetulek ja töökus. Need põhimõtted toovad su ellu suuri õnnistusi. ■

Mormoni Raamatu naiskangelased

Mormoni Raamatus on palju naisi, kes on meile heaks eeskujuks. Siin on kolm kangelase kaarti, mille saad oma kollektsioonile lisada! Me ei tea nende kõigi nimesid, kuid võime sellest hoolimata nendest eeskuju võtta. Mil viisil saad sina olla nagu need Mormoni Raamatu naised?

Kas leiad need naised pühakirjast üles? Tee nendest ise kangelase kaart ja saada see meile!

- 1. Nefi 7:19. Need naised olid julged ja seisid Nefi eest. Kes nad olid?
- 2. Nefi 5:6. Need naised uskusid Jumalasse ja järgnesid Nefile kõnnumaale. Kes nad olid?
- Alma 56:47–48. Need naised õpetasid oma lapsi tundma Jumalat. Kes nad olid?

(Vastused: Ismaeli naine ja tütar, Nefi õed, noorte sõdalaste emad)

Lõika väljakutsete kaardid välja, voldi kokku ja hoia alles!

Ma võin saada tunnistuse!

Saaria sai tunnistuse, et tema abikaasa Lehhi on Jumala prohvet. Ka sina võid olla nagu Saaria ja saada tunnistuse ning seda teistega jagada!

- ☐ Loe läbi salmid 1. Nefi 5:7–8.
- ☐ Pane oma tunnistus kirja ning jaga seda sõbra või pereliikmega.
- ☐ Esitan endale väljakutse ...

KUNINGANNA

Ma võin uskuda!

Lamooni naine uskus, et Ammon on Jumala prohvet. Ka sina võid olla nagu Lamooni naine, kel on usku tänapäeva prohvetisse ja apostlitesse.

- ☐ Loe läbi salmid Alma 19:2–5, 8–10.
- ☐ Vaata president Monsoni konverentsikõnet. Kas Sa usud, et ta on Jumala prohvet?
- ☐ Esitan endale väljakutse ...

TEENIJATÜDRUK

Ma võin seista õigete asjade eest!

Morianton oli paheline mees. Ta lõi ühte oma teenijatest ning too otsustas kapten Moronile ära rääkida, mida Morianton kavatses teha. Ka sina võid olla nagu see teenijatüdruk ja õige asja eest seista.

- ☐ Loe läbi salmid Alma 50:30–31.
- ☐ Kui keegi sind kiusab või sa näed pealt, kuidas kedagi narritakse, siis räägi sellest mõnele usaldusväärsele täiskasvanule.
- ☐ Esitan endale väljakutse ...

Rännak töötatud maale

Jered ja tema vend elasid koos oma pere ja sõpradega ühes orus. Jeredi venda külastas Jeesus Kristus. Kristus käskis tal ehitada laevad, et viia oma rahvas üle ookeani töötatud maale.

Rahvas ehitas laevad, millel polnud aknaid. Jeredi vend tundis muret, kuidas nad seal hingata ja näha saavad. Jeesus ütles, et nad peaksid tegema laevadele avauseid.

Aga mis saab valgusest?
Jeredi vend valmistas 16
läbipaistvat kivi. Ta palus
Jeesusel neid sõrmega
puudutada, et panna
need särama.

Jeredi vend nägi
Jeesust sõrmega kivisid
puudutamas. Kivid särasid
heledalt. Kuna Jeredi venna
usk oli suur, nägi ta Jeesust
Kristust!

Jumal saatis tugevad tuuled, mis viisid paadid üle ookeani.
Kui nad töötatud maale jõudsid, siis jeredlased tänasid
palves Jumalat, et Ta oli neid kaitsnud.

Me võime olla nagu Jeredi vend, kui usaldame Jumalat
ja kui meil on usku Jeesusesse Kristusesse. ■

Muusika teeb mind õnnelikuks

President
Gordon B. Hinckley
(1910–2008)

ISSANDA KIRIKU JUMALIK GENIAALSUS

Jumal koob vaipa oma suurepärase kavandi järgi.

Selle töö organiseerimise ja juhtkondade kutsumise jumalik geniaalsus on ilmselge. Üldjuhul on kõik erinevad isiksused, igaühel oma eripärane iseloom. Igaüks täidab oma kohustusi eripärase kogemuste pagasi ja taustaga. Kiriku juhtkondade nõukogudes teemasid arutades on igaühel sõnaõigus. Selle huvitava töö protsessi kõrvalt jälgides on imepärane olla tunnistajaks, kuidas Püha Vaim neid mehi mõjutab. Algsed erinevused, mitte küll teravad, kuid siiski ilmsed, pehmenevad ja sulanduvad ühtsuseks. „Minu koda on korra koda,” on Issand öelnud (vt ÕL 132:8). Selle protsessi tunnistajaks olles mu usk pidevalt tugevneb. ..

Mõned väljendavad muret, et Kiriku president on suure tõenäosusega alati üsna vana mees, millele minu vastus on: „Milline õnnistus!” Selle ajajärgu tööle pandi alus prohvet Joseph

Smithi kaudu. Ta oli sel ajal noor ja energiline ning polnud veel oma aja kombeid üle võtnud. Tema mõistus oli alles nooruslik ning Issand sai seda oma tööga algust tehes vormida nagu värsket niisket savi.

Josephi mantlipärija oli suhteliselt noor, kui tal tuli võtta enda peale vastutus juhtida terve rahvas üle kõnnu-maa, et rajada teed uuele maale.

Kuid nüüdseks on meie põhiõpetused kindlalt paigas ja me seisame rahvana kindlal pinnal, vähemalt seni, kuni Issand näeb ette mõne muudatuse. Meil ei ole vaja uuendusi.

Vajame pühendumust ja püsivust jumalikult antud põhimõtetest kinni pidamisel. Vajame ustavust oma juhi-le, kelle on ametisse määranud Jumal. See juht on meie prohvet, nägija ja ilmutaja. Me ei ole kunagi ilma prohvetita, kui me elame prohveti vääriliselt. Ta ei pea olema nooruslik. Tal on olnud ja on ka edaspidi nooremad mehed, kes reisivad teenimistöös üle maailma. Ta on eesistuv ülempreester, püha preesterluse kõikide võtmete varamu ja ilmutuse hääl Jumalalt oma inimestele.

Üks vanasõna ütleb: „Noorus tegude jaoks. Eakus tarkuse jaoks.”

Minu arvates on midagi väga rahustavat teadmises, et lähitulevikus saab meil olema president, keda on distsiplineeritud ja koolitatud, proovile pandud ja kontrollitud, kelle ustavust tööle ja kelle otsekohesust eesmärgi suhtes on tugevdatud teenimise kaudu, kelle usk on küps ning kelle lähedus Jumalaga on kasvanud paljude aastate jooksul. ..

Kui hoiame kinni ilmutatud põhimõtetest, ei pea me tuleviku pärast hirmu tundma. ■

Artikli „He Slumbers Not, nor Sleeps” järgi (Ensign, mai 1983, lk 5–8).

TÄHELEPANEKUD

Kust leida indu, et minna edasi?

„Te võite tunda, et teie elu on varemetes. Te olete ehk patustanud. Te võite tunda hirmu, viha, leina, piina või kahtlust. Kuid just nagu Hea Karjane leiab oma kadunud lambad, leiab Ta ka teid, kui te vaid tõstate oma südame maailma Päästja poole. Ta päästab teid. Ta tõstab teid oma õlgadele. Ta kannab teid koju.“

President Dieter F. Uchtdorf, teine nõuandja Esimeses Presidentkonnas. „Ta paneb sind oma õlgadele ja kannab sind koju.“ – 2016. a kevadine üldkonverents.

Selle väljaande teemad

NOORTELE TÄISKASVANUTELE

Seiske kui tõeline millenniumi põlvkond

Tõeliseks millenniumi põlvkonna liikmeks olemine ei ole tingitud vanusest – see tähendab soovi aidata valmistada maailma ette Jeesuse Kristuse teiseks tulemiseks.

lk 46

NOORTELE

VÄGI VASTU PIDADA

lk 58

Kesk eluraskusi aitas nende lihtsate asjade tegemine mul Jumalaga lähedane olla ja mitte Teda eemale tõugata ja kibestunuks muutuda.

LASTELE

Õppetunnid emalt

lk 72

Esita oma emale ja isale neid küsimusi ja saad teada, mis neile lapsevanemaks olemise juures kõige rohkem meeldib!

